

05

БАЛЫШАВІК БЕЛАРУСІ

№ 5
М А Й

М Е Н С К

1 9 2 9

ПАТРАБУЙЦЕ

ва ўсіх кнігарнях
Белдзяржвыдавецтва,
у коопэрацыйн. кра-
мах Белкоопсаюзу, ва
ўсіх газетных кіёнах

І ЧЫТАЙЦЕ

„МАЛАДНЯК“

Цана асобн. нумару
40 кап.

ПРЫМАЕЦЦА ПАДПІСКА

НА ШТОМЕСЯЧНУЮ
ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКУЮ,
ГРАМАДЗКА-ПОЛІТЫЧНУЮ
ЧАСОПІСЬ

„МАЛАДНЯК“

СЁМЫ ГОД ВЫДАНЬНЯ

Орган Беларускай Асоцыяцыі Пролетарскіх Пісьменьнікаў

У часопісі супрацоўнічаюць:

А. Александровіч, М. Аляхновіч, З. Бандарына, Іл. Барашка, С. Баранаў, Я. Бобрык, П. Броўка, проф. П. Бузук, С. Баркоўскі, З. Бядуля, М. Быкавец (Харкаў), А. Вечар, Д. Васілеўскі, Н. Вішнеўская, Я. Відук, П. Галавач, М. Гарэцкі, К. Губарэвіч, А. Гурло, Ю. Гаўрук, А. Гародня, Я. Дыла, А. Дудар, проф. Н. Ефімаў (Смаленск), З. Жылуновіч (Ц. Гарны), М. Зарэцкі, С. Замбржыцкі, А. Эвонак, Я. Івашын, проф. У. Ігнатоўскі, Я. Колас, Я. Купала, В. Каваль, М. Касьпіровіч, Б. Коваленко (Кіеў), Я. Ліманаўскі, Ю. Лявонны, М. Лынькоў, А. Моркаўка, Р. Мурашка, В. Маракоў, Б. Мікуліч, Т. Масэнко (Харкаў), Я. Мазуркевіч, М. Нікановіч, Е. Пфляумбаум, А. Бр. Пранукас (Масква), проф. У. І Пічэта, І. Плаўнік, Ал. Салагуб, А. Селіванаўскі (Масква), В. Сэрбэнта, В. Сутырын (Масква), А. Сянькевіч, В. Сташэўскі, П. Трус, Я. Туміловіч, А. Траецкі, Ю. Таўбін, С. Фамін, Ул. Хадыка, С. Хурсік, М. Хведаровіч, Т. Хадкевіч, Л. Цьвяткоў, Ал. Чарвякоў, М. Чарот, А. Шлюбскі, М. Шчакаціхін, С. Шушкевіч, А. Якімовіч і інш.

Рэдакцыя „Маладняка“ лічыць сваёй задачай даць чытачу мастацкія творы з новым, сучасным зместам, адпавядаючым эпосе нашага соцыялістычнага будаўніцтва, эпосе нараджэньня і фармаваньня новага чалавека.

Як орган Беларускай Асоцыяцыі Пролетарскіх Пісьменьнікаў, часопіс „Маладняк“ на сваіх старонках будзе праводзіць цвёрдую пролетарскую лінію, будзе змагацца з хістаньнямі і ўхіламі ў галіне нашага культурнага будаўніцтва.

Дасягненьні пролетарскіх літаратур братніх нацыянальнасьцяў зоймуць пэўнае месца на старонках нашай часопісі.

У 1929 годзе будзе зьмяшчаны шэраг артыкулаў аб творчых шляхах пролетарскай літаратуры, аб мастацтве, тэатры, кіно і музыцы.

Новы аддзел гумару і сатыры — шаржы, пароды, літаратурныя гумарэскі і фэльетоны.

Водгукі на новыя кніжкі. — Хроніка літаратурнага і культурнага жыцьця.

У кожнай клубнай бібліотэцы, у чырвоным нутку фабрыкі і заводу, у народным, у літгуртку, у хаце-чытальні, у школе, у партыйнай і комсамольскай ячэйцы павінен быць выпісаны „Маладняк“ — штомесячнік літаратуры, мастацтва і грамадзка-політычнага жыцьця. Рабочы, селянін, настаўнік, студэнт, кожны працоўны, хто цікавіцца культурным будаўніцтвам і літаратурай, — выпісвайце і чытайце „Маладняк“! Організуйце калектыўную выпіску „Маладняка“! Праводзьце галоўныя чыткі літаратурнага матэрыялу ў школах і комсамольскіх ячэйках!

Пасылайце падпіску непасрэдна
НА АДРАС РЕДАКЦЫІ:

Менск, Савецкая, 68. ДОМ ПІСЬМЕНЬНІКА,
тэл. № 877.

УМОВЫ ПАДПІСКІ:

На 1 год . 3 р.

„ 6 м-цаў. 1 р. 60 к.

„ 3 м-цы. — 90 к.

„ 1 м-ц . — 30 к.

Пры выпісцы за граніцу пад-
пісная плата падвойваецца

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА

ва ўсіх паштовых аддзяленьнях
і агенцтвах, ва ўсіх магазінах
Белдзяржвыдавецтва, у гэтых па-
дзял. „Известия“ і „Правда“
і спецыяльнымі ўпаўнаважэн.
Выдавецтва „Цэнтралнае Зьмяна“

Пралетары ўсіх краёў, злучайцеся!

БАЛЬШАВІК БЕЛАРУСІ

ЧАСОПІСЬ ПАЛІТЫКІ І ПРАКТЫКІ
ПАРТЫЙНАЙ ПРАЦЫ
ОРГАН ЦК КП(б)Б

№ 5
М А Й

М Е Н С К — 1929

Мінск, 1953 г. 54 852.

Надрукавана ў друкарні
Беларускага
Дзяржаўнага
Выдавецтва

Да вынікаў аб'яднанага Пленуму ЦК і ЦКК УсеКП(б) і XVI партыйнай канфэрэнцыі.

Аб'яднаны пленум ЦК і ЦКК і XVI партыйная канфэрэнцыя УсеКП(б) адбыліся ў той гістарычны момант, калі камуністычная партыя і рабочая класа пераходзіць да разгорнутага соцыялістычнага наступу на капіталістычныя элементы гораду і вёскі. XV зьезд Камуністычнай партыі ў жыцці краіны, у жыцці партыі і рабочае класы меў значэнне этапу, значэнне пералому.

Асноўнымі лёзунгамі XV зьезду зьяўляліся: хуткая соцыялістычная індустрыялізацыя краіны і калектывізацыя сельскае гаспадаркі. Вось тыя рашучыя зьвоньні, за якія трэба было рабочай класе і ўсім працоўным ухапіцца, каб далей цягнуць увесь ланцуг соцыялістычнага будаўніцтва.

Рашучае правядзеньне генэральнай лініі, намечанай XV зьездам, значныя посьпехі, якія мы зрабілі за гэты час у галіне індустрыялізацыі краіны і калектывізацыі вёскі, рашучае выкарчоўваньне рэштак капіталізму актывізавалі капіталістычныя элементы і спрыялі абвастрэньню класовай барацьбы. Наяўнасьць абвостранай класовай барацьбы поруч з тымі цяжкасьцямі, якія спадарожнічаюць нашаму росту, выклікалі хістаньні ў некаторай найбольш адсталай частцы рабочае класы, а таксама сярод некаторых элементаў нашае партыі. Гэтыя хістаньні характарызуюцца панікёрствам, капітулянтам перад труднасьцямі, яны выявіліся ў яўным апартуністычным правым ухіле.

Правыя ўхілісты дэманстравалі сваю няздольнасьць рашуча ўзяцца разам з партыяй і рабочай класай за перамогу цяжкасьцяй, зьвязаных з соцыялістычным будаўніцтвам; выявілася іх нявер'е ў сілы рабочае класы перамагчы гэтыя цяжкасьці, выявілася іх нявер'е весьці за сабою асноўныя масы сялянства па шляху соцыялістычнай перабудовы вёскі.

Выход з гэтых цяжкасьцяй правыя шукаюць не па шляху перамогі цяжкасьцяй праз найбольш узмацнены тэмп індустрыялізацыі краіны — яны пайшлі па лініі „найменшага супраціўленьня“, па лініі адбою ад генэральнай лініі, намечанай XV зьездам партыі, бо яны лічаць, што менавіта ўзмацнены тэмп індустрыялізацыі паглыбляе і замацоўвае нашы цяжкасьці.

Зразумела, што ў адпаведнасьці з такою ўстаноўкай яны адмаўляюцца падтрымліваць і канкрэтныя пляны нашага будаўніцтва, займаюць іншую пазіцыю ў пытаньнях нашае работы сярод сялянства.

Намечаны партыяй плян пяцігадовага будаўніцтва яны імкнуліся замяніць намёткай на бліжэйшыя пару гадоў з упорам не на індустрыялізацыю, а на сельскую гаспадарку, галоўным чынам, на больш шпаркае разьвіцьцё прыватна-ўласьніцкага сэктару апошняй.

Правыя не разумеюць таго, што мы далёка пайшлі ўперад ад тэй гаспадарчай змычкі з сялянствам, якая мела месца ў пачатку нэпу і якая насіла, галоўным чынам, спажывецкі характар.

Сёння партыя лічыць рашаючымі формамі змычкі новыя вытворчыя формы—даць для вёскі ня толькі паркаль, але і машыну, трактар і г. д., што дапаможа сапраўднай соцыялістычнай рэканструкцыі вёскі. Змычка з асноўнымі масамі сялянства на даным этапе робіцца праз kolektywizacyю сельскае гаспадаркі, праз вытворчае коопэраваньне, кантракты і ўздам ураджайнасці.

Не разумеючы Ленінскай дыалектычнай пастаноўкі аб формах змычкі на новым этапе, стоячы на старых пазіцыях спажывецкіх форм гэтай змычкі, правыя няўнікнёна ідуць па шляху разьвязваньня капіталістычных элемэнтаў вёскі (а таксама і гораду), тут карэньні тэорыі правых мірнага ўрастаньня кулака ў соцыялізм, тэорыя перарыўных уступак сялянству.

Не разумеючы новых клясавых зрушэньняў у краіне, стоячы на пазіцыі, што паскораны тэмп індустрыялізацыі паглыбляе і замацоўвае нашы труднасьці, закрываючы вочы на факт нашага соцыялістычнага наступленьня, правыя імкнуцца ня бачыць вострых праблем клясавай барацьбы. Больш таго, яны нават дагаварыліся да таго, што гэтая абвостраная барацьба—кулацкія падпалы, руйнаваньне зернаачышчальных прылад, зрыў вясеньняй пасеўнай кампаніі кулацкімі элемэнтамі, выступленьні кулака з абрэзам—зь'яўляюцца вынікам нашае „чрэзвычайшчыны“, адсутнасьцю рэвалюцыйнай законнасьці, неадпаведнаю работай нашае адміністрацыйнае машыны.

Вось да якіх гэркулесавых слупоў могуць дайсьці людзі, якія зьбіліся з верных ленінскіх пазіцыяў.

Правыя закрываюць вочы на той факт, што за часы нэпу капіталістычная верхавіна нэпа вырасла і распараджаецца ў сучасны момант большымі магчымасьцямі для гаспадарчага манэўраваньня, чым у першыя гады нэпу. Гэтыя магчымасьці яна імкнецца выкарыстаць у мэтах зрыву дзяржаўнага рагуляваньня рынку і палітыкі цэн савецкае дзяржавы.

Замест таго, каб дапамагчы партыі і рабочай клясе мобілізаваць супроць кулацкага контр-наступу бядняцка-серадняцкія масы вёскі, правыя даюць у рукі кулаку новы лёзунг для барацьбы супроць пролетарскай дыктатуры сваім агідным абвінавачваньнем партыі аб ваенна-феадальным эксплёатаваньні сялянства, яны гэтым хочуць давесці, што нібы партыя дакацілася да троцкісцкіх пазіцыяў.

Гэты лёзунг на даным этапе абвостранай клясавай барацьбы, калі кулак адмаўляецца даць нам хлеб, калі без барацьбы гэтага хлеба ад кулака ўзяць нельга, калі ён сабатэе ўсе мерапрыемствы савецкае ўлады, зьяўляецца асабліва небясьпечным.

Таму, яшчэ з большай энэргіяй мы павінны ўзяцца за організацыю сялянскай беднаты, за ўмацаваньне блёку з серадняком, каб, абаяраючыся на вясковую грамадзкасьць—бядняка і серадняка, даць рашучы адпор кулацкаму саботажу, асабліва ў хлебазагатоўках.

Мы таксама маем сувязь правага ўхілу, які ёсьць унутры нашай партыі, з правым ухілам у шэрагах Комінтэрну. Яна выражаецца ў тым, што правыя ўхілісты не згаджаюцца з ацэнкаю трэцяга пэрыоду імперыялізму, якая дана VI Конгрэсам Комінтэрна, і не дапамагаюць, а, наадварот, тармозяць барацьбу з правымі ўхілістамі і прымірэнцамі ў шэрагах братніх камуністычных партыяў.

Правыя не разумеюць, што ў сучасных умовах клясавай барацьбы на Захадзе, непасрэднай падрыхтоўкі да новых боек, соцыял-дэмакратыя з яе левым крылом грае ролю агента буржуазіі, і адгэтуль яны не даацэньваюць неабходнасьці змаганьня з соцыял-дэмакратычнымі тэндэнцыямі ў шэрагах нашых братніх кампартыяў.

Правыя, як бачым, выступілі з яснай плятформай, выступілі з адпаведнай тэорыяй і тактыкай.

Іх платформа—згортванне тэмпу індустрыялізацыі краіны і сацыялістычнае рэканструкцыі вёскі, тэорыя мірнага ўрастання кулака ў сацыялізм, курс на развязаўванне капіталістычных элементаў, адмаўленне кіруючай ролі пролетарыату ў адносінах да сялянства—зразумела выклікае і адпаведнае тактыкі. Перад нааўнасьцю абвостранай клясавай барацьбы яны імкнуцца абязброіць рабочую клясу і перадаць ініцыятыву барацьбы ў рукі кулацтву. Гэта ёсць шлях буржуазнае рэстаўрацыі.

Каб аслабіць шэрагі нашае партыі, правыя не дарма выцягнулі з троцкіскага арсэналу абвінавачваньні аб бюрократызме, аб зажыме ў партыі.

Запазычаючы ў троцкістых баявыя прылады, накіраваныя супроць арганізацыйных прынцыпаў бальшавізма, правыя маюць яшчэ нагласьць абвінавачваць партыю, што яна нібы стала на троцкіскай пазіцыі, успрыняла лёзунг троцкізму аб „ваенна-феадальнай эксплёатацыі сялянства“.

Уся партыя з найвялікшай агідаю адхіліла нячужаныя паклёпы на партыю. Уся партыя на канфэрэнцыях дала рашучы аднадушны адпор праваму, яўна опартуністычнаму ўхілу. Такі сама рашучы адпор новым ідэолёгам дробнай буржуазіі далі красавіковы пленум і XVI-я партканфэрэнцыя.

Перад нааўнасьцю бальшавіцкага адпору правыя заявілі, што яны ня пойдучь па шляху афармленьня опозіцыі.

Партыя ведае цану такім заявам. Партыі нельга змануць абяцанкамі. Перад усёй партыяй правыя павінны былі шчыра прызнаць свае памылкі, сваё адступленьне ад ленінскіх пазіцый, адмовіцца ад сваіх дробна-буржуазных опартуністычных тэорый, рашуча стаць на абарону лініі і палітыкі партыі.

XVI-я партканфэрэнцыя заклікала ўсю партыю пільна сачыць за ўсякімі праявамі правага ўхілу, даваць ім самы рашучы, бальшавіцкі адпор. Партыя не дапусьціць фракцыйнага афармленьня правых ухілістаў. Тых, хто зьбіраецца ісьці гэтым шляхам, чакае лёс троцкістых.

XVI-я партканфэрэнцыя паставіла перад партыяй, перад рабочай клясай і працоўным сялянствам кардынальныя задачы—задачи далейшай узмоцненай індустрыялізацыі краіны, задачы сацыялістычнай рэканструкцыі сельскае гаспадаркі. Выкананьне колёсальных задач, якія стаяць перад намі, зацьверджаны XVI партканфэрэнцыяй 5-цігадовы плян, задач рэканструкцыйнага пэрыяду, перамога цяжкасьцяй пры нааўнасьці абвостранай клясавай барацьбы ў краіне патрабуюць перабудовы відаў і мэтадаў работы ўсіх органаў пролетарскай дыктатуры і ўсіх арганізацый рабочае клясы.

Прыняты XVI партканфэрэнцыяй і зацьверджаны пленумам ЦК 5-цігадовы плян набывае вялізарнае гістарычнае значэньне. Ён намячае ня проста рост прадукцыйных сіл народнае гаспадаркі, але такі рост, як пераводзіць савецкую краіну з аграрна-індустрыяльнай у індустрыяльна-аграрную.

Гэты плян згодна пастановы XVI партканфэрэнцыі цалкам забяспечвае:

а) Максімальнае разьвіцьцё вытворчасьці сродкаў вытворчасьці, як асновы індустрыялізацыі краіны;

б) Рашучае ўзмацненьне сацыялістычнага сэктару ў горадзе і вёсцы за кошт капіталістычных элементаў у народнай гаспадарцы, уцягненьне мільёнаў мас сялянства ў сацыялістычнае будаўніцтва на базе

коопэраванай грамадзкасці і kolekтыўнай працы і ўсямерную дапамогу бядняцка-серадняцкім індывідуальным гаспадаркам у іх барацьбе супроць кулацкай эксплёатацыі;

в) Зжываньне нязмернай адсталасці сельскае гаспадаркі і вырашэнне ў асноўным зернавое праблемы;

г) Значны ўздым матар'яльнага і культурнага ўзроўню рабочае клясы і працоўных мас вёскі;

д) Замацаванне кіруючай ролі рабочае клясы на базе развіцця новых форм змычкі з асноўнымі масамі сялянства;

е) Замацаванне эканомічных і політычных пазіцый пролетарскае дыктатуры ў яе барацьбе з клясамі ворагамі як унутры краіны, так і па-за краінай;

ж) Гаспадарчы і культурны ўздым нацыянальных рэспублік і адсталых раёнаў і абласцей;

з) Значнае ўзмацненне абароназдольнасці краіны;

і) Буйны крок уперад у справе ажыццяўлення лёзунгу партыі: дагнаць і выперадзіць у тэхнічна-эканомічных адносінах перадавыя капіталістычныя краіны.

Вялізарнае значэнне пяцігадовага пляну і ў тым, што ён будзе дапамагаць у арганізацыі рабочых і асноўных мас сялянства навакол задач сацыялістычнага будаўніцтва, бо гэты плян навожна паказвае рабочаму і бядняцка-серадняцкім масам сялянства, што будучь яны мець у выніку сваіх намаганняў на наступны год або праз 4-5 год.

Пяцігадовы плян, а таксама пастановы аб шляхох уздыму сельскае гаспадаркі яшчэ ў большай меры дапамогуць нам падняць у пралетарскіх масах энтузіязм будаўнікоў сацыялізму, мобілізаваць і павялічыць актыўнасць пролетарскіх і полупролетарскіх мас. На аснове далейшага разгортвання самакрытыкі, разгортвання сацыялістычнага спаборніцтва, на аснове далейшага замацавання саюзу пролетарыяту з серадняцкімі масамі сялянства пры апоры на беднату мы забяспечым кіруючую ролю пролетарыяту ў сацыялістычным будаўніцтве, забяспечым належны і паслядоўны адпор дробна-буржуазнай стыхіі.

Сталёвае ленінскае адзінства, моцнае радое партыі зьяўляецца і надалей асноўным залогам нашага паспяховага прасоўвання ўперад. Перамога ўсякіх праяў і наяўнага і замаскаванага правага ўхілу, бальшавіцкая пільнасць, няшчадная барацьба супроць усякіх праяў правага ўхілу, усякага адыходу ад ленінскай тэорыі палітыкі ў штодзёнай практычнай рабоце—зьяўляецца першачарговай задачай кожнага члена партыі.

У мінулым мы перамаглі большыя цяжкасці, ідучы пад ленінскім непераможным сьцягам. З такою-ж рашучасцю рабочая кляса на чале з партыяй будзе перамагаць труднасці сацыялістычнага будаўніцтва, зьмятаючы з ленінскае дарогі ўсіх тых, хто будзе чапляцца за ногі і перашкаджаць нашаму пераможнаму прасоўванню ўперад па шляху сацыялізму.

Фэйгельсон.

Дзесяць год Камуністычнага Інтэр- нацыяналу *).

(1919—1929 г.).

V.

Першы кангрэс Камінтэрну (сакавік 1919 году) не характарызаваўся колькі-небудзь значнай барацьбой плыняў. Рэвалюцыйны рух імпатна развінаўся, звязаныя з гэтым задачы барацьбы ўяўляліся яснымі і само сабой зразумелымі; камуністычныя арганізацыі толькі-толькі разгортвалі сваю работу і не пасьпелі яшчэ ва ўсёй сваёй канкрэтнасьці ахапіць злучнасьць стаячых перад імі вялізарных практычных праблем. З другога боку, першы кангрэс, па самому свайму характару ўстаноўчага кангрэсу, натуральна заняўся фармуляваньнем элементарных прынцыповых палажэньняў праграмы і тактыкі, навокал якіх лёгка маглі зьяднацца дэлегаты і якія адчынялі параўнальна мала прастору для дыскусый і разнагалосьсяў. Зразумела, што „нараджаўшаяся“ на 1-м кангрэсе міжнародная рэвалюцыйная арганізацыя ўсю сілу свае крыткі накіравала супроць прыхых, супроць апартуністычнага 2-га Інтэрнацыяналу. „Кангрэс Камуністычнага Інтэрнацыяналу лічыць той „Інтэрнацыянал“, які імкнецца адрадыць Бэрнская канфэрэнцыя, жоўтым Інтэрнацыяналам штрэйкбрэхэраў, бо ён зьяўляецца толькі зброяй у руках буржуазіі.

Кангрэс заклікае рабочых усіх краін пачаць самую рашучую барацьбу супроць жоўтага Інтэрнацыяналу і засьцерагае шырокія масы народу ад гэтага „Інтэрнацыяналу“ мані і ашуканства“. Гэтымі словамі маніфэсту можна сыцісла выразіць тую асноўную ідэю, пад знакам якой праходзілі работы 1-га кангрэсу.

К моманту 2-га кангрэсу (ліпень 1920 году) палажэньне ў Камінтэрне істотна зьмянілася. Ужо ў канцы 1919 году Ленін з поўнай падставай мог напісаць: „Шці Інтэрнацыянал дасягнуў шэрагу бліскучых нябачаных дасюль перамог за некалькі месяцаў. Хуткасьць яго росту здзіўляе“. Сапраўды, у прамежку паміж 1-м і 2-м кангрэсамі да Камінтэрну далучыўся шэраг сацыялістычных партый (Італьянская, левая крыло Швэдзкай, Нарвэжская рабочая, Паўднёва-Слаўская, Баўгарскія цесьнякі, Брытанская і інш.), а таксама шэраг арганізацый рэвалюцыйнага сындыкалізму. Адначасна хутка прагрэсаваў развал 2-га Інтэрнацыяналу, што ярка выявілася на яго кангрэсе, скліканым у Люцэрне ў жніўні 1919 году і наступным уцёкам з складу 2-га Інтэрнацыяналу буйнейшых партый (Нямецкая незалежная, Францускія сацыялісты, Ангельская незалежная рабочая партыя, расійскія меншавікі і г. д.). Рэвалюцыйны рабочы рух наўна ўздымаўся на больш высокую ступень і нездарма ВККІ у сваім цыркулярным лісьце „Аб скліканьні 2-га сусьветнага кангрэсу“ пісаў: „1-ы кангрэс Камуністычнага Інтэрнацыяналу ўзьняў сыцяг камунізму. Цяпер пад гэтым сыця-

*) Працяг, глядзі „Бальшавік Беларусі“ № 4—1929 г.

гам стаяць ужо мільёны і мільёны сьвядомых рабочых ва ўсім сьвеце. Цяпер справа ідзе ўжо ня толькі аб прапагандзе ідэй камунізму. Цяпер надыходзіць эпоха арганізацыі камуністычнага пралетарыяту і непасрэднай барацьбы за камуністычную рэвалюцыю¹⁾. Масы стыхійна рваліся да рэвалюцыі і з энтузіязмам станавіліся пад сьцяг Камінтэрну. Аднак, працэс арганізацыйнага афармленьня гэтай стыхійнай цягі праходзіў з цяжкасьцямі і ня досыць хутка. Ён адбываўся ў кансэрватыўных арганізацыйных рамках старых сацыялістычных партый, у выглядзе жорсткай барацьбы плыняў у сярэдзіне іх з паступовым паслабленьнем уплыву правага крыла на карысьць больш радыкальных левых элемэнтаў. Большасьць старых правадыроў, выкарыстоўваючы ўсе сродкі, якія меліся ў іх распараджэньні, усяляк супрацівіліся пераходу іх партый на пляцформу Камінтэрну. Адна з гэтых правадыроў насіліся з ідэяй утварэньня „новага ўблудачнага Інтэрнацыяналу, які стаіць паміж 2-м і 3-м Інтэрнацыяналамі“. Другія, падкрэсьліваючы „безнадзейнасьць“ становішча Савецкай Расіі, сьціснутай ворагамі, паказвалі сваім партыям (як гэта, напрыклад, зрабіў на Лейпцыгскай канфэрэнцыі Нямецкіх Незалежных Гільфэрдынг), што „па пытаньню аб зьліцьці з Маскоўскім Інтэрнацыяналам мы павінны ўлічыць тую абставіну, што можа мы прычэпліваем наш чаўнок да гінучага карабля“²⁾. Нарэшце, трэція, якія больш цьвяроза ацэньвалі сапраўднае становішча рэчаў, не адмаўляліся „пакакетаваць“ з Камінтэрнам, нават увайсьці ў яго склад, але нічым ня зьвязваючы сябе з такой аўтаноміяй, якая-б дазваляла ім прыцягваць дзейнічаць так, як яны дзейнічалі дагэтуль“³⁾. Асабліва ярка гэтыя настроі выявіў прайдзі-сьветны дзяляк апартунізму Італьянец Модзільяні, які наступным чынам упэўніваў Лонге ўвайсьці ў Камінтэрн: „Чаму не ўвайсьці ў 3-ці Інтэрнацыянал? Гэта ні да чаго нас не абавязвае. Досыць пасылаць раз у 2 тыдні адкрыты ліст у Выканаўчы Камітэт. Больш нічога. Чаму-б нам гэтага не зрабіць?“⁴⁾. Другі выдатны апартуніст, таксама італьянец Турацці, на пытаньне аб тым, чаму ён, зьяўляючыся рэфармістам, зьяўляецца членам Камінтэрну, бюссорамна адказаў: „Таму, што такім чынам я магу ўплывоўваць на рабочую клясу“. Гэта разуменьне неабходнасьці часова „прыхінуцца да мацнеючага Камуністычнага Інтэрнацыяналу“ ўсё больш ахапляла (раўналежна з працэсам рэвалюцыянізаваньня мас) цэнтрысцкія і апартуністычныя элемэнты рабочага руху. Адгэтуль, паколькі 1-ы Кангрэс КІ ня працаваў дакладных умоў прыёму ў 3-ці Інтэрнацыянал, перад апошнім паўстала ва ўвесь узрост небясьпека, „разжыжэньня яго хісткімі палавінчатымі групамі“, а таксама проста наяўна апартуністычнымі элемэнтамі. З другога боку вопыт даказаў, што „ў некаторых буйных партыях (Італія, Швэцыя, Нарвэгія, Паўднёвая Славія і інш.), большасьць якіх стаіць на глебе камунізму, дагэтуль застаецца значнае рэфармісцкае і сацыял-пацыфісцкае крыло, якое толькі чакае моманту, каб зноў падняць галаву, пачаць актыўны сабатаж пралетарскай рэвалюцыі і тым дапамагчы буржуазіі і 2-му Інтэрнацыяналу“⁵⁾. Такія былі тыя ўмовы, якія прымусілі 2-і Кангрэс асноўную моц агню накіраваць на-права, супроць апартуністаў і цэнтрыстаў. Другі Кангрэс з усёй рэзкасьцю заявіў, што Камінтэрн зусім ня „добрая гасьцініца, дзе,

1) Стэнаграфічная справаздача 2-га Кангрэсу КІ. 1921 г., стар. 7.

2) 2-гі кангрэс. Стэнагр. справаздача, стар. 213.

3) 2-гі кангрэс. Стэнаграфічная справаздача, стар. 195.

4) Там-жа, старонка 196.

5) Рэвалюцыя 2-га Кангрэсу Камінтэрну „Аб умовах прыёму ў КІ“. Стэнагр. справаздача, стар. 561.

прадстаўнікі розных краін сьпяюць Інтэрнацыянал і абмяняюцца прывітаньнямі, а потым разьведуюць і будуць працягваць свёй ранейшы чын дзеяньня" ¹⁾. Фактычна, усёй злучнасьцю прынятых рашэньняў 2-га Кангрэсу канкрэтна адказаў на пытаньне: што-ж уяўляе сабой Камуністычны Інтэрнацыянал? Чым ён хоча быць? Усім вядомы славытыя „21 умова“—гэты 21 шэраг драцяных загарадак, якімі атачаны сябе Камінтэрні супроць наплыву чужародных элемэнтаў, вызначыўшы „зусім дакладныя ўмовы прыему новых партый“ і паказаўшы „тым партыям, якія ўжо прыняты ў Камінтэрні, тыя абавязкі, якія ляжаць на іх“ ²⁾. Далей, 2-гі Кангрэс, грунтуючыся на дакладзе тав. Леніна „Аб асноўных зацэхах Камуністычнага Інтэрнацыяналу“: 1) паставіў і вырашыў праблему аб ролі Камуністычнае партыі ў пралетарскай рэвалюцыі, 2) канкрэтызаваў сваёй рэзалюцыяй, калі і пры якіх умовах можна утвараць Саветы Рабочых Дэпутатаў, дэзунг дыктатуры Пралетарыяту, абвешчаны 1-м Кангрэсам, 3) даў разгарнутае фармуляваньне сваёй пазыцыі ў аграрным, каленіяльным і нац. пытаньнях, прынцыпова і практычна распрацаваўшы тую думку, што „прамысловыя рабочыя ня могуць выканаць сваёй сусьветнай гістарычнай місіі выключна я чалавечтва“, калі яны не „выступаюць і паступаюць, як авангард усіх працоўных эксплеатаваных, як правадыры іхны ў барацьбе за зьвязьжэньне эксплеататараў“ ³⁾. 4) ахарактарызаваў адносіны Камінтэрну да прафсаюзаў і парлямэнтарызму і, нарэшце, 5) прыняў статут, які грунтуецца на тым, што „Камуністычны Інтэрнацыянал павінен сапраўды і фактычна уяўляць сабою адзіную сусьветную камуністычную партыю, асобнымі сэкцыямі якой зьяўляюцца партыі, дзейнічаючыя ў кожнай краіне“ ⁴⁾.

Калі 2-га Кангрэс галоўную сваю увагу прызначыў барацьбе з правадырамі, то ён ня мог праігнараваць і паўзленьня ўхілы, якія далі сябе адчуць у шэрагу краінаў к моманту кангрэсу. Пажыўным асяродзьдзем гэтай тэмы ўхілаў зьявіліся рэвалюцыйныя анарха-сындыкалістычныя элемэнт, якія аформіліся яшчэ ў давайсковы час у барацьбе супроць апартаўнізму сацыялістычных партый, а таксама накіраванае намі вышэй) новае пакаленьне рабочых, якое вырастае ў час і пасля сусьветнай вайны. Камінтэрні поўнасьцю аддаваў сабе справаздачу ў ідэалягічнай нявытрыманасьці гэтых групавак („Камітэт фабрычна-заводзкіх старастаў“ у Англіі; Амэрыканскія „Індустрыяльныя Рабочыя Сусьветы“; рэвалюцыйныя сындкалістыя Нямеччыны, Францыі, Італіі, Гішпаніі), аднак, у адрозьніваньне ад сваіх адносін да правадыраў і цэнтрыстычных элемэнтаў, ён „лічыў матчымым і пажаданым іх безадкладнае далучэньне да Камінтэрну“, лічачы, што мае тут справу „з рухам, які ў аснове стаіць фактычна на ілебе карэньных прынцыпаў Камінтэрну“ і „левыя“ захапленыя якога ў асноўным тлумачацца „палітычнай нявыпытнасьцю цалкам рэвалюцыйных і зьвязаных з масай пролетарыяў“. Таму 2-га Кангрэс палічыў мэтаназгоднай „палітыку найбольш прызных адносін да гэтых арганізацый, збліжэньне з імі і з спачувальнай ім масай, прыцельскага растлумачэньня ім, з пункту погляду воліты усіх рэвалюцый“, памілкаваўшы іх „тэзісамі“. Такім прыцельскім растлумачэньнем „левым“ ухілістам іхных памылак Ленін цяплява займаўся ў сваёй „Дэцыячай Хваробе“; гэтую-ж „пэдагогічную“ работу працягнуў 2-гі Кангрэс, які аддаў на дакладны кры-

¹⁾ 2-гі Кангрэс, Стэнаграф. справаздача, стар. 200.

²⁾ 2-гі Кангрэс, Стэнагр. справаздача, ст. 561.

³⁾ Там-жа, стар. 607 (Рэз. па аграрнаму пытаньню).

⁴⁾ Там-жа, стар. 621 (Статут Камінтэрну).

⁵⁾ Гл. „Большавік Беларусі“, № 4—1929 год.

тычны разгляд памылкі левых і, прызнаўшы у выніку „няправільнымі іхнія погляды на адносіны партыі да клясы і да масы, на неабавязковасць удзелу Камуністычных партый у буржуазных парламентах і ў рэакцыйных прафсаюзах“.

VI.

У прамежку паміж 2-м і 3-м Кангрэсам Камінтэрну (ліпень 1920 г. чэрвень 1921 году) адбыліся падзеі, якія значылі сабой *надыход „новага этапу“ ў разьвіцці пралетарскае рэвалюцыі*. З аднаго боку, шэраг баёў рабочае клясы (у Італіі, Англіі, Нямеччыне, Чэхаславакіі) скончыўся яго паражэньнямі; з другога боку, хоць Савецкай Расіі і удалося пры падтрыманьні міжнароднага пралетарыяту выйсьці пераможніцай з грамадзянскай вайны, але яна апынулася у стадыі цяжкага ўнутранага гаспадарчага і палітычнага крызісу, выхад з якога краіна пралетарскай дыктатуры стала шукаць на шляхох новай эканамічнай палітыкі. У той-жа час, як вынік няудачы першай хвалі рабочай рэвалюцыі, паяўна вызначыўся пераход буржуазіі у наступ супроць пралетарыяту, як на эканамічным, так і на палітычным фронце. У выніку абставіны, якія склаліся к моманту 3-га Кангрэсу, можна ахарактарызаваць наступным чынам: „Элемэнт арганізаванасьці у рабочым руху за 2 гады існаваньня Камінтэрну, бязумоўна, узрос надзвычайна. Камуністычныя партыі уяўляюць у 1921 г., бязумоўна, большую арганізаваную сілу, чым у 1919 г. Але элемэнт спонгантэжнасьці у барацьбе мас, элемэнт стыхійнасьці ўдому ў працягу гэтых двух год стаў слабей; супраціўнік за гэтыя 2 гады ўзмацніўся, буржуазія консалідавалася, з’арганізавалася, аправілася ад першага замяшаньня пасля вайны, перабудавала свае шэрагі і станць перад намі зноў, як сур’ёзны, мясцамі грозны, супраціўнік“¹⁾. З му Кангрэсу і прыйшлося даць адказ на хворыя пытаньні рабочага руху прыстасоўна да вышэй акрэсьленых новых умоў яго. Раней за усё Кангрэс нацьвердзіў правільнасьць агульна-прынцыповай устаноўкі Камінтэрну, якая выходзіць з ацэнкі сучаснай эпохі, як эпохі пралетарскай рэвалюцыі, падкрэсьліўшы, што „застаецца бясспрэчным, што ў перажываемую эпоху крывая капіталістычнага разьвіцця ў агульным ідзе цераз часовыя уздымы — уніз; крывая рэвалюцыі — цераз усе хістаньні — ідзе ўверх“²⁾. Аднак, гэтую непорушанасьць асноўнай стратэгічнай лініі Камуністычнага Інтэрнацыяналу 3-ці кангрэс спалучыў з паказаньнем на неабходнасьць ужываньня *новай тактыкі*. Мы сталі мацней, але і вораг ўзмацніўся, напавіўшыся пасля першых удараў. Новыя моцныя рэвалюцыйныя баі няўхільны, але яны будуць адбывацца у больш цяжкіх умовах узросшага супраціўленьня ворага. Улічваючы гэта, а таксама памятаючы ўрокі здарэньняў 1918—1921 г.г., на долю Камуністычнага авангарду выпадае адказнейшая работа па больш плянамернай падрыхтоўцы і арганізацыі наступных баёў. Уліцца у самую гушчу пралетарыяту і масу працоўных, заваяваць большасьць рабочае клясы на бок камунізму. Разгарнуць шырокую барацьбу за „частковыя вымаганьні“ па палепшаньню становішча мас з тым, каб, бяручы гэтую барацьбу за выхадны пункт нашай штодзённай агітацыйнай і арганізацыйнай работы, падвесці масу ў канцы канцоў да барацьбы за пралетарскую дыктатуру. Упарта, не пакладаючы рук, працаваць ва ўсіх рабочых арганізацыях (Саветах, Прафсаюзах, Каапэрацыі,

¹⁾ „Камуністычны Інтэрнацыянал“ № 18, арт. „Тактыка Кам-ну“, стар. 446).

²⁾ 3 Рэзалюцыі 3-га Кангрэсу „Сусьветнае становішча і нашы задачы“.

і г. д.). Здоляна палучаць легальную і нелегальную работу. Такія былі асноўныя тактычныя дырэктывы, дадзеныя 3-ім Кангрэсам секцыям Камінтэрну.

Ужо да кангрэсу выявілася, што правядзеньне такой тактычнай лініі спаткае досыць моцнае супраціўленьне з сярэдзіны. Баі 1920-21 г.г. паказалі наўнасыць як правых, так і левых ухілаў у кампартыях, ухілаў, якія зрабілі цяжкую шкоду рэвалюцыйнай барацьбе. (Успомнім цэнтрысцкую паражэнчую лінію Італьянскай партыі ў верасьні 1920 году і ультра левыя захапленні кіраўніцтва нямецкай кампартыі ў Сакавіковых здарэньнях 1921 г.). Бязумоўна, што няўдачы 1920-1921 г.г. павінны былі ўзмацніць пазыцыі ўхілістаў у Камінтэрне. З аднаго боку, правыя ўхілісты, адбываючы расчараваньне часткі масы у рэвалюцыйнай барацьбе, выходзячы з пэсымістычнай ацэнкі далейшых перспэктыв, ступілі фактычна на шлях адмаўленьня ад рэвалюцыйнай барацьбы і на шлях згоднства з рэфармісцкімі элемэнтамі рабочага руху. Камінтэрн з усёй моцай свае ідэавай крытыкі і свайго арганізацыйнага ўплыву наваліўся на гэтыя правыя элемэнты. Яшчэ да 3-га кангрэсу адбывалася чыстка камуністычных шэрагаў ад „свядомых цэнтрыстаў, скончаных згоднікаў і напалову згоднікаў“, пры раўналежным цвёрдым кіруючым уплыве на „няпэўныя поўцэнтрысцкія настроі“. Так, напрыклад, была пастаўлена па-за Камінтэрнам кіруемая Сэраці Італьянская Сацыялістычная партыя; быў выключаны з Нямецкай Кампартыі яе былы правадыр Леві і г. д. 3-ці кангрэс цалкам і поўнасьцю ўхваліў гэтую лінію няўхільнай барацьбы на права, мысьлячы, што правы ўхіл „зьяўляецца асноўным галоўным ворагам“. Але у той-жа час 3-ці кангрэс завастрыў барацьбу і супроць „левых“ ўхілістаў, якія на існасьці (справы), „самі таго ня ведаючы, дапамагаюць праваму ўхилу, перашкаджаюць перамагчы яго“. На 3-м кангрэсе ў сьпісках па тактыцы, паяўна вызначыўся ня толькі ультра-левы ўхіл, але і прымірэнчая да яго тэндэнцыя. Так, Тэрачыні ад імя Нямецкай, Аўстрыйскай і Італьянскай дэлегацыі казаў: „мы ня думаем, што ўсе левыя тэндэнцыі павінны быць так рашуча адкінуты, мы мысьлім, што у гэтых т. Радэка ёсьць надзвычайна моцныя выразы супроць левых павіяў... трэба ня толькі змагацца супроць іх, колькі супроць правых... трэба з тэзісаў выключыць усё тое, што надзвычайна рэзка накіравана супроць тэндэнцый, названых „пэцярлівымі і палітычна нявоньнымі рэвалюцыйнымі элемэнтамі“, і замяніць іх сказамі, у якіх зьмяшчаліся-б толькі парады левым элемэнтам“¹⁾. Суровы адказ „левым“ і іхным „прымірэнцам“ даў т. Ленін, які заявіў: „калі кангрэс ня будзе весьці рашучага наступу... супроць „левых“ глупстваў, то увесь рух засуджаны на пагібель“²⁾. Такая рэзкасьць у вуснах Леніна зьяўляецца зусім зразумелай, калі ўлічыць характар прапагоў, высунутых левымі ўхілістамі. Яны насіліся з гэтак званай „тэорыяй наступу“, якая абвешчала рэвалюцыйны наступ тактыкай, здатнай пры любой сытуацыі. Яны лічылі правільным, што „партыя, выступаючы на барацьбу, ня пыталася сябе аб тым, пойдзе ці ня пойдзе за ёю рабочая класа“ (Словы Маслава), мяркуючы, што адной рэвалюцыйнай актыўнасьці камуністычнага авангарду досыць, каб захапіць на рашучую рэвалюцыйную барацьбу рабочую масу. Зразумела, што пры такой устаноўцы ў „левых“ атрымалася вялізарная недаацэнка ўсяе важнасьці напярэдняй работы па падрыхтоўцы мас да пераможнай рэвалюцыі, атрымалася неразуменьне ролі дробнай што-

1) 3-ці кангрэс. Матар'ялы. Кіеў, 1921 г., стар. 91-92.

2) Там-жа, стар. 95.

дзённай драбязговай работы камуністаў сярод адсталых пластоў пралетарыяту. Усе абставіны, што склаліся да моманту 3-га кангрэсу, дыктавалі вытрыманасць, халаднакроуе, дакладны разлік. Замест-жа гэтага, левыя па існасці раілі палітыку пугчызму, палітыку авантур, палітыку ў выпадку свае рэалізацыі, нязбежна гразішую Камінтэрну цяжкімі паражэннямі... 3-ці кангрэс ня мог таму не асудзіць рашуча ультра-левыя захапленні.

Па існасці справы, тактычная лінія, вызначаная 3-ім кангрэсам, сьведчыла сабой пераход да разгорнутай *тактыкі адзінага фронту*. Як раз гэта меў на ўвазе пашыраны пленум ВККІ, які адбыўся ў сьнежні 1921 году, калі ў прынятай ім рэзалюцыі еп пісаў аб тым, „што лезунг 3-га Сусветнага Кангрэсу Камінтэрну „Да мас!“ і агульныя інтарэсы камуністычнага руху паогул патрабуюць ад камуністычных партый і ад Камінтэрну у цэлым *падтрыманьня лезунгу адзінага рабочага фронту* і ўзяцця ў гэтым пытаньні ініцыятывы у свае рукі“¹⁾. Гэтым рашэньнем Пашыраны Пленум паказваў правільны падлік утвораных у міжнародным рабочым руху абставін. Наступ капіталу інтэнсіўна працягваўся. Эканомічныя абарончыя баі, якія веў пралетарыят, праіраваліся ім адзін за другім. У выніку жыццёвы ўзровень рабочае клясы зазнаў рэзкае зьніжэньне. Пры такой сітуацыі нядаўна, што у некаторых пластах пралетарыяту, асабліва ў палітычна мала спакушанай частцы яго, выявілася „стыхійнае, літаральна нястрымнае, імкненьне да адзінства“. Узьніклі мары „дабіцца аб'яднаньня ўсіх рабочых партый, і нават усіх рабочых арганізацый паогул, спадзяючыся такім чынам павялічыць сілу супраціўленьня паходу капіталістаў“²⁾. Сярод другіх элемэнтаў пралетарыяту, такую цягу да адзінства жылі, апрача яго, лекцыі рэвалюцыйных баёў 1918 - 21 г.г., праіраваных, як яны думалі, ня столькі дзякуючы здрадзе рэфармістаў, колькі за раскол у рабочых шэрагах, які меў мейсці. Як бы тое ня было, але ні адна сур'ёзная арганізацыя, якая пратэндавала на кіраўніцтва пралетарскім рухам, не мала інававаць стыхійныя працэсы, якія адбываліся ў пэтрах рабочае клясы, бяз рызыкі згубіць сувязь з масай, адарвацца ад яе. У выніку лезунг адзінага фронту аказаўся ў 1921-22 г.г. лезунгам, напісаным як на сыцягу 3-га, так і 2-га Інтэрнацыяналу. Абставіны для кампартый утварыліся надзвычайна цяжкія і адказныя. Хто выкарыстае цягу пралетарыяту да адзінства: рэвалюцыйны камунізм ці здрадніцкі рэфармізм? так стаяла пытаньне. „Як вопытныя дзяльцы, не пазбаўленыя пэўнага руху, правадыры Амстэрдаму і 2-га Інтэрнацыяналу не апошнімі падмецілі новыя малекулярныя працэсы, якія пачаліся сярод рабочых мас і выявіліся ў формуле: „адзіны рабочы фронт“. Пачуўшы небяспеку, правадыры Амстэрдаму і 2-га Інтэрнацыяналу паспрабавалі „раззброіць“ паказаны лезунг тым, што рашылі яго манапалізаваць і самым стаць на чале новага руху; сапраўднае адзінства мільёнаў рабочых, якія аб'яднаюцца ў барацьбе супроць наступаючага капіталу, яны спрабуюць надмянуць „адзінствам“ між правадырамі другога, другога з паловай і Амстэрдамскага Інтэрнацыяналаў. Задачай правадыроў і дыплематаў Амстэрдаму і 2-га Інтэрнацыяналу зьяўляецца выняць рэвалюцыйнае джала з лезунгу „адзіны рабочы фронт“...“³⁾. А як стаяла праблема адзінага фронту для Камуністычнага Інтэрнацыяналу? Надзвычайна добрая характарыстыка

¹⁾ Гл. Тэзісы „Аб адзіным рабочым фронце“.. у зб. „Дзеянсьць ВККІ за час: 13-га жніўня 1921 г. 1-га лютага 1922 г., стар. 390.

²⁾ Там-жа, стар. 388.

³⁾ „Камун Інтэрнацыянал“, № 19, артыкул Зіноўева „Старыя мэты, новыя шляхі“, стар. 4788—4789.

перадумоў рэвалюцыйнай тактыкі адзінага фронту была дадзена ў палітычнай справаздачы на V-м Кангрэсе Камінтэрну. Гэтая тактыка, казалася там, „з’явілася выяўленьнем нашэга сузнання таго, што, папершае, мы ня маем большасці ў рабочай клясе, па-другое, што сацыял-дэмакратыя яшчэ надга моцная, па-трэцяе, што мы займаем абарончыя пазыцыі, а вораг наступае, па-чацьвертае, што рашаючыя бойкі яшчэ не стаяць непасрэдна на парадку дня. Адгэтуль мы прышлі да лёзунгу: „к масам і далей—да тактыкі адзінага фронту“¹⁾. І далей: „мы разумелі тактыку адзінага фронту, як рэвалюцыйную тактыку ў эпоху пацішанага тэмпу нарастання рэвалюцыі“²⁾. Такім чынам, глыбокай „дыплематычнай, часам проста ашуканскай, гульні навокала лёзунгу адзінства“ апартуністычных правадыроў камуністы павінны былі супроцьставіць сваю акрэсленую лінію на *рэвалюцыйнае выкарыстанне* цягі мас да адзінства. Раней за ўсё павінен быць высунуты лёзунг „адзінства знізу“, інакш кажучы, адзінства саміх рабочых мас у практычнай барацьбе за рэвалюцыйныя патрабаванні рабочых супроць капіталістаў“³⁾. Адначасна павінен практыкавацца і лёзунг „адзінства зверху“, з дапушчэннем паходжанняў „асобных сэкцый Камінтэрну з партыямі і саюзамі 2-га і другога з паловаю Інтэрнацыяналау, не адмаўляючыся ад такіх-жа паходжанняў і ў Міжнародным маштабе“. У гэтым апошнім выпадку Камінтэрн, само сабой зразумела, менш усяго разлічваў на сапраўдную гатоўнасць апартуністычных арганізацый прыняць рэальны ўдзел у клясавай барацьбе рабочае клясы. Не! Тут Камуністычны Інтэрнацыянал меркаваў выкарыстаць практыку „адзінства зверху“, у якасці новага метаду раззбройвання двудушнасці і здарадніцкай існасці апартуністычных правадыроў, метаду, які цывяроза ўлічвае свае асаблівыя абставіны, якія ўтварыліся ў рабочым руху. „У тых выпадках, казалася ў тэзісах Пашыранага Пленуму, калі прапанова аб сумеснай барацьбе адкідаецца нашымі супраціўнікамі, грэба, каб масы аб гэтым даведаліся і такім чынам улічылі, хто сапраўдны парушыцель адзінага рабочага фронту. У тых выпадках, калі прапанова супраціўнікам прынята, трэба імкнуцца наступова паглыбляць барацьбу і уздымаць яе на вышэйшую ступень“⁴⁾.

Зразумела, што ў працэсе такога „паглыблення барацьбы“ няухільна паўстане момант, калі апартуністы пачнуць сабатаваць, зрываць барацьбу, даючы, такім чынам, у рукі камуністаў зброю, каб раззброіць іх.

Канкрэтная практыка правядзення „адзінага фронту“ дала сэкцыям Камуністычнага Інтэрнацыянала зусім дастаткова матар’ялу для тлумачэння „самым шырокім колам рабочых двудушніцтва правадыроў другога, другога з паловай і Амстэрдамскага Інтэрнацыяналаў, якія уважаюць адзінства з буржуазіяй адзінству з рэвалюцыйнымі рабочымі“.

Досыць напамніць гісторыю з пытаннямі: аб дапамозе галадаўшым у Расіі, аб пратэсце супроць белага тэрору ў Гішпаніі і Паўднёвай Славіі, аб Вашынгтонскай канфэрэнцыі, аб канфэрэнцыі „Трох Інтэрнацыяналаў“, аб сьвяткаванні 1-га мая 1922 г. і г. д. Аднак, далека ня ўсё і далёка не заўсёды нашы братэрскія кампартыі аказваліся пры правядзенні тактыкі адзінага фронту на вышэйшым становішча. У сувязі з гэтай тактыкай Камінтэрну прыйшлося зноў разгарнуць

1) V Кангрэс Камінтэрну—прамова Зіноўева, стар. 67—68.

2) Там-жа, стар. 68.

3) „Тэзісы аб адзіным рабочым фронце“, стар. 396.

4) Там-жа, стар. 397.

упартае змаганьне з хістаньнямі, з ваганьнямі ў сваіх шэрагах, якія выявіліся ў ухілах ад правільнай лініі тактыкі адзінага фронту. Ужо ў неаднакраць цытаваных намі тэзісах Пашыранага Пленуму аб „Адзіным рабочым фронце“, ВККІ настойліва папярэджваў ад небясьпек, з „якімі пры пэўных умовах можа быць зьвязаны...“ „Вызначаны плян“ тактыкі адзінага фронту. Наступны вопыт цалкам даказаў правільнасьць гэтых перасьцярог.

Правыя і левыя ўхілы ў Камінтэрне зноў далі сябе надзвычайна балюча адчуць. З аднаго боку, у шэрагу партый (Італьянскай, Парвэскай, Францускай) сталі гучэць настойліва „левыя“ галасы з перацаньнямі супроць мэтазгоднасьці прынятай тактыкі, пры чым ВККІ абвінавачваўся часамі ня больш і ня менш, як у спаданьні да сапраўднага апартунізму. У вышэйшым ступеню характэрна, што ў л.ку ультра-левых, якія пайшлі супроць тактыкі адзінага фронту, знаходзіліся такія будучыя правыя рэзэгаты камунізму, як Фросар, Транмэль і інш. Тут сказаўся, што неаднакраць меў месца ў гісторыі Камінтэрну, факт: сапраўды правыя элементы прыкрывалі крыклівай „левізной“ сваю сапраўдную правую капітуляніцкую існасьць. Напрыклад, у разглядаемым намі выпадку, „левізна“ прыкрывала фактычную пасылунасьць Фрасараў і Транмэляў, іх нежаданьне практычна, на справе паставіць і вырашыць праблему аб масавай рэвалюцыйнай барацьбе пралетарыяту.

Аднатованая толькі што намі левая апазыцыя адзінаму фронту была досыць хутка зламана Камінтэрнам, які апіраўся на рэальны вопыт бягучай клясавай барацьбы. Адначасна, аднак, высунулася у сувязі з тактыкай адзінага фронту другая, больш грозная небясьпека — небясьпека адкрытага апартуністычнага правага скажэньня гэтай тактыкі. Карэньні гэтай небясьпекі хаваліся ў паяўнасьці у Кампартыях моцных перажыткаў сацыял-дэмакратычнай ідэолёгіі, на што нам неаднакраць ужо прыходзілася паказваць.

(Канец будзе).

М. Канаплін.

Міжнародны соцыял-опартунізм на рабоце.

I.

„Ленінізм“ у выданні генсека II Інтэрнацыяналу ці як Фрыдрых Адлер „ратуе“ пролетарскую рэволюцыю.

У лютаўскім нумары штомесячніка аўстрыйскай соцыял-дэмакратыі зьмешчаны артыкул генэральнага сэкратара II Інтэрнацыяналу Фрыдрых Адлера пад загалоўкам: „Што зрабіў-бы сёньня Ленін, каб выратаваць рускую рэволюцыю?“¹⁾

Уваскросіўшы т. Леніна, аўтар укладае ў вучэньне вялікага правадыра міжнароднага пролетарыяту нажаланы соцыял-рэнегату зьмест і наперад прыходзіць да вываду, што Уладзімір Ільіч, калі-б ён жыў у цяперашні час, расцэньваў-бы Кастрычніцкую рэволюцыю зусім іначай. У выябражэньні шаноўнага тэорэтыка згоднага Інтэрнацыяналу т. Ленін, — нязломны рэволюцыянэр, геніяльны стратэгі пролетарскай рэволюцыі, пасьлядоўны дыялектык, найглыбейшы тэорэтык і практык сусьветнага рэволюцыйнага руху, арганізатар першай у сьвеце краіны дыктатуры пролетарыяту, — абарачаецца ў расслабленага нікчэмненькага опартуністага і мізэрнага, трусьлівага, страціўшага ўсякія рэволюцыйныя пэрспэктывы соцыял-згодніка. Наогул, Ленін у выданні II Інтэрнацыяналу паразьліва падобны на портрэт яго новых творцаў з соцыялістычнай кухні I гэта зусім зразумела. Разумеючы ўсё значэньне ланінскай рэволюцыйнай тэорыі для сусьветнага пролетарыяту, які ўсё больш адыходзіць з-пад уплыву соцыял-дэмакратыі, апошняя прымае ўсе захавы і карыстаецца ўсімі сродкамі для таго, каб адцягнуць надыходзячую навалініцу сусьветнай рэволюцыі. Для гэтага патрэбна дыскрэдытаваць перамогу першай у сьвеце савецкай дзяржавы, давесці памылковасьць гістарычнага разьвіцьця ланінізму. Сучасная соцыял-дэмакратыя ўсялякіх адценьняў, выконваючы ролю здрадніка інтарэсаў рабочае клясы, абарачаючыся ўсё больш у правадніка ўсякай контр-рэволюцыйнай політыкі, ня можа не ненавідзець перамогу Кастрычніка і яго правадыра. На гэтай перамозе працоўныя масы ўсяе зямнае кулі вучацца, рыхтаваліся і рыхтуюцца да будучых рашучых клясавых боёк. Пры адной мьслі аб тым, што гэта перамога „няўнікнёна становіцца базай сусьветнага руху ўсіх прыгнечаных кляс, вогнішчам міжнароднай рэволюцыі“²⁾, штрэйкбрэхеры рэволюцыі ўпадаюць у ліхаманкавы стан, што таўхае іх на вельмі двухсэнсоўную гульню з кропленымі картамі. Шулерскія спосабы соцыял-дэмакратычных правадыроў рэч даўно вядомая, але чарговы выпадак супроцьсоцыялістычнай рэволюцыі варты таго, каб на ім спыніцца.

Рэволюцыйная фраза „левага“ крыла соцыял-дэмакратыі покуль што яшчэ трымае ў сваіх кляшчотках даволі значныя кадры працоў-

¹⁾ „Der Kampf“ № 2—1929 г., стар. 57.

²⁾ Програма Комінтэрну, ГИЗ, 1928, стар. 90.

ных, якіх яна вельмі тонка абманвае сваеасаблівым „марксызмам“. „Левая“ фраза—гэта новая тактыка рэволюцыянізавання мас; яна—асёлак, на якім можна даследваць чыстапробнасьць здрады інтарэсаў рабочае клясы. „Левай“ фразай можна опэраваць дваяка. Напершае, з яе дапамогай соцыял-дэмократыя можа паказаць, што яна ўсёмі спосабамі падтрымлівае рэволюцыю, што яна ў самых варожых адносінах з буржуазіяй, што ёю (соцыял-дэмократыяй) праводзіцца сыстэматычная работа ў справе рэволюцыянізавання мас і падрыхтоўкі іх да захвату політычнай улады. Падругое, гэтая-ж „левая“ фраза дапамагае ёй рабіць вывад, што мэтады і шляхі змаганьня за перамогу рабочае клясы павінны быць зусім іншыя, чым гэта ужывалася ў СССР. Мяняюцца часы, мяняецца тактыка, таму патрэбна давесці, што пролетарыят іншых краін павінен, застаючыся ў рамках буржуазнай дзяржавы, прыдзе да ўлады. Больш таго, вельмі важна дыскрэдытаваць рэволюцыйную тэорыю і практыку ленінізму і паказаць, што нават у першай савецкай дзяржаве сам правадыр, калі-б яму цяпер прышлося ўсё перааблачыць спачатку, дык ён і партыя солідарызаваліся-б з імі, панамі соцыял-пацифістамі і соцыял-імперыялістамі. Прыстасоўваючыся ўсё больш да ролі служак капіталізму, правадыры соцыял-дэмократыі часта пападаюць у прыкрае і нявыгоднае політычнае становішча. Радавыя соцыял-дэмократычныя рабочыя масы ўсё часцей і часцей не згаджаюцца са сваімі лідэрамі, як, напрыклад, у Германіі ў пытаньнях пабудовы броненосца „А“, коаліцыйнай політыкі, тактыкі разьбіраеньня і г. д. Прыходзіцца вымушана манэўраваць паміж фашызмам і левай фразай. Тут, вядома, няўнікісны „памылкі“. Таму соцыял-дэмократыя наблажліва адносіцца да свайго пераходу ў лягерь буржуазнай політыкі і лічыць, што і рабочая кляса СССР, якая ажыццяўляе сваю дыктатуру, таксама магла і можа памыляцца і што галоўнай памылкай пролетарыяту Расіі ў 1917 г. было абвяшчэньне прынцыпаў дыктатуры пролетарыяту. Такім спосабам, забяспечыўшы сябе „права на памылкі“, соцыял-дэмократыя з хворага галавы пераносіць гэта права на здаровую галаву пераможшае рабочае клясы і яе прызнанага гісторыяй правадыра.

Гэтае „права памыляцца“ Адлерам надаецца і Леніну. Ён сыцьвярджае, што „Леніну эпохі Кастрычніка 1917 г., як і усякаму іншаму політыку, уласьціва было памыляцца ў адносінах будучага гістарычнага разьвіцьця“. Але Ленін эпохі 1929 г., падшоўшы да аналізу сучасных умоў і рэзультатаў пройдзенага этапу і падвёўшы іх пад „самакрытыку“, прышоў-бы да выніку, што ў адносінах перспэктыў разьвіцьця міжнароднай рэволюцыі ён памыляўся. „За бальшавіцкай рэволюцыяй ў Расіі не адбылася міжнародная бальшавіцкая рэволюцыя. Хто і што ў гэтых адносінах вінаваты гэта ўсёроўна“¹⁾. Але ў час спахапіўшыся, Адлер напраўляецца і пераносіць усю віну на т. Леніна, які зьяўляецца „фактарам і віной рэзультатаў, заснаваных на няправільных разьліках“. (Курсыў мой. М. К.).

Звычайны прыём злодзея, які, калі за ім гоняцца—крычыць: „лаві злодзея“, а сам у гэты час стараецца шмыгнуць у бліжэйшую падваротню.

Калі-б разьлікі тав. Леніна былі больш гістарычна правільнымі, дык, на думку Адлера, рэволюцыйны рух у 1929 годзе меў-бы значна большы посьпех, чым гэта ёсьць цяпер. Значыцца, замацаваньне дыктатуры пролетарыяту разглядаецца гэтым рэнегатам ад марксызму, як найістотнейшы тормаз сусьветнай рэволюцыі. Нязвычайная подласць

¹⁾ „Kampf“, № 2—1929 г., стар. 58.

такой пастаноўкі пытання для кожнага рэвалюцыйнага рабочага выдавочна. Прыходзіцца толькі дзівіцца, як гэтыя пражаглыя лідэры соцыял-дэмакраты не разумеюць таго, з якім цынізмам яны самі сабе плююць у твар.

Адлер канчаткова заблытаўся ў пэрспэктыве частковай і часовай стабілізацыі капіталізму. Заблытаўся і спалохаўся. Ён пабачыў толькі адзін бок гэтай стабілізацыі — некаторае тэхнічна-эканамічнае ўмацаванне загниваючага капіталізму. Рост супярэчнасцяў, абвастрэння класавага змагання і іншыя праявы крызісу і заняпаду капіталізму, што паглыбляюцца, засталіся па-за полем зроку апошняга імперыялізму. Амаатар рабіць соцыялістычную рэвалюцыю ў белых пальчатках і ва ўмовах „чыстай дэмакратыі“, ня можа зразумець, што, „завяршаючы працэс стварэння матэрыяльных прадпасылак соцыялізму, імперыялістычная эпоха абвастрае супярэчнасці паміж „вялікімі дзяржавамі“ і параджае войны, якія прыводзяць да распаду адзінай сусветнай гаспадаркі“¹⁾. Больш таго, соцыял-дэмакратыя, у тым ліку і аўстра-марксыстыя, ня толькі ня хоча згаджацца з тым, што імперыялізм ёсць апошні этап капіталістычнага развіцця наогул, што міжнародная рэвалюцыя развіваецца і што справа міжнароднага пролетарыяту развізваецца ўсе сілы гэтае рэвалюцыі, але яна расколюе рабочы рух, параліжуе і аслабляе яго. Яна ня менш за буржуазію пакланяецца будучыня расхістаната капіталістычнага панавання. Усякімі спосабамі імкнецца ўтрымаць рабочую класу ад актыўных выступленняў супраць свайго класавага ворага. На прыкладах Венгрыі, Баварыі, Аўстрыі, Італіі, Англіі, Кітаю і іншых краін Адлер хоча паказаць ілюзорнасць надзей на міжнародную рэвалюцыю. Упэўнены ў працягласці і устойлівасці стабілізацыі капіталізму, ён думае, што „паасобныя праявы крызісу капіталістычнай гаспадаркі нічога агульнага з развіццём сусветнай рэвалюцыі ня маюць і што усякія надзеі на апошнюю раўназначны надзеям расчараванага чалавека, які ставіць апошняю стаўку на выйгрыш у латарэі“²⁾.

Гэтым самым адмаўляецца, на істочне, марксыска-ленінская дыялектыка развіцця буржуазнага грамадства на пэўнай стадыі развіцця і прымасца поўная адмова ад рэвалюцыйнага змагання. Страціўшы ўсякую надзею на разлажэнне капіталістычнага грамадства, для Адлера і для ўсіх яго кумпаняў нічога больш не застаецца, як зладзіць пачысткі ў адносінах да буржуазіі рукі і „чакаць ля мора пагоды“. Застаючыся толькі часамі ў ролі „опазыцыі яго вялікасці“, соцыял-дэмакратыя вельмі актыўна падтрымлівае палітыку існуючага ладу, таму што ў адваротным выпадку дзяржаве могуць пагражаць дзве небяспекі. Першая з іх — гэта небяспека фашысцкая, супраць якой можна выступіць з ланінскай фразай на вуснах і са зброяй крытыкі ў руках, і другая небяспека — бальшавіцкая. Паводле довадаў соцыял-дэмакратаў, апошняя небяспека з'яўляецца куды сур'езней для рабочае класы, дзеля таго што бальшавізм разлагае адзіны фронт працоўных, уносіць раскол сярод пролетарыяту, зніштажае палітычную дэмакратыю, што прыспяшае ўзмацненне рэакцыі і ўзмацненне ўсякіх рэстаўрацыйных настроі. Вось чаму Адлер прапануе ўваскрэшанаму ім Леніну, а на істочне Комінтэрну, пераглядзець сваю тактыку ў адносінах пытання аб развіцці сусветнай рэвалюцыі. Адлер перакананы, што калі-б Ленін жыў у цяперашні час, дык ён меў-бы „мужнасць адступіць“, як у свой час ён гэту мужнасць паказаў у

¹⁾ Програма Комінтэрну, ст. 22.

²⁾ „Kampf“ № 2—1929 г., стар. 54.

пытаннях пераходу да пэлу. Ленін павінен быў бы прызнаць, што ў цяперашні час „расійская рэволюцыя знаходзіцца не ў становішчы стараны, якая нападае, а якая абараняецца“.

Выхалошчваючы ўсякі рэволюцыйны змест і значэнне эканамічнай палітыкі пролетарскай дзяржавы, рэнегат ад марксызму бачыць у ёй толькі адступленне, бачыць у беспарадку расстрочаны рады пролетарыяту, не разумее значэння індустрыялізацыі краіны. Ажыўленне на фронце класавога змагання у краіне саветаў і наша рашучае наступленне на кулака ў вёсцы і нэпмана ў горадзе, а таксама і на ўсю іншую сілу, варожую дыктатуры пролетарыяту, Адлерам расцэньваецца, як наступленне класавога ворага на рабочую дзяржаву і пераход пролетарыяту на абарончыя пазыцыі. Усе навыварат. Ці не занадта ў даным выпадку гэтыя рэзонёрскія разважанні добрага бюргера аб рэволюцыі паразыліва падобнымі на некаторыя формулёўкі тых, хто ў нас спалохаўся некаторых часовых труднасцяў нашага росту і у сувязі з гэтым таксама прапануе адступіць па ўсім фронце, рэвізуючы у гэтых адносінах ленінскае вучэнне. Ня шкодна-б так панічна настроеным таварышам у нашай партыі больш уважліва прыслухацца да таго, аб чым гаворыць вораг соцыялістычнай рэволюцыі. Ня шкодзіць часамі правяраць, як адбываецца гэта ці іншая устаноўка палітыкі партыі ў варожым лягеры, бо вельмі часта наш класавы вораг сваімі-ж вуснамі гаворыць класавую праўду. Спраўды, — чым адрозніваецца, у асноўным, пастаноўка прынцыпальных пытанняў правымі опартуністамі ў нашай партыі ад устаноўкі, якую прапануе Адлер аб уступках і далейшым адступленні да лютаўскай рэволюцыі. Таксама, як гэты соцыял-рэнегат — правыя капітулююць перад грудзёсцямі, робяць спробы пераканаць і партыю ў канечнасці капітуляцыі, у адваротным выпадку — пацёбля і іншыя жудасці нямінуць. Праўда, няма простага закліку да ліквідацыі сістэмы Кастрэніка, але аб'ектыўны вынік гэтай капітуляцыі відавочны. Адлер можа ў мыслях моцна ўстаціснуць руку правых элементаў, што прабуюць атакаваць і збіць партыю Леніна з яе генэральнай лініі.

Ня гледзячы, аднак, на ўсе прыкрасці, якія, паводле Адлера, „большавіцкая рэволюцыя“ зрабіла міжнароднаму руху, СССР усё-ж прызнаецца фактарам станоўчым у тым сэнсе, што ён „паставіў праблему знішчэння капіталістычнай сістэмы“.

Для соцень тысяч, кажа шапоўны аракул з лягеру соцыял-рэнегатаў, — „большавіцкая дыктатура з'явілася штуршком для разумення соцыялізму не як чужой рэчаіснасці тэорыі ці фантастычнай казкі, а для яго ўсваення, як магчымай рэальнасці“¹⁾. Дзякуй і за гэта! Але, зразумела, гэта ні больш ні менш як чарговы фокус „левага“ соцыялістага. Ніякага цуду абарачэння не адбылося проста пэўны спрыт рук: нельга не прызнацца, але і нельга не сазнацца. У чым-жа, аднак, нельга не сазнацца? Нельга не сазнацца ў тым, што „гэта станоўчае не дазваляе забываць аб адмоўных рэзультатах дыктатуры пролетарыяту, да якіх яна прывяла краіну“²⁾. Вы з нецярплівасцю чакаеце новага адкрыцця гэтага соцыял-прэстыдыгтатара. Вы хочаце ўчуць, у чым-жа выражаюцца гэтыя „адмоўныя рэзультаты“. Калі ласка. Перш за ўсё „у разлажэнні сьвядомасці і рэволюцыйнай волі сусветнага пролетарыяту“. Яго, аказваецца, „распропагандавалі і раскрылі прад ім шырокія магчымасці (які жак! МК).

¹⁾ „Kampf“ № 2—1929 г., стар. 58.

²⁾ Там-жа, стар. 58.

Але соцыялістычная дзейнасць і актыўнасць яго сустрэлася з вялікімі труднасцямі. У гэтых мас ня было належнага разумення гістарычных прадпасылак іх патрабаванняў, яны рабілі, таму, вельмі неабдуманых ўчынк і выстаўлялі утопічныя патрабаванні і мэты. Напкінуўшыся на немагчымасць ажыццяўлення сваіх патрабаванняў, масы расчаравана адступілі¹⁾. І ва ўсім гэтым вінаваты т. Ленін. Тэрмінова патрэбен новы Ленін, які напраўляе свае „памылкі“ 1917 г. Замест таго, каб выхоўваць рэвалюцыйную сьвядомасць рабочае класы, выяўляць прад ёю перспектывы класавых боек і канечнасць рэвалюцыйнай перамогі пролетарыату над буржуазіяй, гэтыя політычныя імпортэнтны соцыял-дэмократы займаюцца сьлязьлівымі прычытаньнямі з поваду наасобных няудач рэвалюцыйнага руху і палюхаюць рабочых і працоўных мас буржуазных дзяржаў прывідам дыктатуры. Вітаць, сапраўды, прыйд кмунізму, што цяжкай ступою бродзіць па Эўропе, не на жарты напалохаў буржуазію, калі ад яго ў такі панічны жах упадаюць нават соцыял-дэмократы, якія лічаць сябе афіцыйнымі прадстаўнікамі працоўных мас. Адлеру куды прыемней прызнаць паражэнне рабочае класы, бачыць расстройванне яе радуу, пакідаць яе у расчараванні, чым арганізоўваць масы для непасрэднага змаганьня з капіталізмам і яго політычнай сыстэмай. Банкротная і здрадніцкая соцыял-дэмократыя вельмі часта здаецца надта „рэвалюцыйнай“. Яна вельмі часта крычыць аб фашысцкай небяспецы і патрэбнасці змагання супроць надыходзячай рэакцыі, „крытыкуе“ тыя ці іншыя буржуазныя ўрады, сирачаецца па пытанні аб уступленні ў коаліцыю з буржуазіяй. Але, калі прыходзіцца канкрэтна ставіць пытанне аб тым, каб зрабіць рэальны націск на буржуазію, каб сапраўды, не на словах, абараняць інтарэсы рабочае класы, калі ставіцца канкрэтна пытанне аб уладзе ў дзяржаве, тады нашыя малайцы з ляду левафразэрствуючых у бясцільлі разводзяць рукамі і прызнаюцца ў сваёй часовай слабасці. Тады рабочай класе раяць пачакаць, псыхалогічна абурацца, пратэставаць. Звычайна ў такіх выпадках абмяжоўваюцца усякімі плятонічнымі сродкамі. Ролю заліхвацкага наезніка, які імкнецца закілаць каня сусветнай рэвалюцыі, Адлер і іншыя „правадыры“ выконваюць з гонарам. І гэтыя ездакі гатовы нават, калі гэта патрэбна, знадзяцца з пагібельлю занадта перабраўшага меры каня. Як іначай, як не дзялакопамі міжнароднай рэвалюцыі і Савецкага Саюзу, можна назваць наступнае заключэнне Адлера: „сёння інтэрнацыянальны пролетарыят пасунуўся-б значна далей па шляху сваёй гістарычнай місіі, калі-б у Расіі не адбыўся захват улады большавікамі“²⁾. Тут зусім адкрыта выражана мысль аб рэакцыйнай ролі нашага Саюзу, аб яго тарможным уплыве на ход развіцця капіталістычнага сьвету. Гэта, нясумненна, адкрыты заклік да адмовы ў падтрыманні ў адпаведных выпадках дзяржавы дыктатуры пролетарыату, заклік да зьвяржэння савецкага ладу. Восць чаму зусім зразумела, што нават фашысты розных краін кажуць аб тым, што ў соцыял-дэмократыі „наступіла значная і прыемная перамена“, што яна, „соцыял-дэмократыя“, бароніць свае інтарэсы, згодна пэўных соцыялістычных прынцыпаў, але яна робіць гэта леяльна, парляманцкім спосабам. Якая.. розніца ў параўнанні з 1918 годам, калі рабочая класа была ворагам буржуазнага грамадства“³⁾. Сапраўды: якая розніца

1) „Капіт“ № 2—1929 г., стар. 58.

2) Там-жа. стар. 58.

3) Стенографический отчет VI-го конгресса Коминтерна. Вып. 1-й. ГИЗ, 1929 год, стр. 357.

з тым, што было раней, калі соцыял-дэмократыя яшчэ ня здрадзіла прынцыпам рэволюцыйнага марксызму.

Як-бы для таго, каб давесці сваю ролю паслядоўнага ліквідатара рэволюцыйных прынцыпаў да канца, Адлер кідае дакор пераможшаму ў краіне Саветаў пролетарыяту ў тым, што ён... „напалохаў буржуазію“ сусветнай рэволюцыяй“. У выніку гэтага „перапалоху“ міжнародны капітал стаў энэргічна рыхтавацца да адпору, даволі быстра ўзбройваўся і сям-там перашоў да фашысцкіх мэтадаў кіравання.

Значыць, паводле Адлера, адным з асноўных фактараў фашызму зьяўляецца Савецкі Саюз. Трэба было, бачыце, замест таго, каб браць уладу ў свае рукі, пролетарыяту былой царскай Расіі спытаць дазволу на вядзеньне клясавата змаганьня, трэба было падыйсці да яе з поўным каханьнем сэрцам здрадніка і соцыял-дэмократычнага згодніка і натаргавацца аб суадносінах сіл у будучым буржуазным урадзе. Што за невуцтва такое палохаць буржуазію рэволюцыяй? Няхай сабе жыве на здароўе - месца пад месяцам бо хопіць. Бярэце, моў, прыклад з нас „культурных“ краін, „культурных“ соцыялістых. Вось да чаго можна дакаціцца, адмовіўшыся ад рэволюцыйнай тэорыі марксызму - лешнізму. Наколькі блытанымі, нелегічнымі, бездапаможнымі і контр-рэволюцыйнымі зьяўляюцца разважаньні Адлера, могуць паказаць яго разважаньні аб намерах „большавіцкіх дыктатараў“ у адносінах буржуазнай дэмократыі. Аказваецца, „што існаваньне пролетарскай дзяржавы пайшло на карысьць дэмократыі. Гэтая карысьць стваралася *на-перакор* жаданьням большавікоў“, і каб аб'ясніць гэту тэзу, Адлер прыводзіць прыклад з дзяржаўным пераваротам у Паўднёвай Славіі, але тут ужо пачынаецца нешта нязвычайнае. Прыходзіцца проста сумнявацца ў здолінах пана правадыра больш або менш здарова разважаць. Паслухайце толькі, да якіх нязвычайных вывадаў дашоў гэты чалавек, апазаваны сьрасьцю „легальных магчымасьцяў змаганьня“. „Якраз на пытаньне аб Паўднёвай Славіі, можна было зноў пераканацца ў тым, як, аддаючы на словах пракляццём сыстэму абсалютызму, у *сапраўднасьці большавіцкі друк выявіў захаваную радасьць утварэньню новай дыктатуры* (курсыў мой. М. К.), якая павінна яшчэ раз пацвердзіць мысль аб няўстойлівасьці дэмократычнай сыстэмы“¹⁾. Што буржуазна-дэмократычная сыстэма няўстойліва, што ў цяперашні час буйная буржуазія ў пачасных выпадках пераходзіць да канчатковага скасаваньня парлямэнтарызму, у гэтым сумнявацца, пэўна, ня прыходзіцца, таксама як ня прыходзіцца сумнявацца і ў тым, што мы перажываем эпоху усеагульнага крызісу капіталістычнай сыстэмы, яе апошнюю стадыю.

Але, каб сьцьвярджаць, што працоўныя масы савецкай дзяржавы і партыя рабочае клясы былі б зашкаўленыя ва ўтварэньні нават рэакцыйнай дыктатуры, да гэтага-ж трэба было дадумацца. Без далейшых коментароў кожнаму ясна, што так можа гаварыць толькі той, хто займаецца адпуджваньнем ад сыстэмы дыктатуры пролетарыяту і перапоўнены яркай нянавісьцю да ўлады рабочае клясы. Контр-рэволюцыйная пастаноўка гэтага пытаньня таксама відавочна. І таму з першага погляду зусім незразумела, чаму-ж, ня гледзячы на тое, што „Савецкая дзяржава не зьяўляецца прытулкам ні да соцыялізму, ні, тым больш, для дэмократыі, прызнаецца Адлерам „магутнай крэпасцю супроць капіталістычнай рэакцыі“²⁾. Але ўжо праз радок выясьняецца сэнс гэтага сьцьвярджэньня. Аказваецца, у програму ратаваньня міжнарод-

¹⁾ „Kampf“ № 2—1929 г., ст. 59.

²⁾ „Kampf“ там-жа, стар. 59.

най рэволюцыі, паводле соцыял-пацыфісцкіх прынцыпаў, уваходзіць і савецкая дзяржава, але толькі яна мысліцца, як дзяржава, якая не займаецца... гавардзі дыктатуры". Адлер лічыць патрэбным заняцца рэстаўрацыяй у расійскай рэволюцыі таго, што ў ёй выратаваць яшчэ можна¹⁾.

Ён перакананы, што і тав. Ленін у цяперашні час адмовіўся-б разглядаць савецкую дзяржаву, як "якарную стаянку соцыялізму... Быць можа ён імкнецца-б да новай рэволюцыі, але, у кожным разе, ён адмовіўся-б ад рэзультатаў гістарычнага 1917 году"²⁾. (Курсь у мой. М. К.). На думку Адлера, Ленін зразумсу-бы, што Савецкі Саюз ідзе назад да капіталізму і гэтым самым набліжае трыумф рэакцыі. І таму што "цяперашняе кіраваньне дзяржавай гэтага не разумее", дык ён, Адлер, анел-збаўца соцыялістычнай рэволюцыі павінен паказаць шляхі да ратунку. Гэты шлях ратунку нам ужо давалі вядомы, "выратаваць хача-б сакавік (буржуазна-дэмакратычную дзяржаву. М. К.), калі кастрычніка ўжо выратаваць нельга"³⁾. У сувязі з гэтым прынцыпам можна нават гаварыць аб абароне савецкай дзяржавы.

"Абарона Савецкага Саюзу азначае перш за ўсё заключэньне чэснага міру, заснаванага на ўзлежым разумным і інтэрнацыянальным соцыял-дэмакратыі... Да таго часу, покуль большавікі разглядаюць соцыял-дэмакратыю, як свайго ворага, гэты прызнаньне на поўную абарону савецкай краіны ад капіталістычнай інтэрвенцыі заўсёды будзе знаходзіцца ў затрудненьні"⁴⁾. (Курсь у мой. М. К.).

Адлер ставіць пытаньне ультыматыўна і, — у гэтым увесь сэнс сучаснай соцыял-дэмакратыі, — выгароджае сабе права нацкоўваць міжнародны пролетарыят і, пэўна, буржуазію супроць ядзянай у сьвеце савецкай краіны. Цаной "чэснага міру з соцыял-дэмакратыяй" ён абяцае аказаць дапамогу. Цаной адмовы ад Кастрычніка і пераходу да буржуазнага лютага пролетарыят Саюзу і іншых краін павінен купіць сабе права на літасць з боку разгневаных і "занепакоеных" за лес соцыялістычнай рэволюцыі правадыроў-збядняў інтарэсаў соцыялізму. Бяскошны ланцуг уступак кулаку і нэпману, прызнаньне буржуазнай дэмакратыі, легалізацыя соцыял-дэмакратыі ў рамках савецкага ладу і адмова ад змаганьня з ёй наогул — вось праграма-мінімум для кампартыі і савецкай улады паводле падручніку політраматы ў выданьні аднаго з "левых" правадыроў соцыял-дэмакратыі. Жадаючы быць неабвержаным у сваіх паграбаваньнях і вывадах, Адлер ня можа не спаслацца на прыдуманата ім меншавіцкага Леніна і сьцьвярджае, што Уладзімір Ільіч напэўна меў-бы грамадзянскую мужнасьць прызнаць правільнасьць Адлераўскіх прадпасылак. Што-ж, пакінем Адлеру і яго сінкліту рэнегатаў варажыць на гушчы ад кавы і спадзявацца на рэстаўрацыю капіталізму ў савецкай дзяржаве. А тым часам рэволюцыйныя сілы усяго сьвету будуць яшчэ грунтоўней арганізоўваць сваю згуртаванасьць і рыхтавацца да рашучых боек з капіталістычным сьветам. Рабочая кляса і працоўная маса Саюзу ў выстарчальнай меры разумеюць ролю соцыял-дэмакратыі, як душыцеля соцыялістычнай рэволюцыі таму, зусім натуральна, што пролетарыят перамогай рэволюцыі кліча і будзе клікаць працоўныя масы ўсіх краін да самага бязьлітаснага і няпрымірлівага змаганьня з фразэрствуючымі лёкаямі капіталістычнага ладу.

1) "Kampf" № 2—1929 г., ст. 59.

2) Там-жа, ст. 59.

3) Там-жа, ст. 59.

4) Там-жа, ст. 59.

II.

Дан у ролі адвоката Троцкага.

Пра апошнія выступленьні Троцкага гаварылася ўжо даволі многа як у нас, так і ў міжнародным комуністычным друку. Рэволюцыйны пролетарыят як мае быць ацаніў тэлага наіпоўшага рэнэгата. Шмат хто з тых рабочых, якія раней яшчэ сумняваліся ў мэтаноднасьці вядзеньня Троцкага з межаў Савецкага Саюзу, пасля яго так адкрытага яднаньня з контр-рэволюцыйнымі сіламі і яўнага пераходу ў лягерь адкрытых класавых вораг у міжнароднага пролетарыяту, цяпер з абурэньнем адзваваюцца аб былым „правадыры“. На гэтых рэзолюцыйных рабочых сходах ва ўсім сьвеце пасля выступленьня Троцкага зьяўляецца лешым довадам таго, што сьведомыя і рэволюцыйныя элемэнты рабочае класна адгарадаюць сябе непраходнай сыцяной ад трацкецкай контр-рэвалюцыі.

Парнаўшы з дыктатурай пролетарыяту і з асновамі рэволюцыйнага марксызму-ленінізму, Троцкі, абмінуўшы павяг меншавіцкі лягерь, адразу папаў у абшчыны акул буйнога капіталу. Быць можа гэтыя фігуры гэст, які нібы падкрэсьлівае нежаданьне Троцкага якшацца з меншавікамі і рознымі там соцыял-дэмакратамі? Магчыма, ён хоча „ібяліцца“ ў вачох „занадоханых“ рабочых Савецкага Саюзу, а зьграбнічым таварышам паказаць, што ён быў „прымушаны“ так зрабіць? Або, быць можа, Троцкі думае, што чужаземныя сэкцыі Комінтэрну занатрабуюць ад яго апраўданьня і тады ён зможа давесці сваю „праваду“? Някхлі сабе думае, як ён хоча—нас гэта менш за ўсё цікавіць, ніякай справаздачы ад яго мы не патрабуем. Прыдзе час, калі яму прыдзецца даваць справаздачу перад самым аб'ектыўным судзьдзёй — гісторыяй, якая яго за здраду справе рабочае класна па талоуцы, мабыць, не пагладзіць, і чым больш здрадніцкіх спраў будзе на яго рахунку, тым больш жорстка гэты судзьдзя вынесе свой бязьлітасны прысуд. Рэволюцыйны пролетарыят па Троцкім ліць сьлёзы ня зьбіраецца.

Але іначай думае і робіць адзін з правадыроў расійскіх меншавікоў Дан. Ён аплаквае, шкадуе, навучае Троцкага, часамі пераўмявае, але рашуча падае яму таварыскую руку дапамогі.

У двух артыкулах, надрукаваных у сакавіцкіх выпусках аўстра-марксыцкага журналу „Змаганьне“¹⁾ і органу нямецкіх „левых“ с.-д. „Клясавае змаганьне“²⁾, Дан вельмі энэргічна апраўдвае палітыку Троцкага, лічыць яе ядына правільнай у сучасных умовах Савецкага Саюзу, ухваляе яго змаганьне за „дэмакратыю“ і супроць „тэрору бальшавіцкай дыктатуры“. Адначасова намазваецца глеба для канчатковага вылячэньня Троцкага ад „ваенна-комуністычных“ традыцый, што засталіся яшчэ ў яго, і вядзецца падрыхтоўчая работа за выраганьне „аквяры тэрору“ і звярчэньня яго на шлях „яднаньня соцыялістычных і комуністычных сіл рабочага руху“.

* * *

„Здэрэньне“ з Троцкім для Дана зьяўляецца толькі пасьпэўным эпізодам або этапам, які паказвае „слабасьць“ Савецкай улады і пераход яе да мэтадаў „бонапартыска-фашысцкай дыктатуры“. На гэтай падзеі меншавікі імкнуцца апраўдаць сваю тэорыю і тактыку змаганьня за буржуазна-дэмакратычныя прынцыпы. Выпадак з Троцкім, яго рэне-

1) „Der Kampf“ № 3. „Das Grundproblem Sowjetrusslands“.

2) „Der Klassenkampf“ № 6. „Trokys Schicksal“.

гацтва, на думку меншавіцкага прарока, скрывае „няўнікнёнасьць разлажэньня большавіцкай дыктатуры“, якая паступова праходзіць „усе этапы францускае рэвалюцыі“.

„Праўда, адзначае Дан,—гэта разлажэньне можа цягнуцца вельмі доўга і быць надта зыгзагаватым. Але ясна адно: гэта дыктатура ўступіла ў сваю апошнюю, ліквідацыйную фазу. Разам з гэтым, няўнікнёна сьціснута пытаньне аб „наступным дні“ далейшага лесу рускай рэвалюцыі і рускае рабочае клясы“¹⁾ Тут, нясумненна, узнікае пытаньне аб „насьледніках“ і гэтай, „што ліквідуецца“, дыктатуры. Яго і бярыцца вырашыць п-н Дан. Перш за ўсе трэба давесьці, што практыка і політыка большавізму з самага пачатку не адпавядала і не адпавядае гістарычным умовам разьвіцьця гаспадаркі Савецкага Саюзу і што савецкая эканоміка, ня гледзячы на яе соцыялістычны сэктар, зьяўляецца ў істотце „дзяржаўна-капіталістычнай, якая нічым не адрозьніваецца ў сваіх гаспадарчых, соцыяльных і політычных імкеньнях і напрабаваньнях ад прыватна-капіталістычнай прамысловасьці, дзе непасрэднымі прадуктар-рабочы знаходзіцца ў такім жа становішчы, як у сучаснай савецкай эканоміцы“²⁾. Меншавіцкая кляча яшчэ раз брыкнула ў бок савецкай дзяржавы, пасыла чаго кажа, што політыка пераходу буйнай індустрыі ў рукі дзяржавы зьяўляецца „найвялікшай памылкай рэвалюцыі“. Прамысловасьць трэба было не нацыяналізаваць, а проста кантраляваць яе політычнымі сродкамі. Пыхай разьвіваліся-б вытворчыя сілы краіны. Ад гэтага нават чынуся-б дабрабыт краіны, узмацнілася-б рабочая кляса, расла-б яе клясавая самасьвядомасьць. Адначасова з гэтым жываліся-б гэндээнцыі капіталістычнага разьвіцьця вёскі³⁾. Такая эканамічная політыка „рэскулачваньня“ вёскі і „умацаваньня“ асноў соцыялістычнага будаўніцтва, аказваецца, мае патрэбу яшчэ ў „паслядоўнай політычнай праграме“, якая, паводле Дана, зьяўляецца „ідэяй правільнай політыкай ратаваньня рускай рэвалюцыі“. І выражаецца яна „ў перадачы ўлады ў рукі дэмакратычных пластоў народу“. Ох, ужо і гэтыя дэмакратычныя пласты па меншавіцкаму рэцэпту! Ці ня ў рукі такіх „дэмократаў“ загадаецца, паве Дану, перадаць уладу, з ласкі якіх цяпер існуе меншавіцкая хэўра? Або, быць можа, пасадзіць на чале пролетарскай дзяржавы наваейшага „змагаўніка за дэмократыю“—Троцкага ці такога „дэмократа“, як старшыня гэрманскага рэйхстагу п-н Ёкбэ, якога Троцкі ў сваім хадзінністве аб уезьдзе ў Гэрманію заклікае да „справядлівасьці“ буржуазнай дэмократыі?

Баючыся, што яго, Дана, могуць ня зусім дакладна зразумець, ён сьвятлае падзяляцца з чытачамі самай новай устаноўкай меншавізму і дае вельмі канкрэтны ключ да вырашэньня шыфру „новай політычнай дэмакратыі савецкай дзяржавы“. „У сялянскай краіне, дзе паміж рабочай клясай і сялянствам стварыліся пэўныя політычныя і эканамічныя традыцыі, пры наданьні сялянству політычных правоў, няма небяспэкі разрыву саюзу паміж гэтымі клясамі. Для гэтага трэба ўжыць нешта накшталт гаспадарчай праграмы, прапанаванай „праваапазіцыяй““⁴⁾ (Чуеце, чуеце, куды запусу? М. К.) Для меншавіцкага контр-рэвалюцыйнага катла ўсе прыдаецца. Учора трацызм, сёньня правы апартунізм, заўтра чарговае падгрыманьне с.-д. чорнай рэакцыі або фашызму—усё гэта зьяўляецца лепшымі спажывнымі сокамі для здраднікаў рабочае клясы.

1) „Kampf“, стар. 127.

2) Там-жа, стар. 128.

3) Там-жа, 128.

4) Там-жа, 132.

Упэўнены ў пастаноўцы свайго дыягнозу на заняджаньне саюзнага пролетарыяту ідэяй „бальшавіцкай“ дыктатуры, Дан ставіць пытаньне аб радыкальным лячэньні „хворага“ і выпісвае ратаўнічы ад усіх хвароб рэцэпт: „стварэньне сапраўднай коаліцыі і ўстанаўленьне ўзаемаадносін пролетарыяту і оробна буржуазнага сялянства, што намага-ло-б зжыць бальшавіцкую дыктатуру... Зьмест гэтай новай коаліцыі будзе выражацца ў коаліцыйным урадзе рабочай і сялянскай партыі. Рэзультатам гэтага павінна быць: свабодныя выбары ў саветы, зьнішчэньне тэрору і прыялі катуністычнай партыі, наданьне палітычных свабод і, у першую чаргу, свабоды арганізацыі працоўных кляс. Толькі такім спосабам мысьліцца дэмакратызацыя савецкай сыстэмы, якая павінна непасрэдна абярнуцца ў дэмакратычную рэспубліку“¹⁾. Дан мысьленьне ўсыцьскае руку Троцкага і, заклікаўшы сабе на дапамогу дасьведчаньне і аўтарытэт „вялікага рэволюцыянера“, зазначае, што і той, „насьледуючы сацыял-дэмакратам, прызнае канечнасьць пераходу пролетарыяту да палітычнай атакі“²⁾, ядына здольнай выратаваць становішча.

Падкрэсьліваючы ідэнтычнасьць трацкізму з меншавізмам, Дан з пераможным выглядам напамінае Троцкаму яго мінулыя „бальшавіцкія памылкі“ і „ваенна-катуністычныя“ настроі. У тым, што Троцкі прышоў, так сказаць, з баямі да меншавізму, што ён заклікае да змаганьня за свабоду забастовак і рабочых арганізацыяў у СССР і, у першую чаргу, да змаганьня за таянае галасаваньне пры выбарах, пачынаючы з партыі і канчаючы саветамі, рыцар меншавізму ўгледжвае напаялікшую гістарычную задачу Троцкага. Дан нават гатоу даць аміньсць Троцкаму за яго дзесяцігадовы стаж змаганьня супроць тайных выбараў і эдраніцкай сацыял-дэмакратыі.

Зышліся, можна сказаць, на вельмі „нязначным“: на прызнаньні канечнасьці ліквідацыі савецкага ладу. Аказваецца, небясьпечная гэта штука лаяць і змагацца з меншавізмам. Ідзі ж, потым, калі спатрэбіцца, давайзі, што ты ня лаяўся зусім, а так проста прынцыпова спрачаўся. Але Дан, відаць, чалавек незласьлівы. Яму вельмі важна выкарыстаць „бліскучую“ эволюцыю Троцкага, каб давесці „незьямастоунасьць і немэгазгоднасьць“ усякага змаганьня з с.-д.

Больш таго,—ён упэўнены, што кожны, каму яшчэ дорагі інтарэсы сацыялістычнай рэволюцыі, абавязкова павінен перайсьці ў лягер меншавізму, і ў гэтых адносінах Троцкі зрабіў вельмі „цэнны“ пачатак, які ніколі не забудзецца ня толькі што Данам, але і міжнароднай контр-рэволюцыяй. Гэтым і тлумачацца такія ўважлівыя і абыходлівыя адносіны да лёсу Троцкага (так называецца, паміж іншым, другі артыкул „Frozkys Schicksal“) з боку ўсіх ворагах дыктатуры пролетарыяту.

* * *

„Дасьледваньне“ лёсу Троцкага пачынаецца з цьверджаньнем, што гісторыя паўтарыла з ім тое, што ён сам у свой час прарабіў з меншавікамі. Так сказаць, перамяніліся ролі, з гэтай толькі розьніцай, што меншавікі ў эміграцыі, былыя „ахвяры бальшавізму“, цяпер прымаюць аднаго з сваіх „ганіцеляў“ з вялікай радасьцю. Выходзіць, што сапраўды: ня плюй у калодзеж прыдзецца з яго вады напіцца. Троцкі данамагаў выганяць і ліквідаваць меншавікоў—цяпер сам папаў у

¹⁾ „Kampf“, 132.

²⁾ Там-жа, 132.

становішча „выгнаньніка“ і ліквідаванага“. Раней ён называў усякае выступленьне меншавікоў супроць „большавіцкага тэрору“ хлусьнёй, здрадай, контр-рэволюцый, цяпер жа ён сам падпаў пад уплыў „істоты дыктатуры і вымушан заклікаць міжнародны пролетарыят (чытай: меншавікоў і ўсякі іншы здрадніцкі зброд. М. К) да змаганьня супроць тэрору. Цяпер, паводле Троцкага, гэта ужо ня хлусня, а самая істотная і сумная праўда“¹⁾.

Гісторыя, у сапраўднасьці, паўтарылася. Толькі на гэты раз ужо як пошлы фарс і подлая здрада ў контр-рэволюцыйным раі.

Нічлакаўны кракадзілавымі сьлязьмі з поваду „чалавечай і політычнай трагедыі“ зноў знойдзенага сутаварыша ў справе змаганьня супроць савецкай улады, Дан прыходзіць да вываду, што Троцкі быў „зніштожаны жорнамі тэй тэрорыстычна-дыктатарскай машыны, галоўным будаўніком (дазвольце моцна ўсумніцца! М. К) якой ён сам зьяўляўся“²⁾. І ў гэтым, аказваецца, вінуваты сін Троцкі, які мог ад усх гэтых прыкрасьцяў яшчэ раз выбавіцца, калі-б.. калі-б ён яшчэ раней адышоў ад „дыктатарскай“ сыстэмы. А Дан не сумняваецца ў тым, што Троцкі „заўсёды адзначаўся меншай большавіцкай устоілівасьцю, чым Ленін“³⁾. Больш яскравай характарыстыкі Троцкі ад сваіх былых часовых ворагаў, якія ніколі не сумняваліся ў яго „асобных здольнасьцях“, чакаць ня мог. Невядома, наколькі гэта будзе прыемна для тых, у каго „левыя“ настроі яшчэ ня зусім зжыліся.

Троцкі, на думку свайго плакальшчыка, навінен быў зразумець, што яшчэ з моманту кранштадзкіх падзей пачаўся „этап яго сьмяртэльнага ўпаду“. Замест таго, каб у сакавіку 1921 г. выступіць супроць кранштадзкіх матросаў, яму трэба было падтрымаць іх патр бавішні. „Матросы-ж бо тады зусім не пауставалі. Яны толькі запатрабавалі зьмены большавіцкай гаспадарчай палітыкі, патрабавалі свабодных выбараў у саветы і расшырэньня політычных правоў паводле констытуцыі“⁴⁾.

Не прадугледзіў Троцкі этапу свайго разьвіцьця. Ён тады не разумсў, што яму прыдзецца бараніць лезунгі контр-рэволюцыі. Якая прэкрая недалёкабачнасьць і непрабачнае неразуменьне! Вось гэта асабліва і дзівіць Дана. Не знаходзячы ў даным выпадку зьмякчаючых выпу акалічнасьцяў, Дан злосьна праракую: „Яшчэ ў Кранштадзе пачынаецца шлях Троцкага, прывёўшы яго праз 8 гадоў у Канстантынопаль“⁵⁾.

„*Saveant consules!*“ Памятайце ўсе, у кім яшчэ дорагі інтарэсы рабочае клясы, што „ядына правільная праграма ратаваньня рэволюцыі зьяўляецца гістарычна апраўдаўшая сябе праграма Кранштадту“⁶⁾. Троцкі гэта ў свой час не хацеў зразумець, таму цяпер і „пакутуе у выгнаньні“. Спазьніўся, аказваецца, са здачай экзамену на меншавіцкі атэстат даросласьці. Аднак, гэта ані не перашкаджае ўсяляк заахвочваць „выгнаньніка“ і духоўна яго падтрымліваць. Дан гарантуе людзкія да Троцкага адносіны, — ведай, моў, нашу дабрату, мы-ж бо ня жорсткія мсьціўцы. Дан, аказваецца, не пазбаўлен і некаторай долі гумару. Ён гіранічна дзівіцца і адзначае дзівачную супярэчнасьць у паводзках Троцкага, калі той зварачаўся да старшыні гэрманскага рэйхстагу — соц.-дэм. Лебэ, аб дазvole яму на ўезд у Гэрманію, прычым у гэтым

¹⁾ „Klassenkampf“, стар. 180.

²⁾ Там-жа, стар. 181.

³⁾ Там-жа, стар. 181.

⁴⁾ Там-жа, стар. 183.

⁵⁾ Там-жа, стар. 185.

⁶⁾ Там-жа, стар. 184.

звароце Троцкі спасылаецца на прамову Лсбэ, дзе апошні якраз выкладае перавагі „дэмакратычнай“ нямецкай канстытуцыі перад „дыктаатарскай“ савецкай.

„Але-ж, с.-д., — гіронізуе Дан, — прадажная дрэнь і найгоршыя здраднікі рабочае класу! Політычная дэмакратыя гэта-ж бо нішто іншае, як буржуазны абман рабочых мас, абман, падтрымліваны соц.-дэмакратычнымі лекаямі буржуазіі“¹⁾, — яхіднічае найноўшы апекавальнік Троцкага. Але якая справа Троцкаму да таго, што было раней! Тады-ж бо былі зусім іншыя абставіны. Тады можна было пісаць і аб „тэрорызме і камунізме“, тады буржуазна-дэмакратычны лад падпаў пад шаленую атаку. А цяпер—цяпер усе сродкі добрыя, аж да звароту да Мусаліні з хадайніцтвам аб праве пражывання ў „свабоднай“ і „дэмакратычнай“ фашысцкай Італіі, аж да адмовы ад ядзянай у сьвечце канстытуцыі сапраўднай рабочай дзяржавы. Шырокая патуры Троцкага аказалася мала месца ў рамках савецкай (пролетарскай) дэмакратыі. Не да густу аказалася „вольнадумнаму“ „правадыру“ *рэальныя свабоды*, якія даюцца паводле савецкай канстытуцыі *толькі працоўным*. Як трэба было нізка, сапраўды, апусьціцца, каб нават Дан і той не пасароміўся паказаць дзіўна сьмешнае і агіднае становішча, у якое ў даным выпадку папаў Троцкі. Як і належыць добраму, старому, баіцу за „свабоду“, Дан усе-ж нігае і гэты крок апошняга, які здаўся на літасьць пераможцы. Гэты крок і ашчэпа паматны Троцкаму канчаткова вызваліцца ад апошніх ілюзій, якія маглі, на думку спрытнага адвоката, у яго яшчэ застацца.

Але што асабліва абескуражвае славу тага апекавальніка контр-рэвалюцыі і што ня мала шокіруе меншавікоў перад рабочай класай, асабліва пасля ўзяцця Троцкага пад сваю абарону, дык гэта—іншаваньне апошнім пустой меншавіцкай кішэні і звароту да буржуазнага друку. „Нарэшце, чым стыкнуцца з міжнароднай рабочай класай, або, прынамсі, з яе камуністычнай часткаю (маюцца на увазе „левыя“ М. К.) і выкарыстаць іх друк, для апэляцыі да пролетарскай грамадзкасьці, Троцкі палічыў магчымым праз амэрыканскіх агентаў друку буйнай буржуазіі зьвярнуцца да многалікай буржуазнай чытацкай публікі з выкладам тлумачэньня сваіх паводзін... і з сэнсацыйнымі выкрываньнямі“²⁾.

Які жах, бедны Дан і К-о! Ёсьць аб чым турбавацца! Сапраўды, скандальная гісторыя. Такую буйную рыбу правааронцы! Падумаўце толькі, — які політычны капітальчык можна было-б нажыць сярод усіх ненавісьнікаў савецкай дзяржавы, зьвярнуцца толькі спакушаны долярамі Троцкі да меншавікоў. А цяпер ад няўдалай конкурэнцыі толькі галаўныя болі і ня зусім выгоды становішча. Бараніць троцкізм меншавікам усё роўна трэба, гэта, так сказаць, па штату паложана, але бараніць Троцкага пасля такога пасажу, з падмочанай рэпутацыяй „правадыра“ сярод шырокіх пластоў працоўных-куды цяжэй. Гэта дасканала разумее Дан. Таму такая зьбянтэжаная міна, поткі жалю ў голасе і кваліфікацыя гэтых паводзін, як „рэзультату політычнай грагэды Троцкага“.

Нічога—адпачыне крыху чалавек у меншавіцкіх абыймах, паправіцца ад усякіх „злых хвароб“, нервы адідуць, прывыкне, супакоіцца і ўсе можна будзе павярстаць. Дый цяпер, калі больш аб'ектыўна прыглядзецца да таго, што здарылася, дык асаблівага, як быццам, зусім і ня здарылася. Меншавіцкі бацька, вельмі асыцярожна наракаючы свайго

¹⁾ „Klassenkampf“, стар. 181.

²⁾ Там-жа, стар. 181.

„блуднага сына“, журыць яго за „політычную заяву з поваду свайго „вымушанага“ выступленьня ў буржуазным друку. Апраўданьне Троцкага у тым, што ён „примушан цяпер зварацца да грамадзкасьці іншымі сродкамі, чым раней, таму, што ён знаходзіцца і ў іншым становішчы, чым калі-небудзь“, робіць на Дана супакойваючы ўплыў. У яго сэрцы зараджаецца глыбокае разуменьне і спачуваньне. У чульлівых выказах заяўляецца, што такія паводзіны „нікім цяпер няпрызнанага“ „вялікага чалавека“ даводзяць, што практыка дыктатарскай улады можа таўхнуць вельмі даравітых і выдатных людзей на шлях корумпіраваньня і ўцягвае ў дзіўны стан самаабману“¹⁾.

Зразумела, што ў такім становішчы „паведаньня і самаабману“ пакідаць бездапаможнага „вялікага чалавека“ нельга. Трэба „ратаваць“ свае часова, што „ратаваньню“ падаецца, а то, часова „зблудзіўшы“, зусім можа забыць пра існаваньне некаторых „традыцый расійскай соцыял-дэмакратыі“ (у эміграцыі. М. К.). Напамінае, напамінае, панове эмігранты! Трэба у гэтай справе прыналежчы. Мо' і выратуе чалавека і добрую справу зрэшце. Варта патурбавацца,—такі ўлоў ня кожны дзень бывае. Але Дан не здаволены цяперашнім Троцкім, прырыхтаваным яго ўласным мінулым. Ён больш цікавіцца будучынай гэтага „паражонага дыктатурай чалавека“²⁾.

На думку Дана, перад Троцкім, калі-б ён хацеў адыгрываць у далейшым некаторую гістарычную ролю, стаяць два шляхі. Першы з іх гэта „шлях зьбіраньня навакол сябе усіх прыхільнікаў сваёй ваенна-комуністычнай ідэі (гэта павінна азначаць „лявізну“ яго. М. К.), стаць рускім Бабефам і, на чале угапічна-рамантычных элемэнтаў расійскага пролетарыяту, якія яшчэ засталіся, даць безнадзейны, поўны распачы, бой буржуазнаму парадку, які пераможна ўстанаўляецца ў Расіі, і патагнуць у гэтым змаганьні“³⁾.

Відаць, і сам Дан не асабліва верыць у сілы трацкіскай контр-рэвалюцыі і ўсякіх „левых“ настройў у СССР, а наадварот—упэўнены ў безнадзейнасьці ў яго краіне дыктатуры пролетарыяту. Таму, на зазначанаму шляху, што прыносіць Троцкаму паражэньне, ня раіцца ісьці. Праўда, гэта „поўная эфэкт, гэроічная, але разам з тым гістарычна-фатальная роля. Стаць на гэты шлях азначае паставіць пад стрэл буржуазіі апошнія, рэвалюцыйныя сілы краіны, якія засталіся яшчэ аддашымі справе рабочае клясы. Гэта прывяло б да узмацненьня контр-рэвалюцыі, а не да яе паслабленьня“⁴⁾. Значыцца, пакуль што трэба пачакаць і сіл не распыляць. „Контр-рэвалюцыя“ і „буржуазны парадок“, якія разьвіваюцца ў СССР, могуць быць фатальнымі для рускага Бабефа, а таму лепш пакінуць часова падзеі свайму ўласнаму разьвіцьцю і вычакіць больш выгоднай сытуацыі для дзей. „Програма ратаваньня рэвалюцыі“ вырацавана досыць рэальная. Дан з ёй салідарны, Троцкі не прэчыць—дык чаго-ж больш. У сувязі з гэтым рэкамендуецца другі шлях. Гэта—шлях ажыццяўленьня „праграмы пасьлядоўных політычных свабод“. Калі-б Троцкі сапраўды згадзіўся папрактыкавацца ў „свабодных справах“ майстры пана Дана, дык ён пераканаўся-б у канечнасьці „бесьнярэчлівага пераходу ад ланізму да марксызму. На гэтым шляху ён мог-бы яшчэ адыграць вялікую гістарычную ролю, якая можа імпаваць у наш час любому праводу

1) „Klassenkampf“, стар. 181.

2) Там-жа, стар. 185.

3) Там-жа, стар. 185.

4) Там-жа, стар. 185.

рабочых мас, — рся творцы адзінства соцыялістычнага і камуністычнага рабочага руху¹⁾.

У тым, што Троцкі ўжо „політычна да гэтага дарос“, Дан яшчэ сумняваецца. Але што ён дарасьці можа, у гэтым ён не сумняваецца. Якая дзіўная, мякка кажучы, наўнасьць! Няўжо-ж можна яшчэ сумнявацца ў тым, што Троцкі ўжо даўно адмовіўся ад ленінізму, сам-жа бо Дан сьцьвярджае, што Троцкі „зуседы адрозьніваўся меншай бальшавіцкай устойлівасьцю, чым Ленін“. Дык як можна сумняцца цяпер у тым, што Троцкі ўзяў на сябе іншую гістарычную ролю—ролю правадыра ў справе аб'яднання здрадніцкіх і контр-рэволюцыйных сіл супроць дыктатуры пролетарыяту.

Спазьніліся з парадзі і абаронай, п. Дан! Троцкі ва ўвесь свой гістарычны рост паказаў, што ён ня толькі дарос да шляху адыходу ад ленінізму і марксызму, але і апырэдзіў у росьце сваіх меншавіцкіх абаронцаў.

¹⁾ „Klassenkampf“, стар. 185.

Р. Выдра.

Да вынікаў другой марксыцка-ленінскай канфэрэнцыі.

Адным з характэрнейшых выказаў агульнага матар'яльнага і культурнага росту, перажываемага нашым Саюзам, зьяўляецца тая вялізарная зацікаўленасць да пытаньняў тэорыі, якую выяўляюць шырокія масы рабочых і працоўных. З гэтага пункту погляду 2-я Ўсесаюзная канфэрэнцыя Марксыцка-Ленінскіх устаноў, якая адбывалася яшчэ нядаўна (8-15-га красавіка), будзе мець выключнае значэнне. Яна падняла вынікі надзвычайна значнай праробленай работы, яна зрабіла акрэсленае размежаваньне сіл, якія змагаюцца, дала ацэнку ўдзельнае вагі і росту кожнай з іх, вызначыла асноўныя задачы, якія стаяць перад філэзофіяй марксызму і ленінізму ў нашых надзвычайна складаных умовах.

Якія-ж гэтыя ўмовы? Якія ўмовы, пры якіх зьбіралася 2-я канфэрэнцыя Марксыцка-Ленінскіх устаноў? Калі абмежавацца межамі нашага Саюзу, то гэтыя ўмовы ў асноўным характарызуюцца тым абвастрэньнем класавай барацьбы, якое вызначаецца пераможным сацыялістычным наступам на капіталістычныя элементы, наступам няўхільна зьвязаным з нашым вялізарным сацыялістычным будаўніцтвам. Абвастрэньне класавай барацьбы знаходзіць сваё выяўленьне ўва ўсіх галінах, у тым ліку і ў галіне тэорэтычнай барацьбы. Марксыцка-Ленінскае палажэньне „без рэвалюцыйнай тэорыі ня можа быць рэвалюцыйнай практыкай“ — набывае цяпер асаблівае значэньне ў зьвязку з тым, што сама рэвалюцыйная практыка стала шырэй, многавобразней, глыбей, паколькі яна перагварылася ў нас у практыку будуючага сацыялізму, які ахапляе і перарабляе ўсе бакі, усе галіны грамадзкага жыцця: і тэхніку, і эканоміку, культуру, навуку, мастацтва. Само сабой зразумела, што такая шырокая і ўсебаковая рэвалюцыйная практыка, зьвязаная з абвастрэньнем класавай барацьбы, прат'ягвае адпаведныя запатрабаваньні да характару гэтай тэорэтычнай барацьбы, якая вядзецца нам у краіне будуючага сацыялізму.

Аднак, гэтым справа не абмяжоўваецца. Мы не зьяўляемся ізаляванай дзяржавай. Нас атачае капіталістычны сьвет. У непасрэднай сувязі з гэтай абставінай знаходзіцца той факт, што нам прыходзіцца вёсці тэорэтычную барацьбу, у, так сказаць, міжнародным маштабе, барацьбу з рэакцыйнай буржуазнай ідэалёгіяй, з яе прасякненьнем усяе галіны навук, як грамадзкіх, так і прыродазнаўчых, з ідэалёгіяй 2-га Інтэрнацыяналу, які імкнецца прыстасаваць мысьленьне пралетарыату да патрэб і інтарэсаў буржуазіі, ці шляхам непасрэднай прапаганды яе поглядаў, ці шляхам „спалучэньня“ марксызму з ідэалізмам у розных яго праявах.

На нас, як на першую пралетарскую дзяржаву, у гэтай барацьбе кладуцца яшчэ большыя адказнасьці і задачы.

Умовы, у яких збиралася 2-а Конференція, характерні яшчэ тым, што ў краіне диктатуры пралетарыяту „пануючымі ідэямі зьяўляюцца ідэі пануючай клясы“ (Маркс). Іэта значыць, што ў галіне ідэалогіі ў нас зьдзейсьняецца диктатура марксызму-ленінізму. Такое палажэньне рэчаў прывяло да таго, што ўсялякага роду варожыя выступленьні супроць дыялектычнага матэрыялізму, як філэзофіі марксызму-ленінізму, носяць „марксыцкія“ вопраткі. З другога боку, диктатура марксызму ўтварае матчынасьць аднаўленьня і зьбіраньня ў адзіны варожы лягер усіх тых, хто не задаволены гэтай диктатурай.

Усе гэтыя ўмовы вызначылі сабой той характар, які насіла 2 Конференція Марксыцка-Ленінскіх устаноў. Як даклады, так і спрэчкі на іх насілі ў вышэйшым ступеню прынцыповы характар. Барацьба сьветапоглядаў, вырацоўка востра-адточанай плянформы марксыцка-ленінскай філэзофіі, рашучая барацьба з усялякім рэвізыянізмам марксыцкай мэтадалёгіі ў галіне прыродазнаўчых і грамадзкіх навук, вось, што складала асноўную вось, чырвоную істужку, якая праходзіла пераз усю канфэрэнцыю. Зусім натуральна таму, што галоўная увага канфэрэнцыі зьрунавалася на даклады А. М. Дэборына— „Аб сучасных праблемах філэзофіі марксызму-ленінізму“ і О. Ю. Шмідта— „Задачы марксыстаў прыродазнаўцаў і дзейнасьць сэкцыі прыродазнаўчых і дакладных (точных) навук Камуністычнай Акадэміі“.

Характарызуючы пройдзеныя намі шляхі і правярэньні выкананьня тых задач, якія ў свой час былі пастаўлены Леніным у яго артыкуле „Аб значэньні ваяунцага матэрыялізму“, тав. Дэборын устанавіў шэраг значных посьпехаў.

Увесь час вядзецца сыстэматычная работа па вывучэньню і распрацоўцы філэзофскай спадчыны Маркса, Энгельса і Леніна, матэрыяліскай перапрацоўцы Гегелеускай дыялектыкі, вывучэньне гісторыі матэрыялізму і дыялектыкі. Вядзецца барацьба з рознымі відамі сучаснага ідэалізму, папоўшчыны і рэвізыянізму як у нас, так і на Захадзе (эгічны і рэлігійны сацыялізм: дэ-Ман, Кауцкі, Кунаў, махізм-Штэнглер, Гусэрль, Бэргсон, віталістыя Бэрг, эмігранцкая філэзофія, француская філэзофія і інш.). Пачага распрацоўка праблем сучаснага прыродазнаўства з пункту погляду дыялектычнага матэрыялізму. Мы маем ужо пэўны кадр работнікаў-камуністаў у галіне філэзофіі і прыродазнаўства. Само сабой зразумела, што ўва усіх гэтых напрамкаў перад намі яшчэ непачаты край работы, асабліва ў справе прасякненьня марксыцка-ленінскай мэтадалёгіі ў прыродазнаўчыя навукі.

Тав. Дэборын зьвойстрыў увагу на барацьбе з галоўнай рэвізыяніскай плыньню ў Нашым Саюзе з мэханістычным сьветапоглядам. Гэта яно як раз адыгрывае ролю зьбіральніка пад сваё крыло усіх незадаволеных диктатурай марксызму у нашай краіне. Гэта яно якраз аб'яднае самыя разнастайныя элементы, як філэзофскага блытаньніка А. Вар'яша, як Л. Аксельрод (ортадокс), ад артадаксальнасьці якой засталіся адны ўспаміны, і фізыка А. К. Цімразева і цэлы шэраг іншых, якія разам вядуць па сутнасьці барацьбу супроць філэзофіі марксызму-ленінізму, падмяняючы на справе рэвалюцыйна-матэрыяліскай дыялектыцы вульгарным (прастацкім) эвалюцыянізмам, а матэрыялізм—позытывізмам.

Тав. Дэборын зусім праўдзіва абвінавачуе мэханістычых у хвасьцізьме. Што яны увесь час рабілі? Яны звярнулі ў спрэчныя пытаньні тыя пытаньні, якія даўно ўжо былі вырашаны, як Марксам, так і ўсім наслядоўнымі рэвалюцыйнымі марксыстамі. Яны цягнулі нас назад, хвасьціцкі тлумачачы вытрымкі з Леніна аб стыхійным прасякненьні дыялектычнага матэрыялізму ў галовы сучасных прыродазнаўцаў пад

уцескам вялізарнага вопытнага матар'ялу, які ў іх сабраўся. На самай справе, як выкарысталі мэханісты гэта палажэньне Леніна? Яны спрабавалі даказаць, што раз само прыродазнаўства штурхае прыродазнаўцаў у бок дыялектычнага матарыялізму, то нам няма чаго ўмешвацца ў гэты працэс. Раз Ленін сказаў: „сучаснае прыродазнаўства ляжыць у радок. Яно нараджае дыялектычны матарыялізм“,—то па мэханістам выходзіла: „няхай сабе нараджае“. Дапамагчы гэтаму працэсу, паскорыць яго, унесці ў яго стыхійнасьць сьведомасьць, кіраваць ім з пункту погляду дыялектычнага матарыялізму,—усе гэта мэханісты лічылі ня толькі лішнім, але і шкодным. У той час, як Ленін даў бліскучы ўзор і ўмешваньня і кіраваньня, у той час, як ваяўнічы матарыялісты-дыялектыкі нагадоўваючы прыклад і паказаньні Леніна спрабавалі—і не бяз посьпеху—садзеніцца сьведомаму і плянамернаму прасякненьню дыялектычнага матарыялізму па ўсе таліны гавук. Мэханісты не знайшлі нічога лепшага, як абвінаваціць т. Дэборына і яго школу у схаластыцы, у адраджэньні Гегелеўскага ідэалізму, у віталізьме. дайшоўшы ў гэтым пытаньні да таго, што абвінавацілі ў віталізьме і... Энгельса.

Няма нічога дзіўнага ў тым, што спрэчкі, як па дакладу тав. Дэборына, так і па дакладу т. Цімідга разгарнуліся ў роўняцы барацьбы паміж матарыялістамі-дыялектыкамі і мэханістамі. Дзякуючы, простаці мізэрным выступленьням галоўных прадстаўнікоў мэханістаў Вар'яша, Цміразева, Сараб'янава—спрэчкі не перайшлі таго тэарэтычнага узроўню, які насіла літаратурная дыскусія, быўшая перад гэтым. Тав. Вар'яш аднавіў свае абвінавачваньні ў ідэалізьме, прывесшы ў доказ той факт, што на старонках „Вестника Коммунистической Академии“ без абмовак рэдакцыі была працытавана К. Скурэрам, одз Дзяржавіна ..

...„Пространством бесконечный,
живый в движении вещества,
течением времени превечный“ і г. д.

Прыблізна такі-ж характар, але з большым адыходам ад сваіх пазыцыяў і з большым маскаваньнем яго, насілі выступленьні т. Цміразева, Пéroва, спрабаваўшы абгрунтаваць гое палажэньне, што галоўная барацьба павінна адбывацца супроць ідэалізму, іх-жа, мэханістаў ня трэба чакаць, бо, хоць яны і дрэнныя матарыялісты, але ўсе-ж матарыялісты. Наогул, трэба сказаць, што мэханісты на гэтай канфэрэнцыі ў строга абмяжованых асядках падабенства як-бы ілюстравалі вядомую характарыстыку Энгельсам жыццевых зьяў у адрозьніваньне ад неарганічных. У той час, як у апошніх, абмен рэчаў зьяўляецца ўмовай іх руйнаваньня (раскладу), у першых—тая-ж працэс абмену служыць умовай захоўваньня. Філезофская жыццёвасьць мэханістаў вызначалася мерай іх уласнага самазнішчэньня. Яны працягвалі рабіць некаторы філезофскі ўплыў толькі ў меру таго, наколькі яны адмаўляліся ад сваіх прынцыпаў і сваіх поглядаў. Адмовіўшыся ад свайго агульнага адмаўленьня філезофіі пад уплывам удараў нанесеных матарыялістамі дыялектыкамі, мэханісты наогул маглі праявіць некаторыя адзнакі жыцця. Толькі пасля таго, як Цміразеў адкінуў сваё суб'ектыўнае тлумачэньне выпадковасьці і кантрабандай засвоіў яе аб'ектыўнае тлумачэньне, ён меў магчымасьць выступаць на філезофскай глебе. І вышэйшай жыццёвай праявай мэханістаў было, што вырвалася ў аднаго з іх, прызнаньне аб тым, што яны зьяўляюцца дрэннымі матарыялістамі. Аднак, на канфэрэнцыі вызначалася, што мэханісты захаваўшы свае старыя вопраткі, усё яшчэ працягваюць барацьбу з дыялектыкамі-матарыялістамі, усё яшчэ не адмаўляюцца ад абароны цэлага шэрагу сваіх поглядаў,

у асаблівасьці сваіх поглядаў на існасьць дыялектыкі. У той час, як матарыялісты-дыялектыкі даюць правільнае разуменьне гэтай сутнасьці, як закону адзінства супроцьлегласьцяў і іх узаемага прасякненьня закону, выражаючага той факт, што адзіны сусьветны працэс з-за сваёй супярэчнасьці павінен выступіць у нашай сьведомасьці ў супроцьлеглых азначэньнях і катэгорыях, тым ня менш зьвязаных і ўзаемна прасякаючых адна другую — як раз з-за прыналежнасьці сваёй да адзінага супярэчнага працэсу, — мэханісты даюць гэтану закону спрошчанае, вульгарнае тлумачэньне барацьбы, сутычкі, штуршка вонкава супроцьлеглых сіл, вобразам якога можа зьявіцца сутычка бильярдных куляў.

Аднак, колькі ня імкнуліся мэханісты захаваць свае старыя, але ужо выкрытыя разнагалосьці з матарыялістымі-дыялектыкамі, ім гэта поўнасьцю не ўдалося. Знайшоўся адзін з іх, які раскрыў усю сутнасьць мэханістычнага напрамку. Гэта быў тав. Цэйтлін. Ён проста сказаў тое, што думалі, але баяліся выказаць іншыя. Набраўшыся сьмеласьці, ён выклаў зноў усю старую пляцформу і адмаўленьне ролі філёзофіі, і адмаўленьне якога небудзь значэньня за матарыялістычнай дыялектыкай у галіне прыродазнаўчых навук, заставіўшы ёй на ўладаньне „вузкае“ поле грамадзкіх навук, і абвінавачэньне матарыялістаў-дыялектыкаў у схолястыцы і арыстотэлізьме. Гэта выступленьне, выкрыўшае, так сказаць, душу мэханістаў, паслужыла лішнім пацьвярдзэньнем неабходнасьці той барацьбы, якая была праведзена матарыялістымі-дыялектыкамі супроць мэханістаў за апошнія гады. Ня гледзячы на боязкія выступленьні мэханістаў, цалкам правільнай аказваецца характарыстыка, дадзеная ім у рэзалюцыі канфэрэнцыі: „Гэта пільнае уважаньне найноўага адыходу ад марксыска-ленінскіх філёзофскіх пазыцыяў. Канфэрэнцыя лічыць неабходным працягваць сыстэматычную крытыку і выкрыцьцё памылак мэханістычнага напрамку з пункту погляду пасьлядоўнага марксызму-ленінізму“.

Ня менш баявы характар насілі даклад тав. Шмідта і спрэчкі аб задачах сэкцыі прыродазнаўчых і дакладных (точных) навук Камуністычнае Акадэміі. Тут атрымалі сваё канкрэтнае выяўленьне тыя агульныя задачы, якія былі высунуты ў філёзофскім дакладзе т. Дэборына. Гэтыя задачы вызначыліся існуючым становішчам рэчаў у навуды, асабліва ў галіне прыродазнаўства. Якое гэта становішча? Прыродазнаўства набыло вялізарны тэмп разьвіцьця на працягу XVIII і XIX ст. У працягу гэтага часу выпрацавалася асобная сыстэма разуменьняў і азначэньняў, якія ў асноўным могуць быць ахарактарызаваны як мэханістычныя і фармальна-лёгічныя. Такія разуменьні масы, бязупынанасьці і цэлы шэраг іншых. Галоўнай рысай іх зьяўляецца аднабаковасьць, нязьменнасьць, абсалютнасьць. Калі-ж далейшае разьвіцьцё прыродазнаўства ў пачатку XX ст. даставіла вопытны матар’ял, які не ўкладаўся ў старыя фармальна-лёгічныя катэгорыі, калі побач з бязупынанасьцю прырода вызначыла перапынанасьць працэсу, калі побач з устойлівасьцю мэсы *пры пэўных умовах* вызначылася яе, так сказаць, зьменнасьць — прыродазнаўцы апынуліся бездапаможнымі з сваімі старымі фармальна-лёгічнымі разуменьнямі перад тварам новых фактаў і матар’ялаў. Гэтае становішча атрымала сваё выяўленьне ў форме крызысу сучаснага тэарэтычнага прыродазнаўства. Буржуазная філёзофія выкарыстоўвае гэты пералом у сваіх інтарэсах, імкнучыся адрадыць і даць новае „эмпірычнае“, „прыродазнаўча-навуковае“ абгрунтаваньне ўсялякага рода містыцы, папоўшчыне і г. д. У свой час тав. Ленін даў бліскучы аналіз гэтага крызысу, яго, так сказаць, партыйна-філёзофскага выкарыстоўваньня, і паказаў адзіны магчымы выхад для вырашэньня крызысу. Думкі Леніна ляглі ў аснову тэй

устаноўкі, якую прыняла Марксыцка-Ленінская канфэрэнцыя. Як кажацца у рэзалюцыі, сапраўднае вырашэнне асноўных методолёгічных перашкод прыродазнаўцы могуць дасягнуць толькі прыстасоўваючы метады матэрыялістычнай дыялектыкі. „Сучаснае прыродазнаўства ляжыць у радок. Яно нараджае дыялектычны матэрыялізм“ (Ленін).

Канфэрэнцыя аднагоўвае, што вырашэнне задачы распрацоўкі тэорыі матэрыялістычнай дыялектыкі і метадалёгіі сучаснага прыродазнаўства магчыма толькі на грунце самай шчыльнай сувязі паміж работай марксыстаў у галіне філэзофіі і прыродазнаўства.

І вось гэта канкрэтная сувязь і канкрэтнае вырашэнне задачы зьявілася асноўным пунктам дакладу тав. Шмідта. На канкрэтным прыкладзе барацьбы тавокала фрэндызму, тав. Шмідт паказаў, якім чынам дыялектыкам-матэрыялістам удалося даць адпор фрэндызму, як агульнаму сацыялёга-псыхолёгічнаму вучэнню, якое прэтэндуе на сваё асобнае тлумачэнне цэлага шэрагу грамадзкіх зьяў у супроцьлегласць гістарычнаму матэрыялізму і разам з тым захавань асобных экспэрымэнтальных вынікі (рэзультаты), тацэныя фрэндызмам. Асаблівую цікавасць уяўлялі сярэкі на дакладу тав. Шмідта, паколькі яны адбілі барацьбу дыялектыкаў і мэханістаў у галіне біолёгіі, барацьбу між дарвінізмам і лямаркізмам. І тут мы бачым падвышанае свядомыя суадносіны. Ён марксісты апраўдвае на Энгельса, дарвіністы выступаюць супроць Энгельса. Але гэтыя суадносіны толькі здаюцца. Калі Энгельс напісаў сваю работу „Роля працы ў працэсе чалавечнага магна“, ён, бязумоўна, стаяў цалкам на узроўні сучаснай яму навукі, у прызнаньні біолёгіі. Але за гэты час біолёгія надзвычайна моцна сунулася наперад, вырабляючы новыя галіны, адной з важнейшых з якіх зьяўляецца генэтыка, вывучэнне аб фактарах спадчынасьці. Гэтае вучэнне паказала, што справа з спадчынасьцю азнак абстаіць ня так проста, як сабе ўяўлялі раней. Ці можа прыхільнік дыялектычнага матэрыялізму ігнараваць зусім азначанні дакладна (точна) навукай устаноўленыя вопытныя дадзеныя? Зрэшты, не. Ён прымае і ўпарта за некаторыя асобныя погляды Энгельса, якія былі яго поглядамі, паколькі яны вышывалі з тагочаснага ўзроўню веды. Гэта азначала-б выкарыстоўваньне аугарытэгу Энгельса у метах руху навукі назад. Гэта азначала-б разброенне дыялектычнага матэрыялізму перад тварам, якая хутка разьбіраецца, абначаецца вялізарным экспэрымэнтальным і тэарэтычным матэрыялам, навукай. Між тым, як раз і гэтай справай заняліся лямаркісты, якія прынялі на сябе некаторым чынам ролю мэханістаў у біолёгіі. Гаворачы ўвесь час аб уплыве асяродку, наогул, на арганізм, наогул, і наруючы сучасныя навуковыя дадзеныя аб выключнай ролі тэнаў у справе фармаваньня арганізму і аб іх адноснай устойлівасці супроць непасрэднага уплыву асяродку, мэханісты-лямаркісты і зводзілі усю справу да вульгарна спрошчанага матэрыялізму у яго цяпер бясхітрай фармулёўцы аб уплыве асяродку на арганізм.

Гэта становішча рэчаў, характэрнае ня толькі для біолёгіі, але і для цэлага шэрагу іншых навук, пралівае яснае сьвятло на той пункт рэзалюцыі, які кажа: „важнейшымі задачамі, якія стаяць перад філэзофіяй марксызму-ленінізму зьяўляецца далейшая распрацоўка тэорыі дыялектыкі і паглыбленне (курсыў нашы Р. В.) правядзеньне метадаў дыялектычнага матэрыялізму, як у галіне грамадзкіх навук (у галіне гістарычнага матэрыялізму, эканомікі, гісторыі, права, літаратуразнаўства і г. д.), так і ў галіне прыродазнаўства“.

Надводзячы вынікі 2-й Марксыцка-Ленінскай канфэрэнцыі мы можам сказаць: дыктатура марксызму і ленінізму у нас нязручна Рэзалюцыя

аб сучасных праблемах філэзофіі і марксызму-ленінізму стала афіцыйнай пляцформай Камуністычнай Акадэміі і ўсіх кіруемых ёю ўстаноў, у нас вырас значны кадр ваяунічых матарыялістаў-дыялектыкаў, галоўная рэвізьянісцкая плынь мэханістычны напрамак падпаў у ідэяны крах, вычэрпаўшы ўсю сваю навуковую і філэзофскую аргумэнтацыю і губляючы па гэтаму ўплыў сярод беспартыйных прыродазнаўцаў. Пляцформа, якая вырацавана 2-й Канфэрэнцыяй зьявіцца падвалінай (базісам) для далейшага яднаньня ў маштабе Саюзу і ў сусьветным маштабе, сапраўдных прыхільнікаў і сапраўдных барацьбітоў за дыялектычны матарыялізм. Наперадзе яшчэ многа работ: аўтэны канюшы папоўшчыны, цемрашалу, містыкі, ідэялізму, рэвізьянізму, рэлігійных забабонаў, якія маюць яшчэ вялікае пашырэньне сярод шырокіх мас. У рэшчэй і бязьлітаснай барацьбе з імі мы зможам дасягнуць перамогі, захоўваючы ў спраўнасьці і вастры адтачваючы нашу магутную зброю філэзофію марксызму-ленінізму дыялектычна матарыялізм.

Ал. Некрашэвіч.

Чарговыя задачы прапаганды.

„Марксізм не догма, а руководство к действию“ так вызначана сутнасьць усяе нашае прапагандысцкае і агітацыйнае работы. Зьмяняюцца умовы, павінен мяняцца зьмест і яшчэ часцей формы агітпрапработы партыі. І па сутнасьці ўсе нашыя хібы ў гэтай галіне работы ў асноўным тлумачацца няўмцам свачасова рэагаваць, перастроіць работу паводле вымагаўнаму новых умоў, што часта пазьней выклікае усялякія размовы аб крызісе агітацыі і прапаганды, гэтых магутнейшых сродкаў уплыву і выхаваньня мас. Няўлічваньне перамен, якія адбываюцца ў нашым становішчы прыводзіць і да прымянення ўжо адмершых закасыцянеушых форм работы. Уся сутнасьць прапаганды як раз у тым, каб умець свачасова падхапіць і распрацаваць асноўныя задачы партыі на даным этапе будаўніцтва і ўся сутнасьць агітацыі ў тым, каб умець навакол гэтых задач мабілізаваць шырокія працоўныя масы, павесіць іх да вырашэньня гэтых задач, дамагацца ад усяго гэтага канкрэтных вынікаў.

Наш пэрыяд будаўніцтва характарызуецца ў асноўным: а) складапасьцю міжнароднага становішча, замыканьнем па-за СССР усіх варожых нам сіл, скарачэньнем „пэрыяду перадышкі“ з ростам кожны год непасрэднай ваеннай небясьпекі; б) надзвычайна вялікімі труднасьцямі ў зьвязку з вырашэньнем актуальнейшай праблемы будаўніцтва сацыялізму, — гэта ня толькі дагнаць, але і перагнаць перадавыя капіталістычныя краі — адсюль задача мабілізацыі ўсіх сіл і сродкаў для інтэнсыўнай індустрыялізацыі краю, рэканструкцыі сельскай гаспадаркі ў напрамку яе калектывізацыі з рашучым выкарчоўваньнем рэштак капіталізму як у горадзе, так і ў вёсцы; в) цяжкасьці міжнароднага і асабліва гаспадарчага становішча ў СССР, налічча прыватна капіталістычных элементаў і дробна-буржуазных колаў пры заостранай клясавай барацьбе ня могуць ня ўплываць і на нашу партыю. Адсюль усялякія хістаньні, нявер'е ў сілы рабочай клясы і ў магчымасьць перамагчы цяжкасьці данага этапу гаспадарчага будаўніцтва знаходзяць свае выяўленьне ў правым ухіле. Разьбітая трацкісцкая апазыцыя дайшла да легічнага канца, стаўшы контр-рэвалюцыйнай арганізацыяй; спэкулючы на цяжкасьцях сёньняшняга дня чарапкі гэтай арганізацыі таксама імкнуцца да ажыўленьня свае дзейнасьці, да таго, каб дамагацца нейкага ўплыву на партыю.

Вось гэтымі абставінамі ў асноўным характарызуецца перажываемы намi момант, гэтымі-ж абставінамі павінен вызначацца і зьмест прапаганды на бліжэйшы пэрыяд.

I

Рашучае змаганьне з правым ухілам у партыі павінна заняць адно з першых мейсц у прапагандысцкай рабоце. Канкрэтнае вывучэньне рачаістасьці, улічваньне магчымасьцяў будаўніцтва сацыялізму, сапраўдная

ацэнка ролі прыватнакапіталістычных элементаў і неабходнасць рашучага змагання з ім, павінны прасякнуць сабою ўвесь змест прапаганды. Гэтае вывучэнне сутнасці правага ўхілу павінна разглядацца як працяг агульнага змагання нашай партыі з апартунізмам, якім змаганьнем зноўнена амаль уся гісторыя бальшавіцкай партыі, на чале з Леніным тым магутным змагаром за ідэйную чыстату партыі, яе вытрыманасць. Гэты ўхіл павінен разглядацца як здача пазыцый у момант абгос.ранага класавата змагання пры ўпартым і пераможным маршы да сацыялізму. Было б вялікай памылкай, каб у прапагандысцкай рабоце змаганьне з правамі правага ўхілу разглядалася абстрактна. Падводзячы тэарэтычныя падставы пад гэтыя праявы, разам з тым усю работу патрэбна будаваць на канкрэтных праявах гэтага ўхілу па усёй партыі у кожнай яе ячэйцы пазсобку. Толькі такое вывучэнне будзе ня догмай, „а руководством к действию“.

Разам з гэтым нельга ні на хвіліну забываць аб контр-рэвалюцыйным трацкізму. Праявы яго могуць узнікаць пры ўсёлякай новці цяжкасці, якая можа сустрэць нашу партыю на яе шляху. І было б памылкай лічыць, што трацкізм ня будзе яшчэ рабіць спроб наступлення на партыю. Пакуль будзе існаваць класавая барацьба ён можа ўзнікаць, імкнучыся павярнуць партыю з аднаго правільнага дзеяслова а шляху. А таму, пры рашучым змаганні з правым ухілам, што зьяўляецца адной з ак уальнейшых задач, трэба ні на хвіліну не перасталяць барацьбы і супроць трацкізму, прасякнучы змаганьне з ім та сама, як і з правым ухілам увесь змест нашай прапагандысцкай работы, дапасаваўшы яе да гэтай задачы. Тут вялікую ролю павінна іграць дасканалае вывучэнне пастаноў XVI партканфэрэнцыі.

Год ад году падвышаецца тэарэтычны ўзровень партыйнае масы. Аб гэтым сведчыць пераход большасці партыйнае арганізацыі да вышэйшых форм партвучобы. Вітэрая партыйная школа з дэфэрэнцыраванай прадметнай праграмай заняла месца ня толькі у буйных партыйных арганізацыях, але на сённяшні дзень маеца амаль у кожным вясковым раёне. Красоўнымі школамі на працягу апошніх год абслужана амаль уся вясковая арганізацыя. Падпіска на творы Леніна і Маркса Энгельса дасягнула вялікіх лічбаў. Усе гэтыя факты сведчаць, што мы падышлі да моманту, калі простае тлумачэнне марксызму-ленінізму не задавальняе партыйныя масы партыя жадае вывучаць Маркса—Леніна па Марксу—Леніну. А побач з гэтым мы яшчэ маем вельмі багата фактаў спрашчэнцкага падходу да вывучання марксызму-ленінізму, а часта, што яшчэ горш, проста вульгарызацыя гэтага адзіна пралетарскага зучэння і, нарэшце, проста скажэнне асноўных прынцыпаў яго. А таму задачамі сённяшняга дня трэба паставіць рашучае змаганьне за падвышэнне ідэалага зместу нашай палітвучобы, рашучае змаганьне з спрэчэнцтвам і вульгарызацыяй і перыход да вывучэння Маркса—Леніна па творах іх саміх, пашырэнне і паліпбленне зместу ўсяе палітвучобы.

Генэральная лінія нашай партыі пабудовы сацыялізму ідзе праз індустрыялізацыю краю. У гэтай працы мы падышлі да найболей цяжкага і складанага пэрыяду пэрыяду рэканструкцыі. Гаспадарчыя пытанні становяцца у асяродку нашай работы і вымагаюць выразнай арыентацыі кожнага партыйца ў асноўных гаспадарчых праблемах і ў прыватнасці арыентацыі ў тым комплексе цяжкасцяў, якія суправодзяюць нашае будаўніцтва. Пытанні пяцігадовага пляну, пытанні рэктрукцыі і інтэнсіфікацыі сельскай гаспадаркі, калектывізацыі яе, праблемы энэргетыкі, вывучанне вытворчых сіл краю, рацыяналізацыя нашай прамысловасці на падставе апошніх дасягненняў навукі

і тэхнікі, праблемы кваліфікаванай рабочай сілы і рацыянальнага яе выкарыстання, змаганьне за культуру працы, — вось той комплекс пытанняў, якія патрэбна паставіць і вырашыць у нашай прапагандысцкай рабоце, адвёўшы усім гэтым праблемам тое месца, якое яны павінны займаць і якога не займалі да гэтага часу. Трэба павесьці рашучае змаганьне з той, часта проста, няпісьменнасьцю ў гаспадарчых пытаннях, якое мела месца да гэтага часу.

У прывагнасьці нам патрэбна дамагчыся належнай падрыхтоўкі і ўмельства разьбірацца ў гаспадарчых праблемах нашых гаспадарчых кадраў. Гэтая падрыхтоўка павінна быць цесна ўвязанай з вывучэньнем гэтымі кадрамі спецыфічных асаблівасьцяў свайго прадпрыемства і яго арганізацыі. Тут патрэбна шырока выкарыстаць завочнае праходжэньне пэўных курсаў, якія арганізуе ў гэтым годзе Прамысловая Акадэмія і тым, каб час-ад-часу мы змалі забіраць тых, хто будзе займацца на канфэрэнцыі з запрашэньнем іх сталымі консультантамі.

А побач з гэтым актуальнейшае значэньне набывае прапаганда тэхнічных ведаў, як сярод партыі, так і сярод беспартыйных. Трэба павесьці рашучае змаганьне з тэхнічнай няпісьменнасьцю, якая цяжкім грузам вісць на нашай рацыяналізатарскай працы, якая не дае магчымасьці павесьці сапраўднае змаганьне за культуру працы, звязвае рукі нашаму вынаходству. Гурток па вывучэньню тэхнікі павінен стаць такім самым штодзённым здарэньнем, як палітгурток, альбо яшчэ лепш, гурток альбо школа ліквідацыі няпісьменнасьці.

Трэба канкрэтна паставіць пытаньне аб арганізацыі ў нас таварыства „Тэхніка масам“ з прыцягненьнем да работы ў ім у першую чаргу партыянаў, а затым і шырокіх колаў беспартыйных. Трэба, як след узяцца за набліжэньне да мас тэхнічнай папулярнай літаратуры, а наколькі нацыянальным склад рабочых у нас вельмі разнастайны, наклапаціцца аб выданьні гэтай літаратуры на родных мовах.

Гэтая работа з лішкам акупіцца ў бліжэйшы час, хаця-б тым, што мы навучымся як след карыстацца новай машынай, меней будзем яе псаваць, як гэта бывае часта цяпер.

Ісход да вышэйшых форм партызанскай, палітычнай зьместу яе, пашырэньне тэхнічнай асьветы, ня можа не паставіць перад намі пытаньня аб неабходнасьці падвышэньня агульна-адукацыйнага ўзроўню партыйнае масы. Амаль немагчыма будзе вывучэньне асноўных пытаньняў марксізму-лэнінізму, асноўных гаспадарчых праблем без большага запалага азнаямленьня з мовай, матэматыкаю, прыродазнаўствам і біялёгіяй, без якіх, асабліва апошніх, нельга вывучаць дыялектыку. Гэты, як кажуць, прабел адчувае ўся партыйная маса, а таму і такое іжненьне да агульна-асьветных дысцыплін па ўсёй сетцы партасьветы, якое мы мелі ў мінулым годзе. Праўда, першыя спробы арганізацыі вывучэньня агульна-асьветных дысцыплін (беларуская мова і матэматыка) мы мелі ў некаторых школах, аднак, гэта, па-першае, ня мела месца ва ўсіх акругах, а па-другое, часта насіла выпадковы характар, ня ўвязаны з агульнымі задачамі партасьветы.

Гэтыя надзвычайна складаныя задачы ў галіне прапаганды вымагаюць ад нас вельмі сур'ёзна паставіць задачу падрыхтоўкі і перападрыхтоўкі кадраў прапагандыстаў.

Як адмоўны бок сёнешняга становішча трэба адзначыць надзвычайна малы працэнт прапагандыстаў рабочых і нявысокі партыйны стаж прапагандыстаў, акром таго, што мы амаль не займаемся сыстэматычнай дапамогай нашаму прапагандыстаму. Тут патрэбна паставіць такія задачы. Першае, гэта прыцягненьне да прапагандысцкай работы старых партыйных кадраў, якія маюць вялікі вопыт змаганьня і могуць

канкрэтызаваць асобныя моманты у гісторыі партыі сваім непасрэдным вопытам. Да гэтага часу тут зроблена яшчэ вельмі і вельмі мала. Падругое, патрэбна рашуча паставіць задачу вылучэння і падрыхтоўкі прапагандыстаў, занятых непасрэдна ў вытворчасці. Ужо цяпер патрэбна ва ўсёй сістэме партасветы выяўляць найбольш здольныя і падрыхтаваныя адзінкі, якія маюць прыхільнасць да прапагандысцкай работы з тым, каб зараз-жа пасля сканчэння навучальнага году мы маглі належным чынам укамплектаваць арганізаваныя, як у горадзе, так і ў акругах курсы па падрыхтоўцы і перападрыхтоўцы прапагандыстаў. Гэты паярэдні падбор павінен забяспечыць больш поўнае выкарыстанне перападрыхтаваных, чаго мы ня мелі да гэтага часу, калі толькі нязначная частка пасланных на курсы выкарыстоўвалася па прапагандысцкай рабоце. Пры пасылцы на курсы, а пазней і пры выкарыстанні на прапагандысцкай рабоце патрэбна дамагацца ўтварэння належных умоў для прапагандыста (аслабленне ад усякай іншай нагрузкі, данамога ў падборы літаратуры, нарэшце, аслабленне на нейкі час ад працы на прадырстве), інакш нельга вырашыць першай актуальнай задачы - гэта падняцця тэарэтычнага узроўню прапагандыста. Калі ня лічыць зусім слабых і выпадковых спроб арганізацыі кіраўніцтва прапагандыстамі, што было да гэтага часу, дык становішча прапагандыста сямела можна назваць бяспрытульным. А таму рашуча трэба дамагацца штогодзеннага кіраўніцтва прапагандыстам як з боку зместу яго работы, так і метадыкі. Формай такога кіраўніцтва трэба ўсё-ж прызнаць агітпропкаляктыу. Акрам гэтага патрэбна як след выкарыстаць тыя кадры прапагандыстаў, якія нам штогодна дае камвуз, савпартшкола і інш. Да гэтага часу гэтыя кадры амаль не выкарыстоўваліся. І калі умела выкарыстаць гэтыя кадры, дык у значным ступеню аслабіцца той голад на прапагандыста, аб якім так голасна крычаць амаль ва ўсіх арганізацыях.

Інакш падвышэння ідэйнага зместу нашай работы мы не дамогемся.

Пераход да вышэйшых ступеней партвучобы, рэалізаваныя яе зместу вымагаюць і належных форм. У гэтай сувязі зусім зразумелай была пастава ЦК УсеКП(б) аб палітвучобе ў партыі і камсамоле, якая прадугледжвала максімальную дабраахвотнасць у выбары гэтай вучобы. Але ўся бяда ў тым, што на месцах ня зусім як след растлумачылі гэтую паставу. Адны разглядалі яе як права кожнага партыйца зусім ня пучыцца, а гэта зьяўлялася, якую выклікала яна ў некаторых агітпропработнікаў, давала да таго, што ўся справа палітвучобы была пушчана "без руля і ветрыл" і давала да таго, што нават у гэтым годзе ў некаторых акругах (напр. Віцебская) кандыдацкі склад ня быў ахоплены палітвучобай нават на 1/3. Другія-ж наадварот, пасвойму разумелі паставу і прыстасавалі формулу "добравольна-прымусовая" сістэма. Як у першым, так і другім выпадку вынікам былі размовы аб крызісе палітвучобы. Нарэшце, месцамі, выпрацавалі "стандартныя" формы, абмежавалі іх пэўнай колькасцю і зрабілі запіс у іх. Вынік быў той самы, што і ў першых двух варыянтах. Тут патрэбна пытанне паставіць зусім выразна. Перад партыяй стаяць вельмі складаныя задачы і без падняцця тэарэтычнага ўзроўню ўсіх партыйцаў гэтыя задачы з кожным годам будзе вырашаць усё цяжэй і цяжэй, а таму падняцце тэарэтычнага ўзроўню зьяўляецца для кожнага партыйца задачай абавязковай і толькі выбар форм вучобы застаецца вольным. Пару слоў пра формы. Тут найвялікшай хваляюцца тое, што мы дасюль яшчэ ня ўмеем, як кажуць, перастрайвацца на ходу і прыстасоўваць формы прапаганды да ўмоў, якія мяняюцца, і да чарговых задач партыі. К прыкладу, калі ўся партыя

торача абгаварвае сутнасць правага ўхілу, у нашых палітшколах у „плянавым“ парадку апрацоўваюць вельмі далекую ад усяго таго праблему, адсюль незадавальненне слухачоў, адсюль той проста жудасны адсеў, які мае месца ў сетцы палітвучобы. Арганізаваныя і укамплектаваныя з восені палітшколы і гурткі застаюцца нязменнымі на працягу усяго навучальнага году, у той час, калі высвятляецца, што устаноўленымі формамі мы ня можам абслужыць пэўнае часткі партыйцаў, ня можам абслужыць ужо ўступіўшых у партыю. Вось чаму на наступны год ставіцца задача камплектавання ўсяе сеткі партасветы на працягу усяго году.

Конкрэтнымі формамі, якія сябе цалкам пры ўмелым выкарыстанні, апраўдалі, трэба прызнаць: адзіную партшколу, абавязковую для прахаджэння усімі кандыдатамі партыі і камплектуемую паралельна з нападуненнем новаўступіўшымі; вячэрнюю савпартшколу з дыферэнцыраванай праграмай, камплектаваную па жаданню вучняў, але пры умове, што яны надрыхтаваны да таго, каб займацца ў СІШ; гурток бягучай палітыкі па актуальных пытаннях сёнешняга дня, укамплектаваны дабраахвотна; прадметны гурток па асобных дысцыплінах (палітэканомія, гісторыя УсеКП(б) і інш.), гурток па вывучэнню асобных праблем (пяцігодка, праблемы калектывізацыі с.-г. і г. д.) і, нарэшце, эпизодычныя лекцыі для партактыву, якія пачалі рабіць ужо сёлета ў некаторых акругах (Гомель, Віцебск). Гэтыя формы можна прызнаць асноўнымі, але нельга абмяжоўвацца толькі імі, а ў кожным канкрэтным выпадку прыстасоўвацца да ўмоў і запатрабаванняў часу. Актуальным пытаннем з'яўляецца прыстасаванне сеткі партасветы да ўмоў працы, бытовых умоў абслугоўваемых. Нельга прызнаць добрай сістэму ўтварэння вялікіх (3, 5 і больш груп), школ, якія павінны абслугоўваць некалькі прадпрыемстваў, хаця гэта і дае некаторую эканомію сіл і сродкаў. Лепш арганізоўваць на самым прадпрыемстве, прыстасаваўшы час заняткаў у іх да ўмоў працы самога прадпрыемства, зьмен, цэхаў і інш.

Асобна патрэбна вылучыць пытанне з вучобай партактыву. Гэта самы слабы вучастак прапагандысцкай работы і ўсе спробы тут у большасці канчаліся няўдачай з прычыны перагрузкі з аднаго боку, а з другога — умовамі працы (камандыроўкі, выезды і інш.). Гэтай задачы амаль нельга развязаць, калі не падыйсці да кожнага тава рыша паасобку, прыстасоўваючы яго вучобу да ўмоў яго працы і час-ад-часу аслабляючы ад усяе працы з тым, каб даць магчымасць папоўніць яму свае тэарэтычныя веды, не баючыся траты часу, бо яна пазней з лішкам акупіцца.

Пры ўзрослым тэарэтычным узроўні партыйцаў, пры набыцці імі ўжо за мінулы час навыкаў самастойнай работы, адно з самых відных месц у палітвучобе павінна заняць самаадукацыя. На наладжванне яе, на дапамогу ў настаноўцы яе, на арганізацыю кансультацыі патрэбна будзе дамагчыся рашучага пералому. Завочны камвуз, курсы партактыву павінны заняць больш віднае месца ва ўсёй сістэме партыйнага асветы з тым, каб завочніцаў перыядычна час-ад-часу можна было склікаць на канфэрэнцыі (у акругах і пры КУБ), дзе падгульвалася б самастойная работа, распрацоўваліся метады заняткаў і выпраўляліся ўсе хібы. Агітпропам АК і Райкомам патрэбна ўзяць кіраванне ёю ў свае рукі, бо, як правіла, тут часта нават ня ведаюць, хто і дзе займаецца. Патрэбна выявіць усіх, хто выписвае „Заочный коммуниверситет“, арганізаваць дапамогу ім, а дзе можна сабраць у групу для супольнай апрацоўкі матар'ялаў.

Як асобнымі, вельмі важнымі, але амаль забытымі задачамі ў прапагандысцкай рабоце зьяўляюцца антырэлігійная прапаганда і азнаямленьне і вывучэньне шырокімі коламі партыйцаў (ды й беспартыйных) беларускай культуры.

Акром агульных задач у гэтай галіне трэба вывучыць дзьве асноўныя. Разгортваемая антырэлігійная прапаганда будзе з кожным годам праграбаваць усе большых і большых стала падрыхтаваных прапагандыстаў антырэлігійнікаў. Гэтых кадраў мы амаль ня маем і здарэцца так, што амаль на ўсю акругу сьсець адзін-два чалавекі, якіх можна выкарыстаць на гэтай рабоце. Тлумачацца яно агульнымі няўважлівымі ва ўсякім разе да апошняга часу адносінамі да антырэлігійнае работы, а з другога боку тым, што самы зьмест апошняе наэтэулькі паглыбіўся, у рэлігійным руху адбыліся такія зьмены, што вымагаюць ужо сталай і сур'ёзнай падрыхтоўкі. Арганізуюмыя гэтым летам у Менску ЦС „Бязбожнік“ курсы павінны паслужыць пачаткам наладжваньня падрыхтоўкі гэтых кадраў і у акругах. Без такога мерапрыемства наўрад ці магчыма арганізаваць як сьлед антырэлігійную работу, перанесшы ідэі атэізму ў шырокія працоўныя масы.

Мы перажываем буйны рост беларускае культуры. Партыя паставіла сваёй задачай быць на чале ўсяго культурнага будаўніцтва. „Уся КІІ(б)І на чале культурнага будаўніцтва“, так сфармулявала адным з ілэнумаў ЦК КІІ(б)І гэтая задача. Рапучае наступленьне на прывіткіпінгалістычныя элемэнты, агульнае абвастрэньне клясавога змаганьня не маглі не адбыцца на нашым культурным будаўніцтве. Тут, як і усюды, ідзе рапучае клясавое змаганьне. Апошняя тэатральная дыскусія выступленьне з нелетальным контр-рэвалюцыйным вершам беларускага паэты А. Дудара, яскравыя паказальнікі гэтага. Тым часам, ці усе партыйныя масы ведалі аб гэтых здарэньнях, ці ведала нават пра гэта некаторая частка нашых актыву? Сьмеда можна сказаць, што на ўсе гэтыя падзеі ня усюды была зьвернута належная увага. Адсюль баявая задача тэатральнага шырокіх колаў партыі з беларускай культурай у агуле, і з праявамі ўсялякіх хістаньняў на гэтым фронце у прыватнасьці. Цельга ўжо абмяжоувацца вывучэньнем толькі беларускай мовы. Гэтая задача павінна быць ужо задачай учарашняга дня. Задачай на сёньняшні дзень павінна зрабіцца больш глыбокае азнаямленьне з беларускай культурай, і тэндэнцыямі яе росту з тым, каб уся партыя, уся КІІ(б)І уплывала на гэты рост, рапуча змаганьне са шкоднымі тэндэнцыямі гэтага росту. Часьцей патрэбна наладжваць лекцыі па асобных пытаньнях культурнага будаўніцтва і вышэйшых форм яго (літаратура, тэатр, кіно і інш.), рапуча дамагацца, каб за беларускай літаратурай, літаратурай яўрэйскай і інш. у нас сачылі, нашыя часопісы чыталі, чаго яшчэ няма да гэтага часу.

Нарэшце, патрэбна вызначыць яшчэ адну задачу, якая павінна заняць большае месца ў прапагандысцкай рабоце гэта падрыхтоўка і адбор пасылаемых у розныя вышэйшыя навучальныя ўстановы (Комвузы, Втузы, розныя Інстытуты і інш.). Да гэтага часу адбор і падрыхтоўка ў большасьці ішлі самацёкам і пасья апублікаваньня правілаў прыему і атрымання разьверсткі мы чакалі пакуль хто-небудзь падасьць заяву, адбіралі з падаўшых лепшых і лічылі сваю справу скончанай. І так кожнага году. Такая сыстэма мела сваім вынікам, што ў большасьці адбіраліся выпадковыя кандыдатуры, адабраныя, будучы слаба падрыхтаванымі і не атрымліваючы палейнай дапамогі ў падрыхтоўцы, пры паступленьні часта ня мелі мінімуму патрэбных ведаў, а таму і ня прымаліся ў навучальную ўстанову. Такім чынам, часта не выкарыстоўваўся нават той абмяжованы лік мейсц, які вызначаўся

КП(б)Б. Такая сыстэма мае і другі адмоўны бок, бо ніхто з тых, хто жадае ісьці на вучобу, ня ведае, ці дапусьціць яго партарганізацыя, і партарганізацыя ня ведае, калі-ж яна можа замяніць пасланца на вучобу.

У гэтай справе патрэбна большая плянавасьць, кожная арганізацыя павінна мець на вучоце ўсіх, хто жадае ехаць вучыцца і ўсіх, каго трэба паслаць на вучобу, скласьці плян пасылкі жадаючых з тым, каб да пасылкі ўжо можна было вызначыць замену. Побач з гэтым можна пры такім вучоце як сьлед паставіць і справу падрыхтоўкі, тым болей, што кожны з жадаючых загадзя можа заявіць, у якую навучальную установу ён думае наступаць. Але нельга абмяжоўвацца вучотам толькі жадаючых, патрэбна выявіць усіх тых, каму патрэбна вучоба, з тым каб пазьней пасылаць іх вучыцца, арганізаваўшы панярэдняю іх падрыхтоўку.

Уся прапагандысцкая работа павінна ў большым ступні быць прыстасавана да абслугоўваньня на нацыянальнай і ў прыватнасьці мове беларускай, асабліва ў вышэйшых ступнях прапагандысцкай работы.

Калі судзіць па афіцыйных даных, дык у нас справа з беларусізацыяй палітвучобы пастаўлена н бы добра, але гэта накуль што пастаўка работы фармальна і ў большасьці праведзеная чыста адміністрацыйным парадкам: зусім ня ўлічваючы ўмоу забясьпечэньня школы падручнікамі толькі на беларускай мове, лічачы, што гэтым вырашаны пытаньне беларусізацыі палітшколы. А разам з тым большасьць прапагандыстаў беларускай мовы ня ведае, чытае кніжку на расійскай мове, у лепшым выпадку слухачы вывучаюць матэрыял на беларускай мове, а прапагандысты заняты праводзяць на расейску, бо, як правіла, беларускай мовы ня ведае. Тут як асноўную задачу патрэбна паставіць *абавязковае вывучэньне прапагандыстамі, у першую чаргу штатнымі, беларускай мовы і ўвядзеньне ва ўсіх школах абавязковага вывучэньня слухачамі беларускай мовы. Гэтая задача павінна быць вырашана на працягу сямігоддзя году, інакш беларусізацыя палітвучобы стала, на ўрэзнаму мы ня зможам. Інакш горш справа з палітвучобай на мовах нацыянальнасьцяў. На ўкамплектаваньне гэтых школ амаль не звярчалася ўвагі, а таму ў большасьці школы яўрэйскія, польскія, латыскія, і інш. пры наяўным значным кадраў для гэтых школ недаацэньвалася, бо панярэдняй работы, рэстлумачэньня па гэтаму пытаньню не праводзілася і агітпропы лічылі яе абавязкам толькі адпаведных нацсэкцый.*

П. Пасюкевіч.

Як выконваюцца прапановы рабочых *).

(З агляду вытворчых Нарад ІВК).

Рабочае вынаходніцтва на прадпрыемствах.

На пытаньню аб вынаходніцтве XII зьезд КП(б)Б у рэзалюцыі па рабоце профсаюзаў паставіў: „Зьезд абавязвае ўсе партыйныя гаспадарчыя і прафэсійнальныя органы ўсямерна заахвочваць і аказваць падтрыманьне рабочаму вынаходзтву, мабілізуючы навакол гэтага увагу рабочых мас, вядучы рашучую барацьбу з усялякімі праявамі цэпаніны і бюракратызму па гэтай галіне“.

Як справа з гэтым пытаньнем?

На абследаваных прадпрыемствах з большага ніякіх органаў, што садзейнічаюць вынаходзтву, і экспэртных камісій няма, выключаючы гомельскія галоўныя майстэрні, дзе арганізавана камісія садзеньнічаньня з 6 чал. (3 рабочых, прадстаўнік інжынерна-тэхнічнай сэкцыі, н-к майстэрняў старшыня камісіі і шостым запрашаўся ў кожным асобным выпадку адпаведны спецыяліст). Раней да гэтага існавала экспэртная камісія, але з арганізацыйнай камісіі садзеньнічаньня, экспэртную камісію з ліквідавалі. На рэшце прадпрыемстваў, як на гарбарні „Бальшавік“ вынаходзтва рэалізоўвацца з дапамогаю адміністрацыйна-тэхнічнага персаналу.

Калі фонды вынаходзтва і ёсьць на некаторых прадпрыемствах, дык зусім невялікія: фанэрыны завод—60 руб., цьвіковы завод „Чырвоны Кастрычнік“ 50 р., больш у Гомельскіх галоўных майстэрнях 3081 р. Адпускаюцца гэтыя сродкі трэстамі. У Гомельскіх майстэрнях яны ідуць на дзьвёх установах. Праўленьне дарогі адпускае на мэты вынаходзтва 1926 руб. і адлічэньне ад эканоміі ў выніку правядзеньня таго ці другога вынаходзтва—1155 р.

Але нават нязначныя фонды з большага не выкарыстоўваюцца (цьвіковы завод „Чырвоны Кастрычнік“, скурзавод „Бальшавік“). Аб няўважлівых адносінах да фондаў сьведчыць такі выпадак, як на фанэрным заводзе (Бабруйск), калі з вынаходзтва рабочага, якое дае на год эканоміі 2500 р. была выдана прэмія ў 200 р., у той час як у фондзе налічвалася ўсяго 60 р.

На тых прадпрыемствах, дзе фонду няма, а былі вынаходзтвы, выдаваліся прэміі па асобнай пастанове кожнага разу (Акулярная фабрыка—Віцебск—дзьве прэміі ў 15 і 25 р.). Толькі ў Гомельскіх майстэрнях рэалізаваны фонд у суме 1526 р. (50 проц.). Як па выніках вынаходзтва, так і па садзеньнічаньню яму трэба зрабіць агульны вывад, што гэтая работа пастаўлена вельмі дрэнна. Думка рабочых на пытаньнях вынаходзтва ідзе ня фіксуецца, ня складзены адпаведныя абставіны для таго, каб яна накіроўвалася па тых ці іншых творчых меркаваньнях.

*) Працяг—гл. № 4.

удасканаленні, вынаходствы: гурткоў вынаходства няма, конкурсы не праводзіліся.

Пры абследаванні сталася магчымым выявіць толькі 25 выпадкаў вынаходстваў, 16 прыпадае на Гомельскія майстэрні (64 проц.), скурзавод „Большавік“ 4 (16 проц.), на рэшту па 1-2 вынаходствы. Ня толькі садзейнічаньня ў поўным сэнсе гэтага слова вынаходству няма, што відаць ужо з вышэйпаданата матар'ялу, але, дзякуючы дрэннай пастаноўцы работы, часам у асобных выпадках бывае простае ігнараваньне прапановы па вынаходству. З характарыстыкі асобных вынаходстваў трэба адзначыць прапанову аднаго рабочага (скурзавод) аб мэханізацыі ўнутрызаводзкага транспарту, ілліхам выкарыстоўваньня матору старога аўта-машыны для цеплавозу. Па тэхнічным падліку гэта мусіла даць 6000 р. эканоміі. Праэкт быў паддзены яшчэ ў 1927 годзе і толькі ў канцы 1928 г. рабочы, што падаў праэкт, вызвалены ад агульнае працы і пачаў працаваць над ім. Меліся прапановы на гэтым жа заводзе, якія хоць і не давалі вялікага эканамічнага эфэкту (зьмена спосабу перакачкі сокаў), але рабочыя ніякае прэміі за гэта не атрымалі.

Падобны выпадак маецца на суконнай фабрыцы (Ворша), прадпрыемстве ў значнай частцы самагужнага характару, калі рабочы прыстасавалі адпаведны калаўрот для размотваньня нітак, што рабілася дагэтуль рукамі; гэта дало магчымасьць пяцех рабочых замяніць адным. Вынаходцу не прэміравалі толькі таму, што, скажам, у Туле на тэкстыльных фабрыках гэта даўно ўжо ажыццэўлена. Але ж адміністрацыя гэтага ня увяла сама і, такім чынам, абавязана была прэміраваць рабочага вынаходцу.

Маюцца выпадкі і каляктыўнага вынаходства (цэвіковая фабрыка). Калі паустала пагроза зачынення цэху па вырабцы тэксаў (спэцыяльна павецкія цэвікі), дзякуючы таму, што скурсындыкат сыстэматычна бракаваў прадукцыю гэтага цэху з прычыны нядобрае адшліфоўкі, не такое, як у драцных тэксах нямецкіх фабрык. Па запытаньне заводу тэхнічнага да нямецкіх канцэсіянераў і кансультаўтаў Зам. Гандлю, апошнія давалі розныя парады (набудаваць новыя электрычныя пэчы і г. д.), якія нельга ажыццявіць ва ўмовах фабрыкі, а сакрэту шліфоўкі сваіх тэксаў канцэсіянеры не захцелі сказаць. Тады рабочыя ўзяліся ўсім цэхам і зрабілі колькі спроб, пасля вынайшлі спосаб апрацоўкі прадукцыі да патрабаванага ліміту якасьці праз парафінаваньне з графітам тэксаў у звычайных паліраваных барабанах. Гэты выпадак ня быў выкарыстаны ў належнай ступені для таго, каб аддэтуль накіраваць увагу рабочых на актыўны ўдзел іх у палепшаньні працы свайго прадпрыемства пры дапамозе вынаходцаў. Наадварот, пасля гэтага была прапанована рабочага зрабіць варштат для сартыроўкі тэксаў, але адміністрацыя тэхнічна не здалела дапамагчы яму.

Маюцца факты няўважлівых і бюракратычных адносін да паасобных вынаходцаў. Так, на фанэрным заводзе (Бабруйск) была падана ідэя аб удасканаленьні ножніц малога варштату (май 1928 г.), але да гэтага часу адміністрацыя прадпрыемстваў і аддзяленьня Лесбелу не паклапацілася прыдабыць неабходны да гэтай справы ланцуг (галі).

На панчошнай фабрыцы (Віцебск) у 1927 г. было вынаходства рабочага вязальнага цэху, які прапановаў вытворчай парцэе аблава-рыць праэкт прыстасаваньня мэханічных ножніц да вязальных машын. Парада прапанавала зрабіць мадэль і пасля таго, як яна была зроблена, ніхто не падумаў добрая ці дрэнная яна, і валяецца да гэтага часу ў кладовай.

Такія адносінны, нывят вытворчай камісіі ня могуць штурхаць думку рабочага на шлях вынаходства. Вось затым-жа на гэтай фабрыцы някіх больш праэктаў вынаходстваў і ня было.

Лепшае становішча мы маем у Гомельскіх майстэрнях, як паказвалася вышэй. З 16 вынаходстваў выканана да гэтага часу 13, якія даюць эканомію у суме 2034 р. 46 к. Устаноўлена пэруная шкала прэміі, раснаўсюджваюцца на прадпрыемствах адпаведныя плякаты тэмы на вынаходству. Праўленьнем дзіронт абвешчаны конкурс з устанавленьнем пэрунай прэміі на ўдасканаленьню будкі машыніста на цягніку, прылады для абрэзкі дэравяных палё пад вадою і г. д.

Вядома і на гэтым прадпрыемстве маюцца недахопы, што перашкаджаюць справе. Зацяжка некаторых вынаходстваў, як, напрыклад, прапанова аб вадкіх матар'ях з 15 лістапада 28 г. ляжала па 20 студзеня 29 г.; няма спецыяльнай майстэрні (кугкі вынаходства для падрыхтоўкі мадэляў і г. д.), няма належнае сувязі з вытворчай нарадаю.

Такія-ж прадпрыемствы, як панчошная фабрыка і шчотачная (Віцебск), цукерня (Гомель) ані нічога не зрабілі на гэтаму пытаньню.

Дзейнасьць часовых кантрольных камісій.

З абсьледаваных 4-х прадпрыемстваў толькі на 4-х былі арганізаваны ЧКК—скурзавод „Большавік“, галоўныя Гомельскія майстэрні, панчошная фабрыка і цэвікавы завод, пры чым на апошніх двух яны не працавалі.

Адсутнічаньне на другіх прадпрыемствах ЧКК тлумачыцца выключна тым, што па ліку рабочых гэта не вялікія прадпрыемствы.

На скурзаводзе „Большавік“ часовая КК была вылучана з 7 чал. для прапрацоўкі і абсьледваньня рацыянальнага выкарыстоўваньня рабочае сілы і пазасобных цэху. Прыступішы да абсьледваньня, усе члены ЧКК першапачаткова знаёмліся з станам цэху, шляхам шырокага абмену думкамі з рабочымі. Майстэрні падрыхтоўваліся пазасобнымі членамі ЧКК на даручэньню апаршчы. Да работы прыцягваліся ня толькі рабочыя, але і майстры цэху. На пасяджэньнях бралі удзел і прадстаўнікі ад заводскага ўраўняньня. Работа ЧКК сьстэматычна асьвятлялася ў заводскай газэце „Работаем вместе“. Усяго пасяджэньняў ЧКК было 10, на якіх прапрацавана 80 пытаньняў. З прынятых ЧКК прапановаў праведзена ў жыцьце 80 проц. Вывадныя ЧКК пляны работы выкананы поўнасьцю.

Работа ЧКК пачата ў маі, скончана ў чэрвені. Удзел тэхнічнага персаналу ў рабоце выразіўся ў прапрацоўцы усіх пытаньняў, якія абмяварваліся на ЧКК.

Пытаньні, абмяварваньня ЧКК сумесна з ВН, перадаваліся заводскаму кіраўніцтву, ня толькі як пералік дэфэктаў, але і прапановы як іх зьнішчыць.

Спрываздача ЧКК была паставлена ў кожным цэху. Таксама ЧКК адлічвалася на пасяджэньні фабзаўкому і на Прэзыдыуме ЦІІ саюзу скурнікаў. Усе прапановы ЧКК былі ўхвалены.

Пасьля роспуску першай ЧКК праз некаторы час была з'арганізавана другая па пытаньню аб складзе скурсырцу.

Па Галоўных Гомельскіх майстэрнях работа ЧКК за 1928 г. выразілася ў прапрацоўцы трох гэм: а) аб прахаджэньні заказаў, 2) прастоі і якасьць капітальнага рэмонту цягнікоў і 3) праверка выкананьня прапановаў ВН за 1927 і 1928 г.г. і выяўленьне рэальных вынікаў ад праведзеных прапаноў.

Па ЧКК, прапрацаваўшай тэму праходжэння заказу, вынесена і прынята адміністрацыяй 73 прапановы, якія тычацца удасканалення работы бюро заказу, цэнтральнай кладовай, праходжэння апрацаваных рэчаў праз падсобныя цэхі. Да гэтага часу адміністрацыя выканала 63 прапановы.

Па ЧКК, што прапрацоўвала пытаньне якасьці рамонту цягнікоў і прастоі было прынята адміністрацыяй 66 прапаноў.

З арганізаваньнем ЧКК значна ўзрос удзел у рабоце па гэтых пытаньнях адміністрацыя-тэхнічнага персоналу. Актыўнесьць на ВН па пытаньнях, прапрацаваных ЧКК як цэхавы, так і агульна-заводзкай, таксама павысілася.

Надзірадкаванасьць ЧКК ВН млецца поўная. Усе вызначаныя меры-прыемства і вывады выносяцца на аб'яўленьне ВН. Выступленьняў адміністрацыі, якія ставіліся б супраць ЧКК, таксама не назіралася.

Сувязь ЧКК з рабочай масай замацоўваецца як шляхам вынасьленьня пытаньняў на ВН, справаздач на вытворчых канфэрэнцыях, так і мэ-гадам асноўным у рабоце ЧКК—выяўленьне недахопаў у працы па вытворчасьці праз гутаркі з падсобнымі рабочымі. Аўтарытэт ЧКК у рабочых дастатковы.

Узаемаадносіны ЧКК з ФЗМК здавальняючыя. Выражаюцца яны ў тым, што акром удзелу ФЗМК у прапрацоўцы пляну работы ЧКК, аб'яўляліся кандыдатуры у склад ЧКК, падрыхтоўваліся вытворчыя канфэрэнцыі для заслухоўваньня справаздач ЧКК і г. д. Фабзавком заслухоўваў даклады ЧКК аб ходзе працы, накіроўваў работу, сачыў за выкананьнем прапаноў ЧКК. Ад Вуцпрафсожу ўвага ЧКК была таксама дастаткова, вылучаны былі работнікі для кіраваньня часовамі КК.

Гэты невялікі вольт паказвае, што ЧКК ёсьць такая арганізацыя, якая зусім апраўдала сябе. Трэба вольт арганізацыі ЧКК на прадпрыемствах больш пашырыць, зыхаць большы лік прадпрыемстваў. Аб гэтым пазначыў і ХН зьезд КП(б)Б у рэзылюцыі пра работу прафсаюзу: „Уважлівае вывучэньне практычнага дзейнага разьвіцьця работы часовых кантрольных камісій“.

Кіраваньне партыйных і прафэсійных ячэек работай ВН.

Большасьць парт'ячэек на аб'ектах прадпрыемствах за слабы справлі эканомработы. Ёсьць прадпрыемствы, дзе ячэйкі на прыняў 11 месяцаў усяго адзін раз слухалі даклады фракцыі завкомаў аб вытворчых працах (фізэрыя заз. Бабруйск, цукерня Гомель). На 2-х прадпрыемствах у Воршы парт'ячэйкі заслухалі толькі на адным разу агульныя даклады завкомаў і на іх далі агульныя дырэктывы аб прафэсійнай рабоце, у тым ліку і аб рабоце вытворчых нарад, ня вылучышы спецыяльныя даклады аб рабоце ВК і ВН, каб на гэтым сканцэнтравалі ўвагу. Тым часам у рабоце ВН ёсьць цэлы шэраг пытаньняў, на якіх парт'ячэйкам ня шкодзіла-б застанавіцца (зьяжэньне сабекошту, павышэньне якасьці прадукцыі, вынаходніцтва). Прауді, ёсьць ячэйкі, якія у гэтым напрамку вялі пэўную работу. Парт'ячэйка галоўных Гомельскіх майстэрняў на працягу пэрыяду аб'яўленьня заслухоўвала 5 разоў даклады вытворчай камісіі (аб зьяжэньні сабекошту, парадку праходжэньня прапаноў і выкаваньні іх завадыраўніцтвам і г. д.). Парт'ячэйка ланцоннай фабрыкі (Віцебск) таксама заслухоўвала даклады па падсобных пытаньнях (аб рацыяналізацыі вытворчасьці і якасьці прадукцыі). Калі парт'ячэйка недастаткова кіруе працай ВК і ВН, ці надта агульна, то праверка нават гэтых дырэктыў пастаўлена яшчэ горш.

На 10 підприємствах парт'ячэйкі па вынесеных імі самімі рашэннях не правяралі выканання і толькі на талоуных Гомельскіх майстэрнях была праверка, як ажыццяўляюцца прапановы ВН і наведвання партыйцамі нарад. На фанэрным заводзе (Бабр.) парт'ячэйка не насылала пастановаў у фракцыю завкому і пра іх апошнія зусім ня ведала. На скурзаводзе „Большавік“ кіраўніцтва вытворчымі нарадамі з боку парт'ячэйкі выразлася ў дачы дырэктыу ФЗК. Было пастаўлена аб стварэнні, як вопыту, на адным з цэхаў цэхавай ВК. Да гэтага на заводзе існавала агульная заводская вытворчая камісія. Быў заслуханы даклад дырэктара і садаклад ВК. Прапанована фракцыі ФЗК ужыць заходы да ажыўлення работы вытворчых нарад і камісій цэхаў, да ўцягнення рабочых мас у пытанне палепшання якасці прадукцыі. Самой ячэйкай выносіліся рашэнні на падставе дакладаў завода кіраўніцтва па пытаннях палепшання якасці прадукцыі.

З усяго матэрыялу відаць, што там, дзе парт'ячэйкі добра цікавіліся работай ВК і ВН, кіравалі штодзённай работай апошніх, там мы маем пэўныя дасягненні. Прыклад—Гомельскія майстэрні, хоць і там ёсць свае недахопы ў рабоце.

У большасці выпадкаў на парт'ячэйцы раўняецца кіраўніцтва і завком. Так на фанэрным заводзе (Бабр.) завком толькі адзін раз заслухаў даклад ВК і пры чым вельмі фармальна, вынес нічога не скажушы пастанову аб „ўзмацненні і паглыбленні“ работы. Відночна, дзякуючы слабай кіраўніцтву ВК і ВН, яны пакінуты самі на сябе, вышлі наогул з падпарадкавання завкому і на адной з нарад насобныя члены ВК узнімалі пытанне аб вынясенні спраўлення завкому (паставіць на пад) за слабую работу. Некаторыя завкомы хоць самі заслаба кіравалі работай ВК, дык за тое актыўна ўдзельнічалі ў самой рабоце ВК і ВН (суконная фабрыка—Ворша). Завком Гомельскіх майстэрняў за час абследавання заслухоўваў даклад ВК 5 разоў. На скурзаводзе „Большавік“ ФЗК дастаткова аддаваў увагу рабоце ВК і ВН, заслухоўваючы, як справаздачныя даклады ВК, так і на асобных пытаннях аб плане работы ВК (3 разы), аб якасці прадукцыі (2 разы) і г. д., але заслаба бралася ўвага на работу цэхавай ВН.

На тых підприємствах, дзе ёсць вялікі працэнт невыканання пастановаў ВН, завкомы слабавата націскалі на гаспадарнікаў, каб дамагчыся ажыццяўлення прапаноў рабочых (цукерня—Гомель, чыгуначны вузел—Полацк). Вялікая колькасць дырэктыў, як па партыйнай, так і па прафэсійнай талінах работы ВК і ВН не прапрацоўваюцца на пасяджэннях ФЗК і ВН з тым, каб дырэктывы гэтыя добра ўцягнуць і стэць сапраўдным кіраўніцтвам у штодзённай рабоце ВК і ВН.

Узаемаадносіны заводскага трохкутніка ў большасці выпадкаў нармальныя, „склокі“ між іх няма. Але-ж каб трохкутнік так спрыцаваўся паміж сабой і даваў-бы максымум эфекту на палепшанню працы підприємства, рацыяналізацыі яго, у гэтых адносінах трэба прызваць узаемаадносіны ў заводскіх трохкутніках у большасці „ненармальнымі“. Маецца пэўная недагаворанасць паміж прафарганізацыямі ВК і гаспадарнікамі па пытаннях ажыццяўлення прапаноў ВН (цукерня—Гомель) і удзелу адміністрацыі у працы апошніх (суконная фабрыка—Ворша).

Застабым трэба прызнаць і кіраванне сярэднімі звяньнямі прафарганау—Акр. Аддз і ЦП саюзаў, асабліва па лініі сувязі і жыццёва інструктавання.

Для ўсякага відавочна, якую ролю у рабоце ВН павінны выконваць тэхнічны персанал, і, вось, прафсаюзы недастаткова накіроўвалі

ўвагу ІТС на гэту работу. Дзякуючы таму, мы маем выпадкі зьняважаньня прапаноў рабочых і пастаноў ВН тэхнічным пэрсаналем. Апошнелічыць, што ВН займаюцца дробязямі (цукерня—Гомель). Маецца і такі прыклад—на прадпрыемстве „Красный Мельник“ (Гомель) склікалі нараду па разгледжаньню прапаноў рабочых ужо ў пэрыяд агляду ВН і інжынер адмовіўся ўдзельнічаць у гэтай нарадзе. На некаторых прадпрыемствах, хоць тэхнічны пэрсанал і удзельнічае ў рабоце ВН, але фармальна. Пры іх прымаецца цэлы шэраг пытанняў, якія ў тэхнічных адносінах кульгаюць вельмі часта недакладнасьцю вызначэньня і на гэта ня было адпаведнага рэагаваньня ў сэнсе ўнясення паправак, правільных азначэньняў і г. д.

Там, дзе ІТС правялі адпаведную работу, там тэхнічны пэрсанал бярэ ўдзел, ці толькі садзейнічае рабоце ВН, даючы тэхнічнае заключэньне па пытаннях. У гомельскіх майстэрнях пытаньні, што патрабуюць тэхнічнай кансультацыі раней, чым разглядаюцца на ВН, пасылаюцца ВК і ІТС на заключэньне. А такая ж сэкцыя на Полацкаму чыг. вузлу зусім не працавала ў гэтым напрамку. Было 2 пасяджэньні за ўвесь час, на якіх стаялі арганізацыйныя пытаньні і больш нічога.

*
* * *

Падводзячы вынікі ўсяму сказанаму пра работу вытворчых нарад, мы павінны зрабіць агульны вывад, што, не уважваючы на цэлы шэраг дасягненьняў у іх рабоце, на наасобных прадпрыемствах, мы маем вельмі і вельмі далека неудасканалую пастаноўку работы ВН. Слабасць гэта вынікае з цэлага шэрагу прычын. Дзякуючы гэтаму, мы маем на наасобных прадпрыемствах незацікаўленасьць рабочых гэтай вытворчых нарад. Зьвішчыць гэтыя прычыны зьяўляецца найпершым абавязкам кіруючых арганізацый як на прадпрыемствах (парт'ячэйкі, ФЗК), так і вышэйшых парт. і праф. органаў.

Дзеля гэтага зусім ня трэба выдумляць якія-небудзь новыя прапановы, „адкрываць Амэрыкі“, трэба толькі старанна сачыць за ажыццяўленьнем тых дырэктыв, якія ёсць пра работу ВН. Яны да гэтага часу ў большай сваёй частцы забыты, ня выкананы. Трэба забараніць выносіць рэзалюцыі, якія паугараюць дырэктывы вышэйшых парт. і праф. органаў, а гэтакі недахоп мы назіраем як у кіраваньні парт'ячэек, ФЗК, так і вышэйшых праф. органаў. Трэба стаць на шлях выключна канкрэтнага кіраваньня і практычнай дапамогі ў рабоце ВН. Ня выносячы агульных рэзалюцый, трэба сыстэматычна правяраць выкананьне дырэктыв, якія ёсць, і фіксаваць увагу толькі на тым, што ня выканана да гэтага часу. Можна напамінуць часам некаторыя з гэтых дырэктыв. Пачынаючы з пастаноў XIV Зьезду УсеКП(б), цэлага шэрагу пастаноў ЦК УсеКП(б), як, напрыклад, аб масавай рабоце і рацыяналізацыі на прадпрыемстве, пастановы ЦКК УсеКП(б), рашэньні VII і VIII Зьездаў Прафсаюзаў, досыць падрабязная пастаnova Прэзыдыуму УсеЦСПС (ліпень 1928 г.), адпаведныя пастановы XIII Зьезду КП(б)Б і ЦК КП(б)Б, пастановы ЦКК КП(б)Б і ЦСПСБ па сумеснаму абсьледваньню дзейнасьці ВК і ВН у 1926—1927 г. і інш.

На гэтай жа галіне правэркі выкананьня ажыццяўленьня дырэктыв па рабоце ВН—павінна быць ўзмоцнена і работа органаў КК-РСІ, якія за кожнае няўважлівае і бюракратычнае стаўленьне да прапаноў рабочых павінны прыцягваць віноўных да суровай адказнасьці.

НА МЯЙСЦОХ

Конюхаў

Аб чыстцы, вярбоўцы рабочых і росьце арганізацыі.

(Кастрычнікавы раён КП(б)Б).

На грунце пастаноў Цістадаўскага Пленуму ЦК КП(б)Б і XII-га Зьезду КП(б)Б, наша раённая партыйная арганізацыя, як і уся КП(б)Б, прытуляе к падрыхтоўчай рабоце, звязанай з чысткаю шэрагу партыі. Таму важна будзе асьвяціць, як мы гатовы да рэалізацыі пастаноў партыі, якую арганізацыйную і палітычную работу праводзім, якога пералому ў настройх мы дасягнулі сярод партыйных і беспартыйных пралетарскіх мас, якая тэндэнцыя акрэсьліваецца ў падрыхтоўчы пэрыяд як вакол чысткі, так і вакол неабходнасьці ўзмацненьня вярбоўкі рабочых у партыю.

Адказ на гэтыя запытаньні дасьць магчымасьць улічыць шэраг абставін, аб'яднаць волы і рашуча зьнішчаць такія тэндэнцыі, якія не забясьпечваюць выкананьня партыйных задач, пасаджэных партыяй у зьвязку з чысткай і вярбоўкай рабочых у партыю.

І. Як прапрацавана пастанова партыі аб чыстцы.

Раёсны камітэт партыі асерадкаваў сваю ўвагу на якасьці прапрацоўкі пастаноў партыі аб чыстцы і неабходнасьці шырокага ахопу сярод партыйных і беспартыйных пралетарскіх мас. Трэба сказаць, што прапрацоўка гэтага пытаньня ў арганізацыі прайшла са значным спавыньнем. Наводзім партыйчэіка, а таксама і райком не расірацавалі практычных мерапрыемстваў, якія вынікнулі з пастаноў Цістадаўскага Пленуму ЦК УсеКП(б) аб чыстцы. Толькі пасля XII-га Зьезду КП(б) і то яшчэ ня ўсе партыйныя ячэйкі спецыяльна абгаварвалі пытаньне аб падыходзячай чыстцы. Да асноўнай і глыбокай прапрацоўкі яго прыступілі толькі пасля тэзісаў т. Яраслаўскага і пачаткам зьявіўся пленум райкому сумесна з партактывам. На гэтым пленуме ранком былі прыняты дэталёва распрацаваныя практычныя мерапрыемствы, што вызначаюць усю далейшую неабходную падрыхтоўку.

Прапрацоўка пытаньня аб чыстцы шэрагаў партыі была перанесена на ўсе адчыненьны партсходы ячэек. На ўсіх партсходах было дэталёва абгаворана значэньне чысткі, мэты яе правядзеньня, грані прыцягненьня беспартыйных мас і роля партыйных ячэек у далейшай падрыхтоўчай рабоце. Якія-ж настроі выявіліся вакол абгаварваньня гэтага пытаньня сярод партыйных мас арганізацыі? Усе як адна партыйчэйка, прызналі поўную неабходнасьць правядзеньня генэральнай чысткі, вычышчэньня распаўшых, паадрываных, абюракрацеушых, якія не праводзяць клясавыя лініі, не змагаюцца з цяжкасьцямі, актыўна ня

ўдзельнічаюць у жыцці партыі і ня живуць яе жыццём—элемантаў з партыі. Але вельмі неабходна будзе сказаць і аб характары тых выступленьняў камуністаў, якія ў пэўнай меры адбываюць некаторыя настроі.

Вось першая група настрояў, выражаных у шэрагу партсходаў, што „Чыстка партыі вымушана правай небясьпекай“, што „У нас у партыі разлажэньне“, што „Няма адзінства“, што „Ня ўсё добра ў правядзеньні клясавай лініі“. Тлумачэньні прадпасылак чысткі шэрагаў партыі гэтымі таварышамі бязумоўна грунтуюцца на тым, што яны ня ўцямілі палітычных задач яе і сапраўдных карэньняў, ленінскіх прадпасылак, дыктуючых неабходнасьць правядзеньня чысткі шэрагаў партыі. Таксама зразумела і другое, што гэтыя настроі „аб разлажэньні“, „аб адсутнічаньні адзінства партыі“, аб „няздольнасьці праводзіць клясавую лінію“ навязваюцца абываталям, мешчанінам, нэпманам і кулаком. Толькі таму, што партыя моцна, адзіна, мы праводзім генэральную чыстку для яшчэ большага перамаганьня цяжкасьцяй, выконваньня задач па рэканструкцыі ўсяе нашае народнае гаспадаркі, яшчэ большага згуртоўваньня, адзінства і ўмацаваньня клясавога наступленьня на кулака і нэпмана.

Затое ні у воднай парт'ячэйцы ня было выказана хістаньняў, і ня ўпэўненасьці—ці паслабіць чыстка партыю, ці не паслабіць яе адзінства, яе волі, рашучасьці наступаць на капіталістычныя элемэнтны. Тады як гэтым чаканьнем усцешвае сябе абываталь, мешчанін, кулак і нэпман. І зусім ня прэч матываваць гэтымі аргумэнтамі некаторая частка камуністаў абываталёў супроць чысткі.

Другая група пытаньняў належыць, галоўным чынам, да тако „Каго чысьціць“. Як ужо вышэй было сказана, абсалютная большасьць арганізацыі правільна ацаніла і падыходзіць да „катэгорыі тых, якіх трэба вычысьціць“, але ёсьць і галасы „што пры чыстцы трэба меркаваць, як вядзе сябе камуніст пасля 8—6 гадзін“, што „той, хто п'е, распусьнічае“, павінен быць вычышчаны ў першую чаргу. Гэтая група таварышоў упірае на бытавы бок камуністаў і ставіць на першую чаргу гэтыя запатрабаваньні. Зразумела чаму некаторыя таварышы адстойвалі бытавыя камісіі, матывіруючы тым, што „бытавыя камісіі павінны быць як у час падрыхтоўкі да чысткі, так і пасля яе правядзеньня“ („Энэргія“ і друг.). Няма патрэбы даводзіць, што такая пастаноўка пытаньня пазбаўлена галоўных палітычных задач партыі і рабочае клясы, што гэта будзе па сутнасьці дэсяцтвам і дыскрэдытаваньнем ідэі чысткі. Але ці гэта значыць, што бытавы бок камуністых будзе выпушчаны з вяду? Не, нязначыць, гэта будзе ўлічвацца, але ня з гэтых „задач“ будуць выходзіць пры ацэнцы камуніста.

Трэцяя галоўная група пытаньняў—„Як прыцягнуць беспартыйных да чысткі“. У большасьці вытворчых парт'ячэек гэтае пытаньне ня выклікала ніякіх сумненьняў. Толькі ў савецкіх парт'ячэйках яно набыло шырокае абгаварэньне і нават спрэчнасьці ці неабходна прыцягваць беспартыйных да чысткі. Галоўны аргумэнт, які падаваўся, гэта, што „У нас нельга прыцягнуць беспартыйных, бо яны самі будуць вычышчацца, і ня выключаюцца магчымасьць зьвядзеньня асабістых разрахункаў“. Ужо адно тое, што будуць вычышчацца з савецкага апарату, значыць ня можа быць і гутаркі аб яго удзеле ў чыстцы, гэта элемэнт чужы. Наогул аб прыцягненьні чужых, антысавецкіх элемэнтаў, кулакоў гаварыць ня прыходзіцца—іх патрэбна гнаць. Але-ж ёсьць у савецкіх апаратах людзі, што блізка стаяць да партыі і ўлады, актыўна працуюць у грамадзкіх арганізацыях і іх патрэбна прыцягнуць да чысткі. Зусім іншая размова пра тое, каб не дапусьціць

выкарыстаць чыстку партыі на ашальмаванне адданных партыі камуністаў ня толькі беспартыйнымі, але і паасобнымі камуністамі.

І, нарэшце, галасы аб тым „Ці будуць выключаны з партыі палітычна няпісьменных“. Ізноў такі зразумела, што гэтыя таварышы яшчэ ня ўцямілі сабе сутнасьці задач чысткі.

Зразумела, галоўны вылік, які сам сабою просіцца, выцякаючы з прапрацоўкі гэтае пастановы, такі: *па-першае*—з большага парт-арганізацыя правільна ўцяміла палітычныя задачы чысткі; *па-другое*—прапрацоўка гэтага пытаньня дыктуе неабходнасьць узяць вялікую ўвагу на разгортваньне далейшай разьясьніцельнай работы сутнасьці чысткі сярод беспартыйных пралетарскіх мас і зьнішчэньня існуючых недахопаў, выяўленых у падрыхтоўчы пэрыяд.

II. Як выкарыстаць падрыхтоўчы пэрыяд.

Ад якасьці разгорнутай палітычнай і арганізацыйнай работы мы будзем мець належныя вынікі, якія вызначаць посьпехі непасрэднага правядзеньня чысткі. Таму раённы камітэт партыі узяў увагу на наступныя пытаньні: якую разгарнуць работу сярод беспартыйных пралетарскіх мас, як падрыхтаваць парт'ячэйкі да непасрэднай чысткі, што трэба зрабіць для вылучэньня кадраў у склад камісій па чыстцы і кадраў на вылучэньне.

Разьясьніцельная работа сутнасьці чысткі шэрагаў партыі сярод беспартыйных пралетарскіх мас павінна заняць пэражэе месца. Парт'ячэйкам прапанавана унядрыць у штодзённую масавую работу на прадпрыемстве глумачыць сутнасьць прадстаячай чысткі і формы удзелу ў ёй беспартыйных мас. Усю гэтую работу цесна увязаць з праблемай вярбоўкі рабочых у партыю. Формы і мэты гэтай работы—індывідуальна-групавая агітацыя, гутаркі, насьценназэты, нарады рабкораў.

Трэба сказаць, што адчыненія сходы парт'ячэек аб чыстцы былі забясьпечаны больш за звычайны лікам на іх беспартыйных. Гэта паказвае, што інтарэс да надзвычайна-важных мерапрыемстваў партыі сярод рабочых вялікі. Рабочая кляса ня можа стаяць у баку ад таго, што робіцца ў партыі, у яе авангардзе, у яе кіраўніцтве. Парт'ячэйкі нясуць вялікую адказнасьць за арганізаваньне разьясьніцельнай і штодзённай работы сярод беспартыйных, зьвязанай як з чысткай шэрагаў партыі, так і з узмаценьнем вярбоўкі рабочых у партыю.

Падрыхтоўка парт'ячэек да чысткі. Пас асабліва павінна цікавіць складаньне характарыстык на камуністаў, на парт'ячэйку ўцалку і праверка заяў на паасобных членаў партыі.

Складаньне характарыстык на камуністаў, як правіла, адмянілі. Але райком праводзіць работу праз парт'ячэйкі з тым, каб на таварышоў, якія маюць за сабой шэраг партснагнаньняў, каб на іх ацэнкі скласьці. Акрам таго цяпер паступае шэраг заяў на паасобных членаў партыі, абвінавачваючы ў шмат якіх памылках, учынках. Праверка гэтых заяў павінна быць праведзена да чысткі. Гэта па сутнасьці зьяўляецца таксама ацэнкаю на таго ці іншага таварыша.

Характарыстыкі на парт'ячэйкі. Раённы камітэт партыі гэтую работу праводзіць двума шляхамі. Першы выкарыстаньне тых матар'ялаў жывога дасьледваньня парт'ячэек, які быў зроблен з часу райпартканфэрэнцыі; але гэта ахапляе нязначнае кола парт'ячэек. Другі і найбольш правільны прымацаваньне членаў райкому і АКК да парт'ячэек на увесь час падрыхтоўчай работы к перавыбарам бюро ячэек, як упаўнаважанымі АКК і РК. У задачу гэтых таварышоў павінна

увайсьці — арганізацыя масавай самаправеркі работы парт'ячэек, дапамогі на мясцох, выявіць умовы, хваробы і ацаніць як хваравітыя зьявішчы паасобных камуністаў залежаць ад лініі і кіраўніцтва самых партыйных ячэек. Запатрабаваньні, якія неабходна прад'яўляць пры складаньні характарыстык на парт'ячэйкі, павінны быць — як парт'ячэйка кіравала ўсім жыцьцём прадпрыёмства і змагалася за павышэньне працдyscyпліны, за зьніжэньне сабекошту, за зьнішчэньне прагулаў, прастою, барацьба з хвасьцізмам, рвачэствам, як парт'ячэйка змагалася за павышэньне палітычнага і культурнага ўзроўню рабочых і за ідэалягічную вытрыманасьць сваіх членаў партыі. Гэта ацэнка сапраўды дапаможа камісіям па чыстцы шэрагаў партыі адшукаць прычыны шэрагу хваравітых зьявішч, іны раз якія і не залежаць ад самога камуніста. Напрыклад: райком у красавіку м-цы слухаў даклад ячэйкі Белкуспрома пра яе работу і кіраўніцтва; высьвятлю, што бюро партыйнай ячэйкі абвінавачвала некаторых таварышоў, што яны не праводзяць партыйнай лініі і задач партыі. А тым часам само кіраўніцтва ячэйкі уяўляе з сябе вось што: „У складзе бюро ячэйкі 3 таварышы хварэюць на правы ўхіл. У складзе арцэляў засаронасьць спэкулянтамі, валютчыкамі і чужым элементам. Не вядзецца работы з бяднейшай часткаю кустарнай масы. Не разьорнута самакрытыка. У паяўнасьці з боку кіруючых працаўнікоў, прагэкцыянізм, бюракратызм“ (з вынікаў па ячэйцы Кустпрома). Такім чынам бачым, што бюро парт'ячэйкі абвінавачвала асобных камуністаў без падставы, бо само кіраўніцтва было гнілым. Вось чаму складаньне характарыстык на парт'ячэйкі зусім відэвочна і прадстаячыя перавыбары бюро ячэек намі павінны быць максымальна скарыстаны для ацэнкі і характарыстыкі парт'ячэек. Перавыбары бюро парт'ячэек будуць праходзіць пры масавай самаправерцы работы і кіраўніцтва парт'ячэек і пад пунктам погляду задач партыі, што і трэба выразіць у характарыстыках парт'ячэек.

У камісіі па чыстцы шэрагаў партыі у раёне высунуты 41 чалавек. З гэтага складу 82% рабочых па сацыяльнаму становішчу і 34% рабочых ад варштату. Усе таварышы з партстажам ня менш 7 гадоў. Пры гэтым партстаж 7 гадоў датычыцца выключна рабочых ад варштату. Зараз трэба усебакова абгаварыць увесь склад высунутых у камісію і сваячасова даць тым ці іншым адводы супроць некаторых таварышоў. Пры усёй гэтай рабоце неабходна ўлічыць той момант, каб больш уцягнуць у камісіі па чыстцы камуністак у адпаведнасьці з тымі запатрабаваньнямі, якія прад'яўляюцца да таварышоў, высунутых у склад камісіі.

Вылучэньне кадраў на высьоўваньне. Райком да гэтай работы прыступіў праз вылучэньне з складу арганізацыі рабочых ад варштату камуністаў, што працуюць у нізавых званьнях і да гэтага часу ўжо налічваецца 29 асоб. Гэты склад таварышоў будзе і далей напаяняцца за лік выяўленьня парт'ячэйкамі актыўных і дзелавых кандыдатур з складу арганізацыі. Ужо цяпер з гэтага складу прымацэваны да пэўных галін работы практыкантамі 4 чалавекі. Асабліваю-ж увагу трэба ўзяць на тое, каб таварышы праходзілі неабходную агульную падрыхтоўку і больш у парадку прымацаваньня да ўстаноў была разгорнута практыка практыканства.

III. Аб вярбоўцы рабочых у партыю.

Лістападаўскі Пленум ЦК УсеКП(б) і XII-ты Зьезд КПБ прынялі па ганову аб неабходнасьці давадзеньня да паловы складу нашае партыі рабочымі ад варштату, не гаворачы ўжо пра тое, што чыстка

шэрагаў партыі настойліва высоўвае перад намі праблему ўзмацнення тэмпу вярбоўкі рабочых у партыю. Таму нам зусім неабходна сыстэматычна асьвятляць на старонках друку вопыт, недахопы і ступень ажыццяўлення партыйнай дырэктывы. Як практычна ажыццяўляецца дырэктыва партыі ва ўмовах нашага раёну, якога пералому дасягнулі і якія практычныя мерапрыемствы неабходны, каб забяспечыць выкананьне гэтай пастановы партыі. Вось на якія пытаньні трэба цяпер даць адказ.

Тавар нашай раённай Партарганізацыі па сацыяльнаму становішчу, па роду заняткаў і інш. Раённая арганізацыя на 1-га красавіка 1929 г. налічвае 2.872 сяброў, з іх 645 кандыдатаў партыі. Па сацыяльнаму становішчу члены партыі падзяляюцца так: рабочых 66%, сялян 10,6%, служачых 23,4%. У ліку кандыдатаў: рабочых 64%, сялян 14%, служачых 22%. З гэтых даных відаць, што процант служачых надзвычайна вялікі. Але як і за кошт каго ішоў прыём з часу раённай канфэрэнцыі?

З 1-га красавіка г. г. было падана заяў аб прыёме: рабочых 119, сялянамі 9, служачымі 9. Прынята-ж рабочых 91, сялян 8, служачых 2.

Рост, такім чынам ішоў з большага за кошт рабочых. З 91 прынятага рабочага ад варштату 77 чал., рэшта вучні (Рабфак, вайсковыя часьці).

У арганізацыі налічваецца рабочых непасрэдна ад варштату (разам з кандыдатамі) 39%, служачых апарату 31%, вучняў 14% і г. д. Адгэтуль выдаюцца задачы ўзмацнення вярбоўкі перадавых рабочых у партыю з тым, каб да канца 1930 году рабочых ад варштату у партыі было-б ня менш за 50%.

Усяго ў складзе арганізацыі жанчын 353 або 12,2%. Гэты процант для нашага раённага арганізацыі зьяўляецца бязумоўна недастатковым. А як ішоў прыём апошнім часам за кошт жанчын? З ліку 15 паданых заяў, прынята 14 асоб. Гэта гаворыць аб тым, што мы вельмі дрэнна расьцём за лік жанчын-работніц ад варштату і гэта ад нас патрабуе вялікай уважлівасьці для палепшэньня работы сярод работніц.

Асноўны вынік з прыведзеных даных зводзіцца да таго, што трэба прызнаць: а) слабы колькасны рост арганізацыі (101 чалавек за 4 м-цы), а таксама невыстарчальны яшчэ рост за кошт рабочых, што працуюць непасрэдна ля варштату (77%); б) высокі процант адсеву рабочых (24%) тады, як адсеў сялян складае ўсяго 12%.

Таксама трэба адзначыць, што ў ліку прыіманых рабочых ад варштату пераважна зьяўляюцца маладыя па вытворчаму стажу, узросьці і мала кваліфікаваныя. Так, напрыклад, з прыведзенага выбарчым парадкам даследваньня 23 асоб бачым, што па вытворчаму стажу 2-х гадоў да 5-ці, 10 асоб, 6 да 10 г. 8 чалавек і звыш 10 гадоў 5 чалавек. Па кваліфікацыі: з 23 асоб толькі 3 чалавекі кваліфікаваны, рэшта мала і зусім не кваліфікаваныя.

Якія-ж умовы для росту і палепшэньня свайго сацыяльнага складу мае Кастрычнікавая раённая арганізацыя і дзе хаваюцца прычыны такога становішча росту арганізацыі?

Некаторыя таварышы лічаць, што „Усё лепшае ўцягнута ў партыю і перспектывы росту ячэек надзвычайна абмяжованы“. Досыць паглядзець на рэзэрвы, якія ёсць у рабочай клясе, — як кадры беспартыйна-пралетарскага актыву ў прафсаюзах, у Саветах, каапэрацыі, у дэлегацкіх сходах, у камсамоле і добраахвотных таварыствах, — дык зробіцца яснай нягрунтоўнасьць вышэй паданых гутарак. Зусім зразумела, што такія разважаньні адмоўна ўплываюць на рост і патрабуюць рашучай барацьбы з імі. Возьмем, напрыклад, партыйную праслойку

нашых прадпрыемстваў, дзе ёсць вялікія рэзервы. Так, на прадпрыемстве „Большавік“ рабочых 665 чалавек, а камуністаў 29%, рабочых Вагонных Майстэрань—505 чалавек, камуністаў 25%, рабочых Дэле 315 чал., камуністаў 24%, „Адраджэньне“ 529 чал., камуністаў 6,5%, Шчотачная фабрыка 670 чал., камуністаў 5,2%, Сьпіртзавод 51 чал., камуністаў 75%, Каўбасная фабрыка 47 чал., камуністаў 54%.

Адгэтуль бачым, што чым буйней прадпрыемства, тым ніжэй партпраслойка і тлумачыцца гэта ў першую чаргу тым, што мы слаба разгарнулі штодзённую культурна-масавую партыйную работу, якая ня зусім аднавядае ступені і культурнаму росту пралетарскіх мас.

Ці вярбуем мы перадавых рабочых у партыю. У літаральным сэнсе гэтага слова вярбоўкі рабочых у партыю мы ня маем. У нас пераважае „прыём“ у партыю. Бо вярбоўка—уцягненьне ў шэрагі партыі патрабуе штодзённае апрацоўкі з боку членаў партыі прыцягнутага рабочага. Замест гэтай упартай, штодзённай, цяжкай работы па вярбоўцы у нас звычайна „прымаюць“ у партыю і нярэдка яшчэ выпадкі калі ўхваляюць пастановы „устрымацца да высьвятленьня і выяўленьня на грамадзкай рабоце“. Значыць парт’ячэйка да гэтага часу рабочага няведала, перад падачай заявы аб прыёме ў партыю ня было неабходнай падрыхтоўкі, не вялося адпаведнай выхавальнай работы.

Матэрыялы, якія сабраны Райкомам у зьвязку з пастаноўкаю пытаньня на Пленуме райкому, паказваюць і на тое, што работа з *беспартыйным актывам пастаноўлена вельмі дрэнна*: няма поўнага яго ўліку, няма вывучэньня яго нагрукі і штодзённай дзелавой работы ў грамадзкіх арганізацыях і на вытворчасці. Зусім слаба актыў уцягнуты ў гурткі, школы і амаль, што ня прыцягваецца да работы, якую праводзіць парт’ячэйка па гэтай і іншай галіне. А калі ўзяць колькасны склад беспартыйнага актыву на прадпрыемствах нашага раёну, дык ён налічвае ў сваіх шэрагах пад 2500 чалавек. Мы ня знайдзем ніводнай парт’ячэйкі, якая-б па дзелавому паставіла пытаньне работы з беспартыйным актывам. Парт’ячэйка ня мае даных аб гэтым актыву—яго вытворчы стаж, сувязь з вёскаю, сваёй гаспадаркай, стаж грамадзкай работы і інш. А тым часам, гэта дасыць магчымасьць зрабіць некаторы адбор для ўцягненьня перадавых і актыўных у шэрагі партыі. Але і гэты адбор яшчэ не папярэджвае пытаньня аб партыйнасьці беспартыйнага актыву. Сярод актыву ёсць добрыя таварышы, якія і падыходзяць партыі, але разважаюць: „Што ўступаць зараз у партыю сорамна, таварышы засьмяюць, дзе быў раней“. Вось тут і павінна быць шырока разгорнута работа па вярбоўцы у партыю з растлумачэньнем таго, чаму гэтыя актывісты павінны быць у партыі. Гэтай растлумачальнай работы, як паказвае абсьледваньне парт’ячэек, ні ўводнай парт’ячэйцы не вядзецца. Ніводная парт’ячэйка да гэтай пары не правяла гутарак з беспартыйным актывам на тэму: „Чаму да гэтай пары яны ня ўступілі ў партыю, што іх затрымлівае“. З боку парт’ячэек тлумачыцца, што актыўныя рабочыя ня йдуць у партыю, баяцца нагрукі, перабросак і інш. Гэтыя тлумачэньні бязумоўна беспадстаўны, не абгрунтаваны і дрэнны прыток у партыю залежыць толькі ад самых парт’ячэек. Прычына галоўным чынам хваецца ў дрэнна пастаўленай культурна масавай рабоце, у барацьбе з хваравітымі зьявішчамі, недахопамі ў самой парт’ячэйцы і недасгатковым разгортваньні самакрытыкі.

Да недахопаў па вярбоўцы і падпыхваньні сацыяльнага складу арганізацыі трэба аднесьці таксама тое, што ў абсалютнай большасьці парт’ячэекі не абтаварылі мэгадаў вярбоўкі у партыю, пытаньняў пастаноўкі нашай штодзённай культурна-масавай і партыйнай работы і партыйнай работы на прадпрыемствах.

У самай справе чым тлумачыцца, што на працягу 1928 году парт'ячэйкі Вагонных Майстэрань прынялі ўсяго 4 чалавек (рабочых 400 чал.), Дэпо 2 (з 350 раб.). Малы рамонт 4 чалавека (з 500 раб.) і г. д. А на працягу 4 месяцаў на ўсяму раёну 101 чалавек пры наліччы да 7000 рабочих. Гэта трэба аб'ясніць толькі вельмі слаба разгорнутай культурна-масавай работай і адсутнасцю вярбоўкі рабочих у партыю. Піводная парт'ячэйка не зрабіла для сябе накідкі - хто з перадавых і кваліфікаваных рабочих прадпрыемства можа быць уцягнены ў шэрагі партыі на працягу бліжэйшых месяцаў і году. Тут справа ідзе не пра разьверстку, а ставіцца пытаньне на якую ў першую чаргу групу перадавых рабочих у парадку індыўдуальнай і групавой апрацоўкі ўзяць устаноўку. Гэтая пастаноўка і ў такім выглядзе бязумоўна абязвала-б на тое, якімі шляхамі і метадамі вербаваць перадавых рабочих у партыю. Замест гэтага парт'ячэйкі чакаюць, калі той ці іншы рабочы падасьць заяву аб уступленьні ў партыю. Гэты парадак і ёсць самы сапраўдны самацек бяз уплыву і кіраўніцтва на пасіленьне тэмпу вярбоўкі ў партыю.

Асноўны вынік, які трэба зрабіць па пытаньню вярбоўкі рабочих у партыю, той, што ў умовах нашага раёну мы яшчэ не дасягнулі пералому ў бок пасіленьня вярбоўкі рабочих у партыю і не забяспечылі сыстэматычнага выконваньня пастаўленых перад намі партыйнай дырэктыў.

Апошні пленум райкому, разглядаючы гэтае пытаньне, вызначыў наступныя галоўныя практычныя мерапрыемствы.

Па-першае—у далейшай рабоце арганізацыі па палепшаньню сацыяльнага складу і палепшаньню вярбоўкі рабочих у партыю, трэба дамагчыся рашучага пералому, як у тэмпе росту арганізацыі, так і палепшаньню сацыяльнага складу, каб у ліку тых, што прымаюцца, было ня менш 95% рабочих ад варштагу. Улічваючы тое, што ў раёне арганізацыі ёсць Унівэрсытэт і іншыя навучальныя ўстановы, лічыць магчымым у ліку 5% прымаць вучняў рабочих, батракоў і беднякоў па сацыяльным складзе ва ўнівэрсытэце і іншых установах.

Па-другое—усім парт'ячэйкам старанна праз кожныя 3 месяцы абгавярнаць метады вярбоўкі ў партыю, тэмпы росту, пастаноўку культурна-масавай работы, пры гэтым паклаўшы ў аснову, каб да падачы заявы аб прыёме, была праведзена шырокая падрыхтоўчая, партыйна-выхаваўчая работа з уцягнутымі. Дзея гэтага правільна разьмясьціць па цэхах, групах, аддзяленьнях прадпрыемства камуністаў з мэтай забяспечаньня партыйнага уплыву і штодзённай работы у гэтых зьвязках. Акрам таго патрабаваць ад кожнага камуніста выкананьня патрабаваньня партыі аб актыўнай рабоце і сувязі з масамі і ў гэтых адносінах лічыць выкананымі патрабаваньні да тых, хто падрыхтуе лепшыя, перадавыя кандыдатуры з рабочих для партыі.

Па-трэцяе—кожнай парт'ячэйцы на прадпрыемстве мець пэўную арыентыроўку каго з складу перадавых і актыўных кваліфікаваных рабочих можна уцягнуць у партыю ў бліжэйшыя месяцы і на працягу году, з тым, каб з імі разгарнуць усю неабходную індыўдуальную, групавую агітацыю. Неабходна пэрыядычна склікаць і праводзіць гутаркі з беспартыйным актывам па пытаньнях вярбоўкі, ажыццяўленьня паасобных мерапрыемстваў партыі і высвятленьня прычын няўступленьня ў партыю. На грунце высвятленьня гэтых умоў, парт'ячэйкам улічваць гэтыя моманты ва ўсёй штодзённай рабоце на прадпрыемстве.

Па чацьвертае — асаблівая ўвага павінна быць узятая на пастаноўку культурнай масавай работы на прадпрыемстве, таму трэба трымаць у курсе бягучых падзей, мерапрыемстваў партыі і ўлады рабочыя масы. Парт'ячэйкам патрэбна сыстэматычна ўлічваць настроі рабочых, хутка рэагаваць на іх і весці дакладны ўлік усім дзелавым прапановам рабочых з пэўнымі і акуратнымі адносінамі да рэалізацыі іх.

Па пятае — для дапамогі парт'ячэйкам у лепшым арганізаванні масавай работы на прадпрыемствах, шырэй выкарыстаць раённы партактыў, кадры адказных работнікаў, камуністаў цэнтральных апаратаў нашага раёну.

Вось якое становішча і якія мерапрыемствы ў умовах нашага раёну мы маем і вызначым для ажыццяўлення дырэктыў партыі, як па чыстцы яе шэрагаў, так і ўзмацнення тэмпу вярбоўкі рабочых у партыю.

Д. Алееўскі.

Папярэднія вынікі падрыхтоўкі да чысткі КП(б)Б.

(Расонскі раён).

Падрыхтоўка да чысткі партыі пачалася адразу пасля пленуму АК КП(б)Б. На ячэйках КП(б)Б былі размяркованы т. т., якія пачалі сваю работу з 9-га сакавіка г. г. Пытаньне аб чыстцы партыі стаяла на райпартсходзе. Папярэдняе гэтае пытаньне было папулярызавана ў час распрацоўкі Лістападаўскага пленуму ЦК УсеКП(б) як у ячэйках, так і ў гуртках. Беспартыйныя інфармаваліся аб чыстцы праз сходы с/с. у час выбараў саветаў.

Да сёньняшняга дня па ўсіх ячэйках праведзены папярэднія сходы аб чыстцы партыі і ў пяцех ячэйках ужо дадзены характарыстыкі. На ўсіх сходах прысутнічае шмат сялян і сяброў саюзу. Інтэрэс да чысткі надта вялікі, партыйцы амаль усе прысутнічаюць на сходах.

У спрэчках па пытаньнях чысткі ёсьць багаты матэрыял. Галоўным чынам выказваюцца аб п'янках, бытавых незвычайных адносінах да жонак, абразы у хаце, бюрократызм, які з большага зводзіцца да грубасьці к наведвальнікам, асабліва па хлебным пытаньні, разьмеркаваньні крэдыту, лесу і г. д. больш за ўсё гаварылі пра работнікаў коопэрацыі, сельсаветаў і інш. Значная частка сказанага патрабуе дэталёвага разгляду, частка правільна, асабліва тая, якая датычыць выпіўкі і грубых адносін, значная частка дробязей і носіць характар асабістых рахункаў, помсты, што выяўляецца з большага сярод былых савецкіх служачых, зьнятых з работы, выключаных і розных надкулачнікаў, а таксама з боку некаторых партыйцаў. Асабістыя разраўнкі бываюць больш за ўсё па адрасе тых партыйцаў, якія найбольш рашуча праводзяць клясавую лінію, змагаюцца з рознымі недахопамі як у ячэйцы, так і сярод беспартыйных. Так, напрыклад, заява быўш. члена партыі, б. камісара Мядзьведзева (Сакалішчанскі с. с. аб тым, што кандыдат КП(б)Б Тальвінскі, св-жа сакратар с. с. з паліцэйскіх, груб, сын падрадчыка, што пры расьсьледваньні не пацьвердзілася. Таксама заявы на б. сакратара Гарбачэўскай ячэйкі т. Сігова з боку заможных таксама не пацьвердзіліся. Заявы падаюцца таму, што г. Сігоў найбольш актыўна дапамагаў у земляўпарадкаваньні камуны і змагаўся з заможнымі за зямлю. Такіх прыкладаў шмат.

Ёсьць выпадкі, калі партыец пачынае гаварыць пра другога, што ён п'е, нясумленна ставіцца да работы, грубы, тады і той партыец, аб якім гавораць, таксама пачынае выдумваць пра таго, хто гаворыў аб ім.

Ёсьць і ў другі адмоўны бок—гэта жаданьне прыкрыць свае сапраўдныя недахопы размовамі аб асабістых разраўнках, напрыклад: калі даводзяць фактамі, што партыец зрываў работу па самаабкла-

данню, п'янстве, б'е жонку, бярэ хабар, прадае зямлю тады ён кажа — гэта асабістыя разрахункі, ня маючы на гэта ніякіх падстаў (Альбрэхтава, Краснаполье, Сакалішча і г. д.).

Адмоўным момантам з боку асобных партыйцаў зьяўляецца абыватальская трусасьць, замазваньне недахопаў, нежаданьне пакрыўдзіць каго, каб ніхто пра яго нічога кепскага не казаў (Сакалішча, Клясціцы).

Сходы па чыстцы праходзяць актыўна і зацягваюцца доўга. Выказваецца шмат беспартыйных сялян беднякі і сярэдніякі. Аб адмоўных зьявішчах больш гавораць сярэдніякі, якія звязваюць гэта сваімі асабістымі крыўдамі у сувязі з хлебам. На некаторыя сходы прыходзілі заможныя і асобы пазбаўленыя выбарчых правоў, якіх бязумоўна са сходаў прасілі выходзіць. Запрашаньні на сходы праводзяцца праз аб'явы і абвешчаньні на агульных сходах.

Побач са здавальненнем, якое зауважваецца з боку працоўнага сялянства чысткай, якое кажа „надта добра, што настала нарэшце нара, калі выганяюць вон усялякіх падрыўшчыкаў, якіх паскудзяць партыю і уладу“. Маюцца заўвагі з боку варожых элементаў аб тым, што „воран ворану глаз ня выключе“, бо яны адзін другога чысьцяць.

З боку часткі сялян у час чысткі былі такія заявы: „нашых камуністых няма за што чысьціць,—яны ўсе добрыя, мы пра іх нічога ня можам сказаць худага“ Сакалішча. Гэта ў большасьці словы беднякоў.

Калі заўважвалі некаторым камуністам пра выпіўку і пра абразы ў хаце, тады сяляне казалі: „гэта не злачынства, што ён выпіў ці абразы ў яго хаце, а нашто тады гарэлку выпускаюць. Вы павінны чысьціць партыйцаў, а не багоў, яны яму ня шкодзяць, абм толькі ён быў добрым чалавекам“.

Ня ўсе партыйцы на гэта рашуча рэагавалі, некаторыя маўчалі зусім і пляліся ў хвасце гэтых сялянскіх настрояў; іншы раз партыйцы на сходах трымалі сябе як падсудныя і нічога не казалі, а выказваліся адны сяляне Сакалішча. У іншых ячэйках сяляне бралі зусім слабы ўдзел у выказваньні і амаль што маўчалі Альбрэхтаўская ячэйка. Гэта тлумачыцца нялікай колькасцю служачых і актыўнасьцю самых партыйцаў, бо ячэйка складаецца ў большасьці з райактыву. Гэта затуювае актыўнасьць сялян.

Усяго прысутнічала на сходах партыйцаў 84, сялян 613, з іх жанчын 235. Выказалася у спрэчках: партыйцаў 56, сялян 196, жанчын 21. Як недахоп, трэба адзначыць малы лік выказваньняў комсамольцаў.

Характарыстыкі, якія даюцца партыйцам, з большага ўсебаковыя, адмоўныя зьявішчы пацвярджаюцца фактамі, але дадатныя носяць досыць агульны характар, есьць частка партыйцаў, у якіх у характарыстыках нічога не адзначана з прычыны таго, што буйных недахопаў за імі як за партыйцамі не заўважана, а дробныя, як правіла, у характарыстыку ня ўносяцца, а ўлічваюцца ў прагалы сходаў, да якіх прыкладаюцца гэтыя характарыстыкі. Пры чыстцы гэтымі прагаламі і давядзецца карыстацца.

Разам з падрыхтоўкай да чысткі праводзіцца і работа па вярбоўцы ў партыю парабкаў і сель.гас. рабочых. Да гэтага часу прыняты 4 асобы, а заяў пададзена ўсяго 12. Праводзіцца і паступовая ачыстка шэрагаў райарганізацыі, дасюль выключаюцца ячэйкамі і РК пяць асоб, з якіх адзін член партыі і 4 кандыдаты, з якіх адзін за скрыўленьне клясавай лініі ў час абкладаньня падаткам, п'янства, растрату і сувязь з сацыяльна чужым элементам, тры за зрыў самаабкладаньня і выказ-

ваньне супроць калектываў, адзін за поўны адрыв ад ячэйкі і нежаданы браць удзел у яе рабоце. З пяцех выключаных 4 сяляне сераднякі і адзін рабочы; адзін працаваў у каапэрацыі, а рэшта на сельскай гаспадарцы. Рабочы працуе на чыгунцы.

Падрыхтоўчая работа да чысткі унесла значнае аздараўленьне і ажыўленьне ў работу. Паднялася актыўнасьць і адказнасьць партыйцаў за сваю работу. Асабліва гэта сьведчыцца рэзкім зьніжэньнем выпіўкі і п'янства і другіх адмоўных зьявішчаў. Большы удзел партыйцаў у калектывізацыі і больш вытрыманая клясавая лінія ва ўсёй рабоце, нават з боку тых, якія яе раней цвёрда не праводзілі. Усе гэта сьведчыць аб вялікім аздараўляючым значэньні генэральнай чысткі ЎсеКП(б), яе сваячасовасьці і неабходнасьці.

Я. Раманчук.

Комсамол і задачы партыйнага кіраўніцтва.

I

Пытаньні партыйнага кіраўніцтва камсамольскімі арганізацыям-зынізу да верху ў сучасны пэрыяд набываюць надзвычайна буйнае палітычнае значэньне. Пастаюць пытаньня аб правярцы практыкі партыйнага кіраўніцтва камсамалам і ўзмацненьня яго вызначаецца тым асаблівасьцямі, з якімі звязана сацыялістычная рэканструкцыя ўсяе народнае гаспадаркі СССР.

Будаўнічая работа ў СССР разгортваецца пры ўмовах адноснай, усё больш хісткай стабілізацыі капіталізму, у міжнародных абставінах якія багаты канфліктамі і небясьпекай узброеных сутычак. Ваенная небясьпека расьце. Яе асноўнае лязь накіравана супроць СССР. Адсюль задача мабілізацыі мас на справу ўзмацненьня абароназдольнасьці СССР.

Але-ж адгэтуль вынікае і неабходнасьць *напружанага тэмпу* сацыялістычнага будаўніцтва СССР. Пры росьце вытворчых сіл капіталізму, перад паяўнасьцю ваеннай небясьпекі задача СССР „дагнаць і перагарадзіць у тэхнічна-эканамічных адносінах перадавыя капіталістычныя краіны“ робіцца катэгорычнай дырэктывай.

Такім чынам, з пэрыядам адноснае стабілізацыі капіталізму і завастрэньнем ваеннае небясьпекі для СССР супадае пэрыяд надзвычайна складаных унутраных задач сацыялістычнае рэканструкцыі ўсяе эканомікі нашых краіны пры абавязковым *напружаным* тэмпам індустрыялізацыі. Задачы вырашэньня такіх эканамічных праблем як „выкарыстоўваньне карэннай пераробкі сацыяльна-эканамічнага ўкладу нашых краіны, складаюць для пролетарыяту СССР шэраг дадатковых цяжкасьцей. Пролетарыят СССР пад кіраўніцтвам Комуністычнае партыі (большавікоў) прыступіў да ажыццяўленьня задач *практычнага будаўніцтва сацыялізму*.

Узмацненьне пазыцыі сацыялізму, далейшы рост дзяржаўнае прамысловасьці і энэргічнае будаўніцтва савгасаў і колгасаў у вёсцы — выклікаюць узрост актыўнасьці і націск з боку клясаных ворагаў і іх супроць дзейнічаньне наступленьню элемэнтаў сацыялізму як у горадзе, так і асабліва ў вёсцы. Пэрыяд сацыялістычнае рэканструкцыі звязаны з *завастрэньнем клясавога барацьбы* ў СССР, у яе асаблівых формах, якія адпавядаюць пераходнаму пэрыяду.

Цяжкасьці што усталі на шляху сацыялістычнае рэканструкцыі, напружанасьць нашых матар’яльных сродкаў, зьявішчы таварнага голаду і г. д. угвараюць глебу некаторым хістаньням як у паасобных праслойках рабочае клясы, так і некаторых зьвеньняў у самой партыі і камсамоле. Камсамол, з прычыны яго асаблівасьцяў як масавай палітычнай арганізацыі (больш шырокі сацыяльны склад, меншая загартаванасьць кадраў і г. д.), больш падпарадкаваны ўплыву дробна-буржуазнае ідэалогіі.

Партыйныя арганізацыі павінны практычна дапамагчы камсамольскім арганізацыям павесыці рашучую барацьбу з прасочваннем у шэрагі камсамолу апартуністычнае ідэалогіі і разгарнуць вялізарнейшую работу па максімальнаму згуртаваньню маладых *пролетарскіх кадраў* навокал цэнтральнае задачы *цвёрдага правязеньня гэнэральнае лініі партыі ў справе сацыялістычнае рэканструкцыі краіны.*

II

XIV зьезд партыі ідэнчау, што рост камсамолу, складанасьць задач і цяжкасьць *„ставяць вострэй чымся калі пытаньне аб узмацненьні партыйнага кіраўніцтва саюзам. Неабходна з усёй сілай падкрэсьліць нэбязьнеку становішча, пры якім тая альбо іншая партыйная арганізацыя незнаёма з праблемамі і цяжкасьцямі камсамольскае работы“.*

Але тычыся партыйныя арганізацыі за апошні год у шэрагах выпадку аддавалі зусім малую увагу кіраўніцтву камсамолам і пытаньням яго работы. Камсамольскія ячэйкі былі пакінуты ў значнай меры, асабліва па весцы, сьмі на сябе. Кіраўніцтва у шэрагу выпадкаў абмяжоувалася тым, што фармальна заслухоўвалі на партыйных ячэйках, альбо ў партыйных камітэтах агульныя даклады і прымалі штампуюныя рэзалюцыі *„здавальняюча“.*

Кіруючыя работнікі партыйных органаў вельмі рэдка прысутнічаюць на камсамольскіх ячэйковых сходах і на паседжаньнях бюро камсамольскіх ячэек, юнсекцый клубу і г. д. Штодзённае кіраўніцтва, знаёмства партыйных арганізацый з будзённым жыцьцём камсамолу адбываецца праз партыйных, прымацаваных да камсамольскіх ячэек і камітэтаў. Партпрымацаваньня ня выконваюць сваіх абавязкаў акуратна. Праз гэта сьведчыць шэраг фактаў, надрукаваных у камсамольскім і партыйным друку, а таксама і абсьледваньні наасобных арганізацый КП(б)Б.

Падамо некалькі фактаў аб тым, чым зьяўляюцца партпрымацаваньня да камсамольскіх ячэек, як яны кіруюць камсамолам і як імі кіруюць партарганізацыі.

„Неадпаведны ў шмат выпадках падбор партпрымацаваных. Гэта тлумачыцца недазначкай некаторымі ячэйкамі паважнасьці камсамольскае работы і прымацаваньнем толькі ў парадку партнагрузкі, бяз уліку таго, ці здалее адзначаны таварыш у адпаведнай меры ажыццявіць парткіраўніцтва. Большасьць партпрымацаваных маладзья партыйцы. Шмат з прымацаваных недастаткова палітычна разьвіты і ня маюць належнага партыйнага вопыту. Прымацаваныя большай часткай недастаткова азнаёмы з пытаньнямі камсамольскае работы, адсюль незаўсёды умелы іх падыход“. (З вывадаў становішча парткіраўніцтва камсамолам па Пралетарска-Слабадзкому раёну Віцебскае арганізацыі, зацьверджаных РК КП(б)Б.

„Маюцца выпадкі, калі партпрымацаваньня адносяцца да сваёй работы як да прымусовай павіннасьці і фактычна камсамольскай ячэйцы нічога сталага не даюць. Адсюль партпрымацаваньня не карыстаюцца належным аугарытэтам. Наогул партыйнае кіраўніцтва камсамольскімі ячэйкамі *„нездавальняюча“.* (Вывады па Пролет. Слаб., II Гарадзкому, I Гарадоцкаму, Сураскаму, Сеневскаму і Бешанковіцкаму раёнах Віцебскае арганізацыі).

Матар'ялы, якія у нас маюцца, аб становішчы партыйнага кіраўніцтва камсамолам дазваляюць нам падзяліць партпрымацаваных да камсамольскіх ячэек на 4 групы: 1) пасуны партпрымацаваны, які зусім згодзен, перашуча падтаквае; яму пападае і ад камсамольскай ячэйкі і ад партыйнай ячэйкі, 2) „актыўны“ партпрымацаваны, ён праводзіць

дробязную апеку, абавязкова дае „партлінію“, не карыстаецца аўтарытэтам у камсамольскай арганізацыі; 3) партпрымацованы „папаша“—які па ўсялякай прычыне выступае з высокай маральлю „так нельга“, „таварыш Ленін завяшчаў нам быць прыкладнымі“ і г. д. такіх партпрымацованых ёсць значная група ў КП(б)Б, але ў выніку прыняцця практычных мер партыйнымі арганізацыямі па палепшанню парткіраўніцтва камсамолам гэтая група паменшваецца; 4) партпрымацованы, які арыентуецца у складанасці умоў работы камсамольскіх арганізацый, мае таварыскі падыход, карыстаецца вялікім аўтарытэтам як сярод камсамольцаў, так і сярод партыйцаў. Такіх партпрымацованых у КП(б)Б ужо ёсць значны лік, асабліва ў гарадзкіх арганізацыях; горш справа ў вясковых арганізацыях КП(б)Б.

Як на адну з форм партыйнага кіраўніцтва камсамолам XIV партыйны з'езд указаў на пастаноўку і абтаварэнне камсамольскіх пытанняў у партыйнай арганізацыі. Гэтая партдырэктыва выконваецца ў нас усе яшчэ незадавальняюча. Аб гэтым гавораць матэрыялы нарад камсамольцаў-партыйцаў і партпрымацованых, якія ў канцы 1928 года былі праведзены некаторымі РК КП(б)Б.

Так, напрыклад, у пратаколе нарады камсамольцаў-партыйцаў і партпрымацованых Гарадоцкага раёну мы чытаем: „Партыйная ячэйка мала ўдзяляе увагі працы камсамольскай ячэйкі, заслухоўваюць справаздачы камсамольскіх ячэек і прапаноў не даюць, а толькі даручаюць выпрацаваць рэзалюцыю і да гэтага часу (прайшло 2 мес. Я. Р.) ня выпрацавалі“.

Далей: „а) Ячэйкі КП(б)Б не заслухоўвалі справаздачы ячэек ЛКСМБ па асобным талінам працы; б) Ячэйкі КП(б)Б практыкавалі паўгадоўня справаздачы ячэек ЛКСМБ, па асобным талінам працы справаздач не заслухоўвалі“ (Вынікі праверкі парткіраўніцтва камсамолам па Су-раскаму раёну).

Яскравым прыкладам таго, як ня трэба партыйным ячэйкам кіраваць камсамольскімі ячэйкамі можа служыць факт, які меў месца па злыню-прадзільнай фабрыцы „Дзьвіна“ у Віцебску. Партыйная ячэйка № 3 фабрыкі „Дзьвіна“ кіруе 4 ячэйкамі ЛКСМБ. Парт'ячэйка заслухала справаздачы 2 х камсамольскіх ячэек, а пастаноў па іх ня прымала, лічучы неабходным заслухаць усе 4 ячэйкі ЛКСМБ, і потым ужо прыняць адну агульную рэзалюцыю для ўсіх 4 ячэек ЛКСМБ. Прашло больш 2 мес. і камсамольскія ячэйкі партыйных дырэктыв не атрымалі.

Некаторыя парт'ячэйкі і нават РК КП(б)Б пры заслухоўванні справаздач ячэек ЛКСМБ абмяжоўваюцца такімі пастановамі, якія ніякае карысці для камсамолу не даюць. Селішчанская ячэйка Гарадоцкага раёну пры заслухоўванні справаздачы сакратара камсамольскае ячэйкі выносіць пастанову: „падняць дысцыпліну сярод актыву і трымаць цесную сувязь з ячэйкай КП(б)Б праз упаўнаважанага“. Бюро Пралетарска-Слабодзкага РК КП(б)Б (Віцебск) выносіць такую пастанову: „прапанаваць ячэйцы КП(б)Б звярнуць больш увагі штодзённаму кіраўніцтву ЛКСМБ і больш рэгулярна заслухоўваць вылучаных партпрымацованых да ячэйкі ЛКСМБ“. Такіх пастаноў, мы знойдзем шмат у ячэйках і РК КП(б)Б і ў другіх арганізацыях, а ня толькі ў Віцебскай.

Пастанова ЦК Усе КП(б) ад 11 лютага 1929 г. „Аб чарговых задачах камсамольскай работы і задачах партыйнага кіраўніцтва камсамолам“, у якой канстатуецца „налічча выпадкаў ізвращэння парткіраўніцтва і зажыму самадзейнасці камсамольцаў...“ пацвярджаецца цэлым шэрагам канкрэтных фактаў з жыцця арганізацый КП(б)Б. Адзначаюцца факты калі партыйнае кіраўніцтва пераходзіць

у дробязную апеку, альбо зусім скажаюцца асноўныя прынцыпы узаемаадносін паміж партыяй і камсамолам. Вось некаторыя з іх.

Аляксандраўская ячэйка КП(б)Б (Гарадоцкі раён) на сваім агульным сходзе ставіць пытаньне аб выключэньні з камсамолу і прапануе камсамольскай ячэйцы, каб яна правяла гэта ў жыццё.

Кузьмінская ячэйка КП(б)Б (таго-ж раёну) за непрадстаўленьне сваячасова пляну работы камсамольскае ячэйкі сакратару ячэйкі ЛКСМБ дае вымову, у той час, як ён не зьяўляецца ні сябрам, ні кандыдатам партыі.

Цэлячэйка дрэваапрацоўнага цэху заводу „Чырвоны Мэталісты“ на паседжаньні бюро слухае: „Інфармацыю сакратара ячэйкі ЛКСМБ аб мэтазгоднасьці існаваньня ячэйкі ЛКСМБ“. Спрэчкі: падаюцца довады, што ячэйцы існаваньне ў далейшым няма ніякага сэнсу з прычыны таго, што ў склад ячэйкі ўваходзяць сябры і кандыдаты партыі. Росту ячэйкі няма і няма за кошт каго расьці. Пастанавілі: „Даручыць бюро ячэйкі партыі высветліць становішча камсамольскае ячэйкі дрэваапрацоўнага цэху“. Праўда, на такую пастанову цэхячэйкі вельмі хутка рэагавала бюро партыйнага калектыву заводу „Чырвоны Мэталісты“ і адмяніла яе. Але-ж гэта вельмі яскрава сьведчыць аб неразуменьні ролі камсамольскіх ячэек на вытворчасьці некаторымі камуністамі і нават цэлымі ячэйкамі.

Факты, якія мы вышэй надалі, сьведчаць аб тым, што пры правільным палітычным кіраўніцтве камсамольскімі арганізацыямі з боку шэрагу партыйных арганізацый у штодзённай практыцы партыйнага кіраўніцтва ёсьць шэраг буйнейшых недахопаў.

Прычыны гэтага карціцца, *на-першае*, у недацэнцы пачасовымі партыйцамі, нават некаторымі партыйнымі ячэйкамі, камсамолу, абход камсамольскіх ячэек пры правядзеньні ў жыццё пастаноў партыі, якія датычацца камсамолу; *на-другое*, — у незнаемстве з камсамольскай работай нават тых членаў партыі, якія вылучаны для работы у ЛКСМБ; *на-трэцяе*, — у недастатковасьці правэркі вышэйшымі партыйнымі арганізацыямі выкананьня пазавымі арганізацыямі дырэктыў па пытаньням парткіраўніцтва камсамолам.

III

Дзейнасьць камсамолу, як рэзэрву партыі, яскрава відаць з факту росту партыйнай арганізацыі за кошт камсамолу. Ужо цяпер наша партыя бярэ адну трэцюю частку свайго складу з камсамолу. Вось цікавыя дэталі росту партыі за кошт камсамолу на Віцебскай арганізацыі:

Ц Э Р Ы Я Д Ы.	Прынята ў канды- даты			Пераведзена ў члены партыі		
	Усяго	Камсам.	% камсам.	Усяго	Камсам.	% камсам.
Кастрычнік—Сьнежань 1927 г.	469	150	32%	64	20	32%
Студзень—Сакавік 1928 г.	613	201	33%	301	68	23%
Красавік—Чэрвень 1928 г.	25	13	52%	60	22	37%
Ліпень—Верасень 1928 г.	113	47	41%	73	32	45%
Усяго за год	1220	411	34%	498	142	29%

Інакш справа абстаіць, калі паглядзець на тэмп росту партыйнай арганізацыі, камсамольскай арганізацыі і партыйнага асяродку ў камсамоле. У свой час ЦК УсеКП(б) даў дырэктыву аб тым, каб партыйны асяродак у камсамоле складаў ня менш 25 %. На справе-ж ва ўсёй КП(б)Б мы маем 11,2% партасяродку, пры гадавым росьце яго ўдзельнай вагі на 1,7% (з 9,5% да 11,2%). Па асобных-жа арганізацыйных тэмпах росту партыйнага асяродку ў параўнаньні з тэмпам росту ўсяе камсамольскае арганізацыі затрымліваецца. Вось што мы бачым на Віцебскай арганізацыі аб тэмпе росту партыі, камсамолу і партасяродку:

Г А Д Ы.	Партыя (чл. наў і кандыдатаў)		Камсамол (чл. і кандыдатаў)		Партася-родак	
	Абс. лічбы	Тэмп росту	Абс. лічбы	Тэмп росту	Абс. лічбы	Тэмп росту
На 1.X 1926 г.	3387	100%	8688	100%	724	100%
На 1.X 1927 г.	3496	103,2%	8077	93%	824	114%
На 1.X 1928 г.	4623	136,5%	9131	105,1%	1147	158%

Удзельная вага камсамольцаў у Віцебскай партыйнай арганізацыі і партыйцаў у камсамольскай арганізацыі зьмяняліся на працягу 3-х год такім чынам: камсамольцаў у партыі павялічылася з 21,4% у 1926 г. да 24,8% у 1928 г., партыйцаў у камсамоле павялічылася з 9% да 12,5%.

Дынаміка сацыяльнага становішча партыйнага асяродку за апошнія 3 гады паказвае станоўчыя вынікі: рост рабочых з 59% да 73%, пры памяншэньні сялян з 28% да 18% служачых, з 11% да 7% і стабільнасьці іншых.

Удзельная вага партыйнага асяродку сярод членаў ЛКСМБ на 1 кастрычніка 1928 года на Віцебскай арганізацыі характарызуецца наступнымі данымі:

	Усяго	Прамысл. і трансп. р-б-ных	Сельска-гаспадарчых і батракоў	Сялян-беларусаў	Сялян-серадняк.	Служб. і прамысл. р-б-ных	Саматужнікі	Іншыя
Членаў ЛКСМБ	9131	3433	570	3110	1216	394	291	117
З іх чл. і канд. парт. да 23 год уключна	572	418	—	42	59	38	5	10
У дз. нуля на ліку камсамольцаў	63	122	—	14	1,8	97	17	8,6

Усе прыведзеныя даныя дазваляюць нам зрабіць некаторыя вывады з пункту погляду ажыццяўленьня партыйнага кіраўніцтва камсамолам. *па-першае*, — тэмп росту партыйнага асяродку, калі параўнаць з тэмпам росту ўсяе камсамольскае арганізацыі, надзвычайна марудны і ня можа задаволіць партыю; *па-другое*, надзвычайна палітычна небясьпечным зьяўляецца той факт, што ў складзе партыйцаў-камсамольцаў узростам да 23 год зусім няма сельска-гаспадарчых рабочых і батракоў.

а беднякоў толькі 42 чал., альбо 1,4% — гэта на 3110 камсамольцаў-беднякоў; *на-трэцяе*, у складзе партыйцаў-камсамольцаў (1147 чал.) пераросткі складаюць (575 чал.) 50%.

Адсюль перад партыйнымі арганізацыямі ставіцца буйнейшая палітычная задача *павялічэння партыйнага асяродку ў камсамоле шляхам больш шпаркага ўцягнення ў партыю камсамольцаў-рабочых, батракоў і беднякоў*.

Мы падыйшлі да ацэнкі партыйнага асяродку ў камсамоле з колькаснага боку. Цяпер паглядзімо на якасць, як працуе партыйны асяродак і які ўплыў ён мае на работу ў камсамоле. На гэтаму пытанню дамо слова таксама партыйным арганізацыям.

Віцебскі (вясковы) РК КП(б)Б у сваёй рэзолюцыі па дакладу аб стану актыву ЛКСМБ і работы з ім, канстатуе:

„слабы партасяродак актыву, асабліва за лік дзяўчат, недастатковасць дысцыпліны сярод актыву ў некаторай яго частцы, у прыватнасці партыйцаў-камсамольцаў (неяўка на пленумы РК, нарады, зрыў сходаў ячэек і г. д.); адсутнасць персональнай адказнасці за даручаную работу ў паасобных актывістаў, слабое кіраўніцтва РК ЛКСМБ выхаваннем актыву“.

Сураскі РК КП(б)Б у выніках праверкі работы партпрымацёваных да ячэек ЛКСМБ канстатуе наступнае:

„парт'ядро Сураскае камсамольскае арганізацыі складаецца з 32 асоб, з іх ёсць і пераросткі, частка партыйцаў-камсамольцаў удзелу ў рабоце ячэек КСМ не бяруць“.

Найбольш яскравую і сапраўдную ацэнку ролі партыйнага асяродку ў камсамоле і партыйнага кіраўніцтва асяродкам дае Пролетарска-Слабадзкі РК КП(б)Б у прынятых ім „вывадах становішча парткіраўніцтва камсамолам па Пролетарска-Слабадзкаму раёну“. У гэтым дакумэнце мы знаходзім такую ацэнку:

„маецца шэраг з'явішчаў у настроях партыйнага ядра: а) падзенне камсамольскае дысцыпліны сярод камсамольцаў-партыйцаў; б) увліканне ад камсамольскае работы („я ўжо партыец, маю партнагрузку і камсамол мне ні на чом“); в) выпадкі недастатковага ўсведамлення свае ролі, як партыйца; г) выпадкі загрузкі камсамольцаў-партыйцаў партыйнай работай у сувязі з чым атрыманоўваецца адрыў ад камсамольскай работы; д) недастатковая наогул уцягненасць у агульную партыйную работу камсамольцаў-партыйцаў, адсюль недастатковае выхаванне на практычнай рабоце камсамольцаў-партыйцаў“.

Гэтае-ж самае становішча з партыйным асяродкам падцвярджаюць матар'ялы і іншыя акруг БССР.

IV

Камсамол з'яўляецца шырокай камуністычнай арганізацыяй працоўнай моладзі, якая стаць найбольш блізка да партыі і адырывае аграмадную ролю ў справе практычнага правядзення лініі партыі і ўзмацнення дыктатуры пролетарыату. Камсамольскія арганізацыі ў асноўнай сваёй масе даюць рэальную дапамогу справе сацыялістычнага будаўніцтва і адзінадушна падтрымліваюць партыю ў яе змаганні за правільную ленінскую лінію супроць усялякіх спроб адыходу ад бальшавіцкіх прынцыпаў. Камсамольскія арганізацыі цвёрда памятаюць пра свае міжнародныя абавязкі, непарыўнасць сваіх задач з задачам міжнароднае рабочае клясы.

Але было-б, аднак, вялікай памылкай супакоіцца на гэтым канстатаваньні агульнага нармальнага становішча камсамолу. Пры агульным нармальным становішчы мы павінны бачыць і новыя цяжкасьці, з якімі сустракаецца камсамол у сваёй рабоце і якія ён павінен перамагчы.

Мы не павінны плюшыць воч на *спэцыфічныя адзнакі* яго разьвіцьця і паспяхова змагацца з хваравітымі зьявішчамі ў камсамольскім асяродзішчы.

Зразумела, калі вырас наш камсамол, то разам з тым *выраслі і цяжкасьці кіраўніцтва* ім. Асноўная цяжкасьць складаецца з таго, што нам трэба ажыццяўляць кіраўніцтва камсамолам у новых умовах сацыялістычнае рэканструкцыі нашай краіны і абвастрэньня клясавай барацьбы, на новай базе, і гэтым самым „арганізатарскую ролю пролетарыята“ (Ленін) праводзіць палепшанымі мэгадамі, запатрабаваньні пралетарскіх мас да кіраўніцтва павысіліся. Ідэяны узровень беспартыйнай рабочай моладзі, членаў партыі і камсамолу значна вырас. Рабочая моладзь імкнецца (і правільна) цалкам скарыстаць свае правы у адносінах да кіраўніцтва. Толькі гое партыйнае кіраўніцтва будзе на вышыні свае задачы, якое будзе дзейнічаць на аснове разгортваньня пралетарскай унутры-камсамольскай дэмакратыі і безадмоўнага і сумленнага правядзеньня ў жыцьцё агульна-партыйнай лініі па ўсіх пытаньнях сацыялістычнага будаўніцтва.

Камсамольскія канфэрэнцыі у раёнах (канец 1928 г.) выявілі шэраг фактаў адмоўнай грамадзка-палітычнай актыўнасьці камсамолу. Прасочваньне ў камсамол сацыяльна-чужых элемэнтаў, замазваньне палітычнай ролі камсамолу, асабліва на вёсцы „беспрыныповае дзеляцтва“ у рабоце некаторых камсамольскіх арганізацый, незразуменьне неабходнасьці вывучаць рэвалюцыйную тэорыю і пэдагагіка яе ў штодзённай рабоце камсамолу, рост нацыяналістычных настрояў, шавінізму, антысэмізму, антырэлігійнай няўстойлівасьці сярод камсамольцаў, н’яіства і хуліганства, палавая распуста і інш.—усё гэта факты не адзіночныя і досыць вядомыя нашаму пралетарскай грамадзкасьці.

У аснове гэтых адмоўных зьявішч у камсамольскіх арганізацыях ляжаць: 1) незразуменьне значнай часткай камсамольцаў усёй складанасьці сацыяльна-эканамічных умоў і палітыкі партыі ў бягучы пэрыяд; 2) немагчымасьць задаволіць культурна-эканамічныя патрэбы моладзі (заработак, беспрацоўе, дрэнныя жыллёвыя умовы і інш.); 3) узмацненьне работы нашых клясавых ворагаў (кулакоў, нэпманаў, папоў, ксяндзоў, равінаў) і агентаў, якія выкарыстоўваюць нашы сучасныя цяжкасьці сацыялістычнага будаўніцтва; 4) палічка бюракратызму ў нашых партыйных, савецкіх, прафэсійных органах у справе абслугоўваньня працоўнай моладзі і 5) недастатковае разгортваньне масавай пралетарска-клясавай выхаваўчай работы партыйнымі і камсамольскімі арганізацыямі.

Роля некаторых партыйных ячэек і РК КП(б)Б у барацьбе з такімі палітычнымі зьявішчамі у камсамоле абмяжоўваецца часам тым, што яны зьяўляюцца проста „пасыўнымі гледачамі“ таго, што навокал іх адбываецца, як гэта паказалі факты Чашніцкай, Сураскай, Глускай, Каралінскай арганізацый.

Такім чынам, перад партыйнымі арганізацыямі стаіць задача дапамагчы камсамолу разгарнуць настойлівую і ўпартую работу ў галіне палітычнага выхаваньня моладзі і вывучэньня рэвалюцыйнай тэорыі.

Задача палітычнага выхаваньня моладзі ў сучасных умовах складаецца з таго, каб ускрываць перад маладым пакаленьнем рабочае клясы сучасную савецкую сапраўднасьць, паказваць твар *клясавага ворага* і міжнароднага і ўнутранага і адначасна сыстэматычна вы-

святляць *заваёвы пралетарскай дыктатуры*, вучыць яго як патрэбна *цаніць і бараніць* гэтыя заваёвы. А гэтага нельга дамагчыся без *ўседышняга супроцьстаўлення* таго, што *ёсць*, таму, што *было*, без *высвятлення розніцы* паміж *пэрыядамі да і пасля* заваёвы дыктатуры пралетарыятам. Гэтая задача асабліва востра становіцца таму, што *маладыя рабочыя ня маюць дасканалага ўяўлення аб старым фабрыканце, аб капіталістычнай эксплёатацыі і г. д.* Як ні цяжка *выконваць* задачу *клясавага выхавання* моладзі, але-ж партыйныя арганізацыі *павінны за яе ўзяцца як след.* Толькі пры гэтых умовах *маладыя кадры рабочых і камсамольцы будуць мець маштаб для ацэнкі нашых дасягненняў і зразумеюць, за што рабочыя і сяляне змагаліся ў Кастрычніку 1917 г.*

Зразумела, што *камсамольскія арганізацыі аднымі ўласнымі сіламі вялізарную масу маладняка пераварыць і выхаваць не здаюць, дапамога-ж партыйнымі арганізацыямі даецца недастатковая.* Цікава тое, што *найбольшы адсеў даюць якраз тых камсамольскіх ячэйкі, на якіх партыйныя ячэйкі тых самых прадпрыемстваў не аддавалі належнае ўвагі.* У выніку мы маем у шмат якіх камсамольскіх ячэйках некаторы палітычны застоі, нараджэнне „мёртвых душ“ і дабраахвотнае *выбыванне.*

Бяз *больш сур'ёзнай дапамогі камсамолу партыйнымі сіламі пры тым росце камсамолу, які мы маем за апошнія гады, працэс павышэння можа быць уведзены ў нармальнае рэчышча.*

У нашай практыцы значная частка тых прапагандыстаў, якія *вылучаюцца партыйнымі арганізацыямі для камсамолу, маюць нізкую кваліфікацыю.* З іхнае палітычнай прапаганды выходзіць палітычная трэсканіна, ад якога камсамол, зусім правільна, *рэзка адмаўляецца.* У бліжэйшыя гады партыйным арганізацыям *трэба рашуча адмовіцца ад практыкі даваць камсамолу слаба кваліфікаваных агітатараў і прапагандыстаў.* Значэнне камсамольскае палітвучобы павінна быць пастаўлена на адзін узровень са значэннем партыйнай асветы для членаў партыі.

Стан і работа кравецкай фабрыкі „Комінтэрн“.

(Гомель)

Організацыя фабрыкі і ячэйка.

Апошні год — арганізацыйны перыяд фабрыкі, калі з арцелі крауцоў (120 ч.) стваралася фабрыка, на аснове ўжыцця новых для гомельскіх крауцоў метадаў і сыстэмы работы: падзел працы, конвеер і інш. Гэты перыяд для ячэйкі і для касцяка рабочых меў вялікія труднасьці, якія павялічаны яшчэ больш з прычыны таго, што калі на фабрыку стала паступаць новая рабочая сіла, значная часць якой не кваліфікаваная (былыя саматужнікі і местачковы элемент). Усё гэта гаворыць за тое, што парт'ячэйцы прыйшлося прарабіць вялікую працу. Гэтая праца, натуральна, праходзіла не без памылак, ды часам і буйных. Ніжэй на аснове аналізу працы ячэйкі пастараемся ўказаць асноўныя з іх і прычыны гэтых памылак.

Устанаўленьне норм і расцэнак.

Пераход на новую сыстэму працы, натуральна запатрабаваў многа увагі і работы: пераразмеркаваньне рабочай сілы па цэхах, па працэсах працы, устанаўленьне новых норм расцэнак усё гэта справа складаная. Каб палегчыць гэтую работу і ўнікнуць лішніх памылак, работу трэба было б праводзіць найбольш масава з прыцягненьнем рабочых да абмеркаваньня і прапрацоўкі гэтых пытанняў. У рэчаіснасьці справа была ня зусім так. Нават ня ўвесь інструктарскі тэхнічны персонал прыцягваўся да гэтае работы. Калі яшчэ ў дадатак улічыць кансерватызм значнай часці рабочых, якія вельмі туга ідуць на навіны, галоўным чынам, з прычыны боязьні паніжэньня заробнай платы, ды натуральна, гэтыя мерапрыемствы выклікалі незадавальненьне з боку рабочых. Гэтых незадавальненьняў у значнай ступені можна было ўнікнуць пры больш шырокім асьвятленьні і масавай прапрацоўцы гэтых пытанняў. Гэта прапрацоўка была невыстарчальна таксама і сярод членаў партыі. Партарганізатары таксама ня досыць былі знаёмы з гэтымі мерапрыемствамі і не маглі даваць разьясьненьняў і адказаў рабочым на хваляючыя іх пытаньні.

Пры вывучэньні норм паасобныя рабочыя ня сумелі адносіліся да гэтай справы, часта злоўжывалі, ухіляліся ад працы, з тым, каб паказаць меншую выпрацоўку для ўстанаўленьня норм. *Гэта рабілі і паасобныя члены партыі.* „Ты крадзеш у рабочых“ — казалі некаторыя таму рабочаму, які даваў пры рабоце большую выпрацоўку. На фабрыцы існуе ўжо як-быццам агульна-прызнаная ісьціна, што калі працуеш не ад штукі, пасярэдняму, „на гаспадарскім хлебe“ — на мове рабочых фаб-

рыкі, дык працаваць інтэнсыўна ня трэба. Тут і мітынгавыя, гутаркі, курэньне і г. д.

Вельмі цікавы ў гэтых адносінах шапачны цэх. Адзін малады рабочы расказваў на нарадзе беспартыйнага актыву: „шапачны цэх працуе цяпер на „хлебе гаспадара“. Калі закладчык ідзе, тады бяруцца за работу, а так кураць сабе, гутараць і г. д., для таго, каб прышыць брыль, рабочыя кажуць, што трэба толькі пяць хвілін, ня менш; так і робяць і сочаць за тым, каб гэта цягнулася ня менш 5 хвілін. Адміністрацыі прышлося паставіць новых людзей для вывучэння гэтых норм. Вось узоры адносін да працы, а ў гэтым жа невялікім цэху ёсць 7 чалавек членаў партыі.

Ня глядзячы на ўсё гэта, на фабрыцы ўсё-ж, наколькі цяпер ужо можна судзіць, устаноўлены ў асноўным правільныя нормы і падыход да ўстанаўленьня іх быў правільны. У некаторых цэхах у пазасобных рабочых на лядзецна паніжэньне заробковай платы. Гэта глумачыцца тым, што рабочыя на новых процэсах работы яшчэ не дасягнулі аднаведных навывчак у гэтай рабоце (працуюць усяго толькі адзін месяц) і яшчэ не даюць належнай прадукцыйнасьці. Справа стаіць торні з нормамі ў нагавічным цэху: там, відавочна, данушчан рад памылак, якія трэба безадкладна выправіць. Тут увесць цэх гаворыць аб гэтым і часыць рабочых недавырабляе ўстаноўленых норм.

Прастоі.

Організацыйны пэрыяд дае солідныя лічбы прастояў, якія адбываюцца пераважна з прычыны няувязак у процэсе работы. Так, за кастрычнік, сьнежань, усяго прастояў было 1.107 рабочых гадзін. Люты пачатак новай сыстэмы работы (конвэрснай) дае наступныя лічбы прастояў:

1-я палова лютага	2-я палова лютага
Пінжачны цэх—426 рабоч. гадз.	154 рабочых гадзін
Нагавічны „ —852 „ „	624 „ „

Другая палова лютага паказвае, што ў меру рэгуляваньня і лепшай арганізацыі працы прастоі значна памяншаюцца, хоць яны яшчэ вельмі вялікія, асабліва ў нагавічным цэху, дзе яшчэ ня ўсё клеіцца і дзе яшчэ няма выстарчальнай увязкі ў пастаноўцы ўсёй работы.

Якасьць.

Якасьць выпусканай прадукцыі стаіць на нізкім узроўні, часта лік пераробак дасягае 60-70 процантаў па нагавічнаму цэху. Хоць і са спазьненьнем па цэхах за апошні час праведзен рад сабраньняў у справе абмеркаваньня пытаньняў якасьці, створана некаторая грамадзкая думка вакол гэтага пытаньня. Строгі кантроль і цьвердае кіраўніцтва з боку інструктароў, чаго па сёнешні дзень яшчэ няма, павінны палепшыць якасьць, паменшыць брак і лік пераробак.

Працоўная дысцыпліна.

На фабрыцы ёсць многа парушэньняў працоўнай дысцыпліны з боку рабочых. Галоўныя парушэньні: спазьненьне на работу на 10-15 хвілін, а пры рабоце на істужцы спазьненьне аднаго рабочага цягне за сабой спыненьне ўсёй істужкі. Гэта павялічвае колькасьць прастояў

За люты месяц спазьненняў больш, як на 15 хвілін было 37. Таксама наглядаюцца выпадкі размоу і курэння ў часе работы, што бязумоўна адбіваецца на якасці і на прадукцыйнасці вырабу. Есць выпадкі ненаслушэнства інструктарам і нават загадчыку фабрыкі. На фабрыцы здараюцца паасобныя дробныя крадзежы: голак, нітак і інш. Быў выпадак крадзежу аднаго мэтру сукна. Улічваючы даны склад рабочих, ячэйцы грэба з асаблівай настойлівасцю праводзіць работу ў справе выхавання іх наогул і асабліва ў пытанні працывысціліны. Пытанне аб узмацненні працоўнай дысцыпліны члены партыі таксама ня досыць добра ўсвоілі. Есць гутаркі з боку паасобных членаў партыі, што пастанова Савнаркому аб узмацненні працоўнай дысцыпліны няправільна, што моу, у нас іорш, чым у капіталістычных краінах. Ясна, што гэтыя члены партыі адбіваюць настроі адсталых рабочих на фабрыцы, якія яшчэ не пераварыліся ў рабочым катле. *Парт'ячэйка з такімі настроямі, з парушэннямі працывысціліны з боку членаў партыі не вядзе належнага значэння. У гэтым асабліва слабасць бюро ячэйкі.*

Масавая і выхаваўчая работа.

Для правядзення масавай выхаваўчай работы на фабрыцы няма належных умоў, няма клубу. Усё-ж пры большай увазе да гэтай работы, большай ініцыятыве і правільнай устаноўцы можна было-б шмат чаго зрабіць і у тым чырвоным кутку, які ёсць. Апошні няправільна, не пагаспадарску выкарыстоўваецца: вечны бруд, непарадак і інш.

Работа з беспартыйным актывам на лініі ячэйкі зусім не праводзілася, а на лініі профэсіянальнай праводзілася вельмі слаба. Разам з тым праведзенае дасьведчаньне у процэсе атляду склікання беспартыйнага актыву на лініі ячэйкі пераканала бюро ячэйкі ў карыснасці такой работы з актывам. Беспартыйны актыў таксама застаўся вельмі задаволены ад такіх сходаў¹⁾.

Гэтак сама слаба стаіць справа з выхаваўчай работай сярод работніц, якія складаюць на фабрыкі вялікі процант (больш 35 %), а тут-жа, як вядома, патрэбна больш сур'ёзная і глыбокая работа. Большасць іх на фабрыцы працуе нядаўна. На свайму культурнаму і палітычнаму ўзроўню стаяць вельмі нізка. Тут няма належнай дапамогі жаночаму арганізатару, у якой не хапае сіл самой справіцца з такой вялікай работай.

Палітычнай і іншай вучобай ахоплены невялікі процант рабочих фабрыкі ў тым лку камсамольцаў. Крыху лепш стаіць справа з вучобай у парт'ячэйцы, але і тут з прычыны пераходу на двухзьменную работу справа пагоршылася—яшчэ не пасьпелі прыстасавацца да зьмен.

З рабкэрамі амаль не праводзіцца ніякай работы; яны на фабрыцы складаюць невялікую колькасць 30—35 чал. з лку больш як 500 рабочих. Насыценгазэта за апошні час пачала выходзіць друкаваная, але яна выпускаецца рэдка, адзін раз у шэсьць тыдняў.

Работа на фабрыцы праводзіцца ў большасці на яўрэйскай мове. Есць яшчэ пагардлівыя адносіны некаторых членаў партыі да яўрэйскай мовы, нават тых, якія добра ся уладаюць. Заўважаюцца некаторыя пэдаваленыя рабочых іных нацыянальнасцяў якія ня поўнасьцю абслугоўваюцца, не даюць поўных перакладаў пісьмовых матар'ялаў

¹⁾ У процэсе дасьледваньня дасьледчыкам праведзена два сабраньні з беспартыйным актывам па зьменах. Першае сабраньне абмеркавала пытаньне: „Чаму беспартыйны рабочы актывісты фабрыкі яшчэ не знаходзіцца ў партыі“ і другое: „Чаму слаба працывысціліна на фабрыцы“.

па пытаннях на сходах, пасяджэннях і г. д. Вывучэнне беларускай мовы праводзіцца слаба. Актыў ячэйкі таксама неахвотна яе вывучае.

Работа ў дабравольных таварыствах пастаўлена надзвычай кепска. Некаторыя з іх зусім распаліся. (ТЛД, ТДН), другія ня маюць сваіх бюро (МОПР, шэфтаварыства), трэція не перабіраліся на два гады. Пабудова грамадзкіх ячэек няправільная: яны яднаюцца ў гарадскім маштабе (пры саюзе), ня існуюць самастойна пры фабрыцы.

З гэтага кароткага апісання відаць, што ўся культмасавае работа на фабрыцы пастаўлена вельмі кепска. Найбольш важным момантам. недахопам у гэтай рабоце, апроч яе слабых стану, *зьяўляецца няправільная мэтавая ўстаноўка ва ўсёй выхаваўчай рабоце*. А тая работа, якая праводзілася, ня была ўвязаная з умовамі фабрыкі, з патрэбамі рабочых і вытворчасці. Вышэй я казаў аб слабасці працоўнай дысцыпліны, момантах крадзежаў, нізкай якасці прадукцыі і г. д., на гэтай лініі вельмі слаба праводзілася выхаваўчая работа. Агляд вытворчай нарады прайшоў вельмі бледна. Ячэйцы і тут не ўдалося праз гэты агляд мобілізаваць грамадскую думку фабрыкі вакол пытанняў вытворчасці.

Другое найбольш важнае пытанне ва умовах фабрыкі і наляўнасці данага складу рабочых, па якім таксама не мобілізавана грамадская думка фабрыкі і не вялася выхаваўчая работа, гэта *яўрэйскі шовінізм*. Тут трэба проста сказаць, што арганізацыі на прадпрыемстве, на чале з парт'ячэйкай дапусылі хібу, яўна педлацаніўшы шкоднасці і контр-рэвалюцыйнасці гэтага моманту, які значна пашыран на фабрыцы. Вось узоры тых гутарчак, якія ёсць і „красуюць“ на фабрыцы, не атрымліваючы ніякага адпору ні з боку членаў партыі, ні з боку камсамольцаў і рабочых. „З рускім нічога ня зробіш“, „з рускім за горад далей вярсты ня ідзі“. „Эйсофс глотке, фоньке—хрп“ і іншыя ня менш „узорныя выразы“. На гэту заразу хварэюць ня толькі ў некаторай частцы беспартыйныя рабочыя, але і некаторыя члены партыі. Адзін член партыі, работніца, на сабранні заявіла, што ей на прадпрыемстве жыццзя не даюць, ей надакучаюць: як, моў, яна, яўрэйка, можа жыць з мужам рускім, колькі раз, моў, ён цябе выганяў, біў і г. д. А вось другі гатунак шовінізму, вялікарускі, пагарда да яўрэйскай мовы: „Чаму ты ўвесь час гаворыш паяўрэйску, ты нацыяналісты“. Такое абвінавачанне кінуў адзін член партыі другому.

З гэтай заразай парт'ячэйка не вяла належнага змагання, пасобныя рабочыя члены партыі былі нават незадаволены, калі ў вывадах гэты момант быў, як мае быць заостраны, лічачы, што чым больш выпінаюць гэтыя моманты, тым горш. Трэба, моў, як мага цярплівей падыходзіць да гэтых пытанняў „цярпліва выслухоўваць“, не „распальваць страсці“ і г. д. Такім спосабам мы бачым, што галоўны недахоп у правядзенні культмасавай работы, апроч слабай пастаўкі гэтай работы наогул, — *гэта разрыў паміж патрэбнасцямі і умовамі на фабрыцы і той абстрактнай работай, якая праводзілася*.

Унутры-ячэйкавая работа.

Парт'ячэйка вялікая, мае больш за 100 чалавек. Склад здавальняючы. Да 50 процантаў членаў партыі са стажам з 1917 па 1922 год. Парт'ячэйка ў асноўным здаровая. Выходзячы з гэтых якасных і колькасных паказальнікаў здавалася-б, што і работа тут павінна быць пастаўлена больш-менш здавальняюча. Але гэта ня так. Як змякчаючы момант гэтых недахопаў, зьяўляецца тое, што ячэйка за гэты год

вырасла амаль у два разы за лік прыбыўшых членаў партыі з іншых арганізацый. З гэтай прычыны ячэйка яшчэ не зраслася арганічна, яшчэ не паспела як мае быць азнаёміцца з усімі. Усё-ж памылкі застаюцца памылкамі, недахопы — недахопамі, міма іх нельга ніяк прайсці.

У чым заключаюцца асноўныя слабасці ў рабоце?

1. *Невыстарчальная паваротлівасць, марудны тэмп работы.* Адсюль бываюць спазьненні ў прапрацоўцы раду патрэбных пытанняў, несваячасовае рэагаванне на пытанні. Прыклады: апошняе пісьмо ЦК КП(б)Б, прапрацоўка якога ў ячэйцы зацягнулася да часу сканчэння перавыбараў саветаў. Пісьмо ЦК УсеКП(б) аб працоўнай дысцыпліне ў канцы сакавіка яшчэ ня было абмеркавана. Пытанні новых норм і расцэнак на ячэйцы абмяркоўваліся з вялікім спазьненнем тады, як яны амаль былі ўжо аформлены на РКК.

2. *Слабае выкананне дырэктыв райкому і вышэйшых партарганізацый.* Адсюль тыя недахопы, што адзначаліся год таму назад, засталіся і да сёнешняга дня; яны ня зрушаны з месца, а ў некаторых выпадках нагледаецца нават пагаршэнне. Прыкладам для гэтага можа служыць кіраўніцтва камсамольскай ячэйкай. Як і раней, так і цяпер справа тут стаіць кепска. Трэба проста сказаць, што парт'ячэйка ня ведае, што робіцца ў камсамольскай ячэйцы. Усё кіраўніцтва заключаецца ў тым, што яна заслухоўвае адзін раз у год справаздачу камсамольскай ячэйкі і толькі. Работа з партарганізатарамі, важная, асабліва ў умовах фабрыкі, калі амаль кожны дзень бывалі навіны, звязаныя з работай і арганізацыяй фабрыкі, была пастаўлена кепска; нарады ня склікаліся, партарганізацыі ні аб чым не інфармаваліся, у выніку чаго яны не маглі даваць адказаў на пытанні ні рабочым, ні членам партыі, якія таксама, ня ведалі аб усіх тых мерапрыемствах, што праводзіліся на фабрыцы. Аб іх яны ўзнавалі позна.

3. Часта на настроі рабочых на фабрыцы не звяртаюць належнай увагі і несваячасова на іх рэагуюць. Яно і зразумела. Раз партарганізатарамі, якія зьяўляюцца звяном, што звязвае бюро ячэйкі з рабочымі, не вялася работа, апошнія не інфармавалі бюро аб тых настроях, што былі па цэхах. Таму магло здарыцца такое з'явішча, калі перавыбары фабкому былі касіраваны (другі раз перавыбіралі). Часта, — калі нават вядома аб настроі з прычыны невыстарчальнай яскравасці ў арганізацыі і пастаноўцы работы, з прычыны таго, што некаторыя члены партыі пасыўна адносяцца да работы ячэйкі, да абароны лініі партыі, — пропозыцыі ячэйкі правальваюцца. Узорам у гэтай справе можа служыць перазаклучэнне колектыўнай умовы. Пастанова ячэйкі і іншых органаў адносна непавышэння зарплаты была правалена на сабранні профактыву. Гэта здарылася, галоўным чынам, таму, што, папершае, члены партыі па цэхах не праводзілі належнай работы, падругое, слаба прымалі ўдзел на сходзе самага актыву. На гэтым сабранні члены партыі з дэлегацкага інстытуту ў большасці сваёй не з'явіліся, за выключэннем некаторых. З боку бюро ячэйкі ня былі прыняты меры для таго, каб забяспечыць поўную яўку ўсіх членаў партыі, якім належала быць на гэтым сабранні.

4. *Гсць моманты хвасцізму і, як я ўжо казаў вышэй, моманты парушэння працоўнай дысцыпліны.* Члены партыі ня служаць прыкладам на вытворчасці. Былі факты, калі члены партыі зьяўляліся канаводамі пры апрацэставанні пастаноў трацэйскага суду аб расцэнках праз колектыўная заявы. „Пастанова Савнаркому аб узмацненні

працоўнай дысцыпліны няправільная". „Чаму так цяжка працаваць на соцыялістычным прадпрыемстве?" Такія гутаркі выходзяць з вуснаў членаў партыі. Пры абмеркаваньні пытаньня аб уцягненьні ў партыю рабочых, на сабраньні беспартыйнага актыву былі такія заявы беспартыйных рабочых-актывістых:

„Часта члены партыі скажаюць лінію партыі, не зьяўляюцца прыкладнымі на вытворчасьці, гэта адпыхае ад уступленьня ў партыю“.

„Часамі партыец робіць скурныя вывады, няпраўду гаворыць, гэта адпыхае ад партыі і г. д.". Гэтыя заявы ў значнай сваёй частцы зьяўляюцца правільнымі.

5. Пытаньні правага і „левага" ухілаў у партыі сярод значнай часткі членаў ячэйкі няўсвоены. Адсюль часта выяўляюцца правыя настроі: ці не занадта мы індустрыялізуемся, ці не занадта мы нацягнулі струны і г. д. Ухілы і хістаньні ад правільнай лініі партыі не атрымліваюць належнага адпору з боку ячэйкі. Цярплівыя прымірэнцкія адносіны маюць месца ня толькі да гэтых правых настройаў і ня толькі да троцкісцкіх элемэнтаў на фабрыцы, але яны ёсьць у адносінах усякіх антыпартыйных гутарак: шовінізму, пытаньняў вытворчасьці, політыкі зарплат і да т. п. Некаторыя члены партыі ня выканалі ў свой час дырэктывы АКК аб тым, каб члены партыі парвалі ўсякую сувязь з выключанымі з партыі троцкістымі, выкрыўшы іх сярод рабочых. Вельмі часта ячэйка „якшалася" з выключанымі актыўнымі троцкістымі, дазваляючы ім выступаць на сваіх сабраньнях, гутарачы з імі і г. д.

Парт'ячэйка не даацаніла шкоднасьці тых настройаў, якія ўносіліся троцкісцкімі элемэнтамі, былымі бундаўцамі, меншавікамі, якія ёсьць на фабрыцы і якія часамі маглі выклікаць (і выклікаюць) спачуваньне некаторых адсталых груп рабочых. Не бяз іх уплыву пытаньне аб колектыўнай умове (аб павышэньні номіналу), высунутае ячэйкай на профактыве, правалілася.

Вось адно выступленьне былога меншавіка на сабраньні рабочых: „Мы кружымся і кружымся, але рэальнага нічога няма. Гэта з таго часу, калі зьмянілася кіраўніцтва дзяржавы. (Відавочна кіраўніцтва дакастрычнікаўскае—Керанскага. З. Ч.). Зарплата зьнізілася, чырвонец падае і г. д." Гэта выступленьне не атрымала ніякага адпору на сабраньні, а члены партыі кажуць, гэты чалавек, моў, хворы, з ім ніводзін рабочы ня лічыцца. Ніякага аўтарытэту ён ня мае.

Ці так гэта? Праўда, што гэтыя элемэнты ў большасьці не карыстаюцца аўтарытэтам сярод рабочых. Але ў той час, калі на фабрыцы ёсьць рад труднасьцяй, калі на фабрыку ўліўся новы сыры кадр рабочых (былыя саматужнікі і местачковы элемэнт) ці-ж ня могуць яны выклікаць спачуваньне найбольш адсталых груп? Вядома, могуць, і выклікалі, асабліва ў пытаньнях нормы і расцэнак. Гэтыя людзі, бязумоўна, выкарыстоўвалі труднасьці на фабрыцы і ўносілі адмоўнае ў работу.

* * *

Вось агульная характарыстыка работы ячэйкі. Мною тут высунуты ў большасьці тыя хваравітыя зьявішчы і недахопы, якія ёсьць у ячэйцы. Трэба, каб ячэйка, асабліва яе актыў, усвоіла і ўясніла сабе ўсё гэта і тады будзе лягчэй справіцца з недахопамі. Склад ячэйкі (калі меркаваць па партстажу) такі, што ёсьць ад каго запатрабаваць.

Бюро райкому ўсе гэтыя патрабаваньні прад'явіла ячэйцы. Справа ячэйкі ўзяцца за работу, павёўшы яе па правільнаму партыйнаму шляху.

З Ь М Е С Т

	<i>Стар</i>
Передавая Да вынікаў аб'яднанага пленуму ЦК і ЦКК УсеКП(б) і XVI парткан- фэрэнцыі	3
Фэйгельсон. Дзесяць год Камуністычнага Інтэрнацыяналу	7
М. Канаплін. Міжнародны сацыял-дэмакратызм на рабоце	15
Р. Выдра. Да вынікаў другой марксысцка-ленінскай канфэрэнцыі	29 ✓
Ал. Некрашэвіч. Чарговыя задачы прапаганды	35
П. Пасюкевіч. Як выконваюцца прапановы рабочых	42

Н а м я с ц о х

Кониюхаў. Аб чыстым, вярбоўцы рабочых і росьце арганізацыі	48
Д. Алееўскі. Папярэдняе вынікі падрыхтоўкі да чысткі КП(б)Б	56
Я. Раманчук. Камсамол і задачы партыйнага кіраўніцтва	59
З. Чухман. Стан і работа кравецкай фабрыкі „Камінтэрн“	67

Кожная акруговая і раённая арганізацыя КПБ, кожная ячэйка, кожны камуніст і камсамалец павінны выпісваць і чытаць „Бальшавік Беларусі“

АДЧЫНЕНА ПАДПІСКА на 1929 год
НА ШТОМЕСЯЧНУЮ ЧАСОПІСЬ

„БАЛЬШАВІК БЕЛАРУСІ“

Орган ЦК КП(б)Б

У ЧАСОПІСІ НАСТУПНЫЯ АДДЕЛЫ:

- I. Кіруючыя артыкулы па асноўных пытаннях партыйнае работы. Артыкулы аб гаспадарчым і культурным будаўніцтве. Абмен вопытам практыкі партыйнае работы. Артыкулы на міжнародныя тэмы.
- II. Наша трыбуна.
- III. Пытаньні партыйнае работы на мясцох, аб Чырвонай арміі і г. д.
- IV. Гісторыя партыі.
- V. У ЦК КП(б)Б. У ЦКК КП(б)Б. У ЦК ЛКСМБ.
- VI. Крытыка і бібліяграфія.

УМОВЫ ПАДПІСКІ:

1 мес.	35 к.	ДАДАТКАМ ДА ГАЗЭТЫ:
3 мес.	1 р. 05 к.	„Зьвязда“, „Полесск. Правда“,
6 мес.	2 р. 10 к.	„Заря Запада“, „Камуніст“ —
9 мес.	3 р. 15 к.	1 мес. 25 н.
1 год	4 р. 20 к.	1 год 3 р. —

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА: ва ўсіх паштова-тэлеграфных канторах і аддзяленьнях, усімі аддзяленьнямі Белдзяржвыдавештва, аддзяленьнем „Известий“ і „Правды“ і яго агентамі, спажывецкімі крамамі Белкаапсаюзу, кантрагентствам друку і рэдакцыямі газэт „Зьвязда“, „Полесская Правда“, „Заря Запада“ і „Камуніст“.

Адрас рэдакцыі: Менск, Савецкая, 45, ЦК КП(б)Б.